

Godkännande:

Bygg-, miljö- och räddningsnämnden 2014-09-29 § 83

Antagande: Kommunfullmäktige 2014-12-11 § 141

Laga kraft: 2015-01-09

Arbetsgrupp:

Britt-Marie Andersson, planarkitekt – projektledare
Karin Tibbelin, planarkitekt
Helena Rengemo, planarkitekt
Alexandra Björk, GIS-ingenjör
Chatarina Holmström, tidigare miljöinspektör
Annelie Engvall, förvaltningsassistent

Ingegerd Ask, tidigare teknisk projektledare

Styrgrupp:

Peter Israelsson, samhällsbyggnadsförvaltningen – projektägare
Ingrid Larsson, kommunledningsförvaltningen
Ulrika Lernefalk, kommunledningsförvaltningen
Ulrika Lifvakt, socialförvaltningen
Berit Robrandt-Ahlberg, kultur- och fritidsförvaltningen
Ulla Lindström, samhällsbyggnadsförvaltningen
Jukka Taipale, kommunledningsförvaltningen
Mikael Boman, samhällsbyggnadsförvaltningen
Eva Gustafsson, barn- och utbildningsförvaltningen

Övriga medverkande

Maria Dahlin, samhällsbyggnadsförvaltningen
Anna Dejerud, samhällsbyggnadsförvaltningen
Roger Andersson, samhällsbyggnadsförvaltningen
Karina Krogh, kommunledningsförvaltningen
Matthias Pfeil, tidigare kommunledningsförvaltningen
Hans-Erik Eriksson, tidigare kommunledningsförvaltningen
Daniel Öhman, tidigare kommunledningsförvaltningen
Tomas Bonér, kommunledningsförvaltningen
Björnar Berg, Sörmland Vatten
Lotta Edström, Sörmland Vatten
Matilde Törnqvist, Sörmland Vatten

Idéunderlaget "Satsa på stadskärnan"

SPACESCAPE, Alexander Ståhle, Ida Wezelius

Innehåll

1	INLEDNING.....	6
1.1	VAD ÄR EN ÖVERSIKTPLAN?	7
1.2	SYFTE OCH MÅL.....	9
1.3	OMVÄRLDEN	10
1.4	GEOGRAFISK AVGRÄNSNING.....	11
1.5	DIALOG	11
1.5.1	<i>Politiker- och tjänstemannadialog – dina idéer behövs!</i>	12
1.5.2	<i>Medborgardialog – hur vill du utveckla Flens stadsrum?</i>	12
1.6	GÄLLANDE PLANER.....	13
1.6.1	<i>Översiktsplan 2007</i>	13
1.6.2	<i>Fördjupning av översiktsplan</i>	14
1.6.3	<i>Detaljplaner</i>	14
2	FLENS BEBYGGELSE - HISTORIA OCH FRAMTID.....	15
2.1	STATIONSSAMHÄLLET FRAMVÄXT OCH UTVECKLING.....	15
2.1.1	<i>Funktioner i staden</i>	16
2.2	FRÅN STADSLIV TILL STADSBYGGNAD.....	17
2.2.1	<i>Stadskärnan</i>	17
2.2.2	<i>Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättningar</i>	19
2.3	BEBYGGELSEN FRÅN CENTRUM OCH UTÅT	20
2.3.1	<i>Centrum, norr</i>	20
2.3.2	<i>Nybble</i>	22
2.3.3	<i>Centrum, söder</i>	23
2.3.4	<i>Salsta</i>	24
2.3.5	<i>Orrö och Skiringe</i>	24
2.3.6	<i>Brogetorp</i>	25
2.3.7	<i>Flensby - Ekliden</i>	27
2.3.8	<i>Bjurtorp</i>	28
2.3.9	<i>Slottsskogen</i>	29
2.3.10	<i>Hagalund</i>	32
2.4	STADENS VERKSAMHETER – HANDEL OCH INDUSTRIER	33
2.4.1	<i>Talja</i>	33
2.4.2	<i>Frutorp</i>	34
2.4.3	<i>Nya områden för verksamheter utmed framtida förbifarten</i>	35
2.4.4	<i>Västerlund</i>	36
2.4.5	<i>Öja</i>	36
2.5	STADENS KULTURMILJÖER	38
2.5.1	<i>Flens kyrka</i>	39
2.5.2	<i>Flens station med stationshus och perrongtak (Orresta 3:7)</i>	39
2.5.3	<i>Orresta gård (Stamhemmanet 1)</i>	40
2.5.4	<i>Skoga – Flens mest omtyckta hus (Klubban 3)</i>	40
2.5.5	<i>Hembygdsgården – Thuleparken</i>	41
2.5.6	<i>Fornlämningar</i>	42
3	DEN GRÖNA OCH BLÅ STADEN.....	43
3.1	GRÖNSTRUKTUR OCH PARKER.....	43
3.2	FRILUFTSLIV.....	44
3.2.1	<i>Orrestaö</i>	44
3.2.2	<i>Promenadvägar och leder</i>	44
3.3	STADENS VATTEN.....	45

3.3.1	Strandskydd.....	45
3.3.2	Gårdsjön	47
3.3.3	Bjuren	48
3.3.4	Orrhammaren.....	48
3.3.5	Taljasjön	48
3.3.6	Flensån	49
3.4	RIKSINTRESSEN FÖR NATURVÅRD OCH FRILUFTSLIV SAMT NATURA 2000	51
4	MÄNNISKORNA I FLEN	53
4.1	BEFOLKNING.....	53
4.1.1	Åldersstruktur.....	53
4.1.2	Befolkningsprognos.....	54
4.2	FOLKHÄLSA – TRYGGHET, JÄMSTÄLLDHET OCH INTEGRATION	54
4.2.1	Trygghet	54
4.2.2	Jämställdhet	55
4.2.3	Integration.....	55
4.3	SKOLA OCH FRITID.....	56
4.3.1	Skola	56
4.3.2	Fritid	58
4.4	OMSORG OCH STÖD	59
4.4.1	Kommunala serviceboenden	59
4.4.2	Trygghetsboende.....	61
4.4.3	Seniorbostäder	61
5	FUNKTIONER I STADEN – KOMMUNIKATION OCH TEKNIK	62
5.1	KOMMUNIKATIONER	62
5.1.1	Järnväg.....	62
5.1.2	Vägar.....	62
5.1.3	Järnvägsövergången vid Variagatan.....	64
5.1.4	Ny vägförbindelse mellan centrum och väg 55 via Brogetorp	66
5.1.5	Framtida förbifart.....	67
5.1.6	Gång och cykelvägar	67
5.2	TEKNISK FÖRSÖRJNING.....	69
5.2.1	Vatten och avlopp	69
5.2.2	Avfallshantering	70
5.3	ENERGI.....	72
5.3.1	Fjärrvärme.....	73
5.3.2	Hållbara transporter.....	73
5.3.3	Elnät	73
5.4	TELEKOMMUNIKATION.....	74
6	RISKFaktorER I FLEN	75
6.1	FÖRORENADE OMRÅDEN	75
6.2	ÖVERSVÄMNINGSRISK	75
6.2.1	Höga flöden	76
6.2.2	Skyfall	76
6.3	SKREDRISK.....	77
6.4	MARKRADON.....	77
6.5	BULLER.....	78
6.5.1	Störningar från järnväg	78
6.5.2	Buller från väg	79

6.6	LUFT	81
6.7	FARLIGT GODS.....	81
6.8	UTRYCKNINGSVÄGAR.....	83
7	KONSEKVENSER PÅ MILJÖN	84
7.1	MILJÖKVALITETSNORMER	84
7.1.1	<i>Buller</i>	84
7.1.2	<i>Luft</i>	84
7.1.3	<i>Vattenkvalitet</i>	84
7.2	SAMMANFATTNING AV MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING.....	85
7.2.1	<i>Natur- och vattenmiljöer</i>	86
7.2.2	<i>Bebyggd miljö</i>	87
7.2.3	<i>Hushållning med resurser</i>	87
7.2.4	<i>Risker för människors hälsa</i>	88
7.2.5	<i>Trafik och kommunikation</i>	89
7.3	PLANENS BIDRAG TILL MILJÖMÅLSUPPFYLLELSE	90
8	PLANERINGSUNDERLAG.....	92

SEPARATA BILAGOR

Risk- och sårbarhetsbedömning av Flens stad, Sweco 2014

Miljökonsekvensbeskrivning, Sweco 2014

Satsa på stadskärnan, Spacescape 2013

1 Inledning

Flens stad omges av sjöarna Orrhammaren, Taljasjön, Gårdsjön och Bjuren. Detta attraktiva läge är upphov till namnet "Flen-staden mellan sjöarna" på denna fördjupning av översiktsplan.

Flens stad har ett attraktivt läge även när det gäller pendlingsmöjligheter. Bra tåg- och bussförbindelser i såväl nord-sydlig som öst-västlig riktning gör det enkelt att bo i Flen och arbeta på annan ort.

I Flens kommun har 112 nya bostäder uppförts under tiden 2002 -2010. Vingåkers och Oxelösunds kommuner visar ett lägre antal nyttillkomna bostäder medan övriga kommuner i Södermanlands län haft en högre utbyggnadstakt under denna tid. Under de senaste tio åren har Flens tätort haft en befolkningsökning på drygt 200 personer. Antalet bostäder som kommit till under den perioden är relativt få och det råder brist framförallt på lägenheter med hyresrätt.

Det finns ett uttryckt önskemål om nya bostäder med god tillgänglighet som är lämpliga för äldre personer. Idag är utbudet mycket begränsat när det gäller lägenheter med hiss samt marknära enplanshus lämpliga som seniorbostäder. Med fördel bör den här typen av nya bostäder uppföras i stadskärnan med närhet till service. Kommunen har för närvarande cirka 30 villatomter till försäljning i Flen, de flesta inom bostadsområdet Brogetorp. I övrigt finns planlagd mark för cirka 100 lägenheter i flerbostadshus.

I fördjupningen lyfts stadskärnan fram på ett särskilt sätt. Ibland har Flens centrum uppfattats som oattraktivt och under flera år har det funnits flera tomma butikslokaler i centrala Flen. En satsning på stadskärnan upplevs därför som mycket angelägen.

Flen har många "smultronställen" som behöver lyftas fram, synliggöras och göras mer tillgängliga. Det är platser i staden som nu är lite dolda, som exempel kan nämnas Flensån och Thuleparken. Genom utformning av stadsmiljön, skyltning med mera kan dessa platser tydligare integreras med stadsmiljön.

Parallellt med arbetet angående fördjupning av översiktsplan pågår ett ortsutvecklingsarbete i staden som drivs i samarbete med orsborna. Arbetsgrupper har bildats utifrån olika ämnesområden som stadsmiljö, näringsliv samt kultur och fritid. Arbetet har under hösten 2013 varit i full gång och ambitionen är att ortsutvecklingsarbetet och fördjupningen av översiktsplanen skall samverka till en positiv utveckling av Flen.

Utifrån de prognoser som finns för framtiden kommer inte Flens stad att få en ökad befolkning. Samtidigt vet vi att prognoser är osäkra. Genom en positiv utveckling av stadsmiljön, förtätning av stadskärnan samt en framtida planreserv för bostäder och verksamheter kan Flen bli rustat för att växa.

Hur mycket kan Flen växa?

Kommunens ambition är att skapa förutsättningar för att Flens stad ska kunna växa. De redan bebyggda delarna bedöms kunna förtätas med uppskattningsvis 500 lägenheter i framförallt flerbostadshus och radhus. Utifrån planförslaget kan de ännu obebyggda områdena Slottsskogen och Hagalund tillsammans inrymma upp till 600 bostäder fördelade på friliggande villor, radhus och kanske även flerbostadshus. Det ger utrymme för drygt 2000 nya invånare i staden.

Utmed riksväg 55 och 57 föreslås i fördjupningen nya områden för verksamheter bestående av industri, handel, kontor med mera. Totalt omfattar dessa nya områden en yta på drygt 100 hektar. När den framtida förbifarten öster om Bjuren är klar kan ytterligare verksamhetsområden komma till i anslutning

till den nya vägen. Tidsperspektivet i fördjupningen är i första hand 10-15 år men det är ändå rimligt att både förtätning och utbyggnad av nya områden ses i ett längre tidsperspektiv.

1.1 Vad är en översiktplan?

Översiktplanen ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Planen ska ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Översiktplanen är inte juridiskt bindande utan vägledande när man fattar olika beslut. Varje kommun ska ha en aktuell översiktplan som omfattar hela kommunen. Översiktplanen kan ändras inom ett begränsat geografiskt område, till exempel en tätort och då vara mer detaljerad. Detta kallas för fördjupning av översiktplanen. Man kan också ändra planen för att tillgodose ett särskilt allmänt intresse genom ett tillägg. Detta kallas tematiskt tillägg. Planprocessen när man upprättar eller ändrar en översiktplan, en fördjupning eller ett tematiskt tillägg regleras i plan- och bygglagens 3 kapitel.

Alla översiktplaner ska antas av kommunfullmäktige. Minst en gång per mandatperiod ska kommunfullmäktige ta ställning till om den kommuntäckande översiktplanen är aktuell. I Flen har kommunstyrelsen det övergripande ansvaret för den översiktliga fysiska planeringen. Kommunstyrelsen uppdrar till bygg-, miljö- och räddningsnämnden att ta fram förslag vilket sedan verkställs av samhällsbyggnadsförvaltningen.

Villkor som är fastställda

Fördjupningen av översiktplanen för Flens stad måste vara i enlighet med de regler som anges i Plan- och bygglagen (2010:900) – PBL. Kapitel 3 PBL omfattar reglerna för översiktplan. I 5 § står att det i översiktplanen (det gäller också fördjupningar) ska framgå:

1. Grunddragen i fråga om den avsedda användningen av mark- och vattenområden.
2. Kommunens syn på hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.
3. Hur kommunen avser att tillgodose de redovisade riksintressena och följa gällande miljö kvalitetsnormer.
4. Hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen.
5. Verka för att bebyggelse och byggnadsverk inte blir olämpliga med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Plan- och bygglagen omfattar även regler som måste följas beträffande den formella hanteringen vid samråd, utställning, kungörelser med mera.

Processen för att ta fram en fördjupning av översiktplan

Dialog – Att föra dialog i samband med planarbeten innebär att medborgarna i tidigt skede får möjlighet att delta i planeringsprocessen och inte enbart yttra sig över ett färdigt planförslag. Hur eller om kommuner väljer att genomföra dialoger är upp till den enskilda kommunen och benämns ofta medborgardialog. Syftet är att ge möjlighet till att påverka och ge tillfälle att lämna synpunkter. Medborgardialog är ett samlingsnamn för olika metoder som används för att engagera medborgare och andra i planeringen.

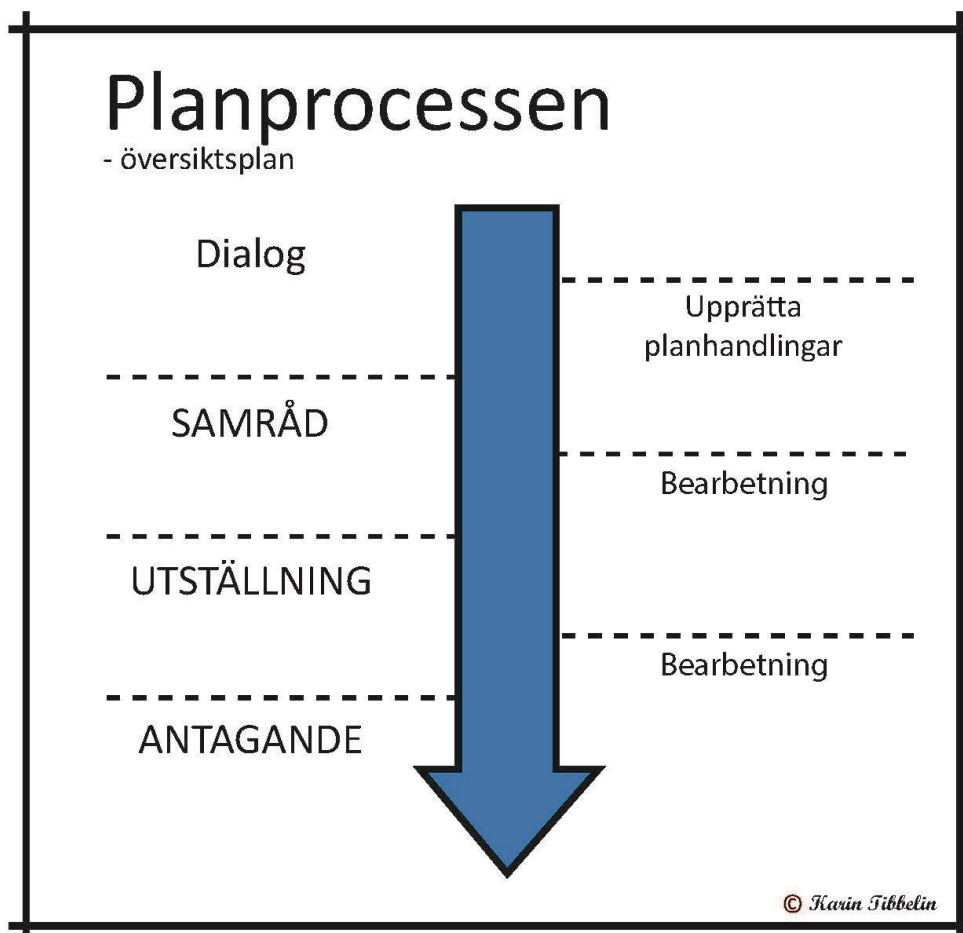
Upprätta planhandlingar – Kommunen kan i egen regi eller med hjälp av konsult arbeta fram förslaget till fördjupning av översiktplan. Planhandlingarna består av en plankarta som anger mark- och vattenanvändningen och en planbeskrivning som tydligt beskriver området som planen berör samt vilka

rekommendationer och ställningstaganden kommunen gjort i planarbetet. Till planhandlingarna hör också en miljökonsekvensbeskrivning.

Samråd – När ett förslag till fördjupning av översiktsplan upprättas, ska kommunen samråda och föra en dialog med länsstyrelsen, regionplaneorgan och andra kommuner som berörs av förslaget. Tillfälle till samråd ska finnas även för de myndigheter, sammanslutningar och enskilda medborgare som har ett väsentligt intresse av förslaget. Samrådet kan ske på många olika sätt. Den som vill lämna synpunkter på planförslaget ska göra detta skriftligen under samrådstiden.

Utställning – Efter samrådet sammanställs framförda synpunkter i en samrådsredogörelse och bearbetning av förslaget görs. Fördjupningen av översiktsplan ställs därefter ut under minst två månader. Den som vill lämna synpunkter på planförslaget ska göra detta skriftligen under utställningstiden. Länsstyrelsen, som bevakar de statliga intressena i översiktsplanen, ska särskilt beakta kommunens hantering av mellankommunala frågor, riksintressen, hälsa och säkerhet samt miljökvalitetsnormer. Länsstyrelsen framför sina synpunkter i ett speciellt granskningsyttrande som ska bifogas planen vid antagandet.

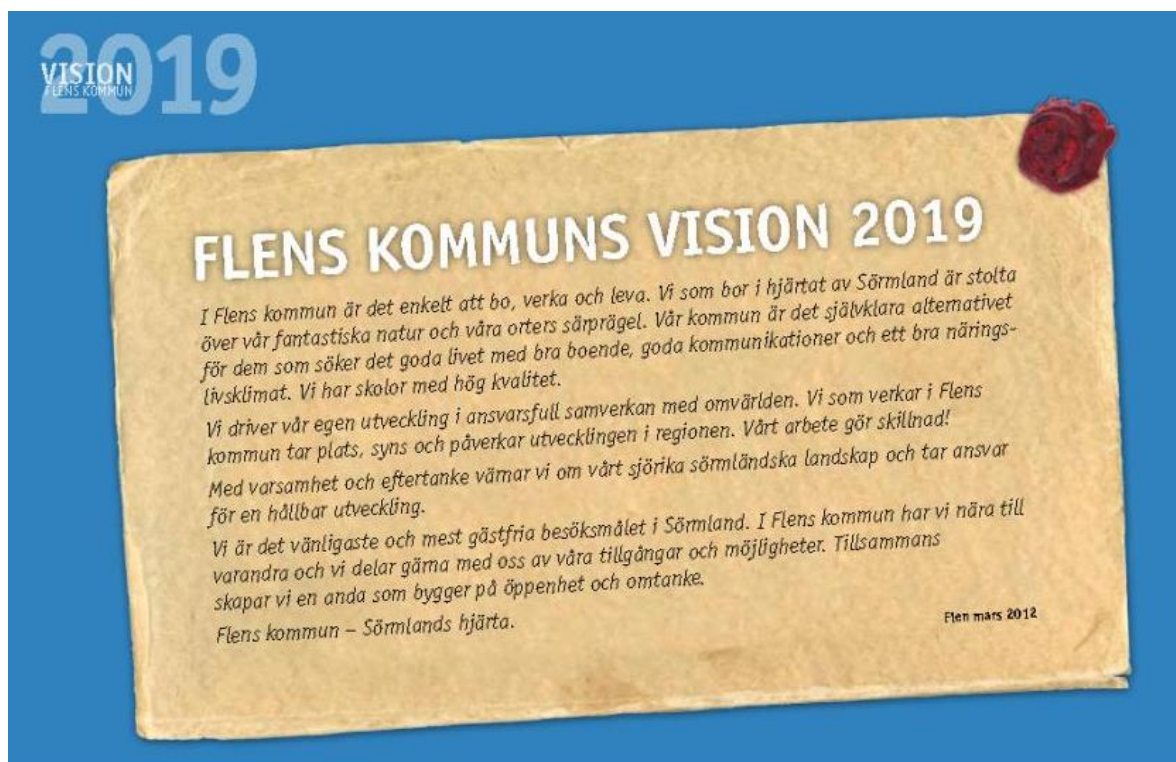
Antagande – Efter utställningen sammanställs inkomna synpunkter i ett utlåtande och eventuell bearbetning av förslaget genomförs. Översiktsplanen antas slutligen av kommunfullmäktige. När kommunens beslut att anta fördjupningen av översiktsplan har vunnit laga kraft, ska de aktuella handlingarna, enligt PBL 3 kap 22§ (2010:900), skickas till Boverket, länsstyrelsen, regionplaneorgan och kommuner som berörs av förslaget.

1.2 Syfte och mål

Några av fördjupningens viktigaste uppgifter är att ange i vilken riktning Flen skall utvecklas samt att skapa handlingsberedskap och markreserver för framtiden. Fördjupningen behöver därför vara långsiktig och en tidshorisont är satt till 2025-2030 med utblick mot 2050. Fördjupningen beskriver nuläget ur olika aspekter och ett önskat läge vid planperiodens slut.

Fördjupningen skall bidra till att uppfylla den vision för Flens kommun 2019, som antagits av kommunfullmäktige i mars 2012.

Kommunstyrelsen har beslutat att fördjupningens innehåll ska utformas så att följande målbild kan uppnås:

God planberedskap för att tillgodose behovet av områden för bostäder, industri, handel, skolor, vård och omsorg med mera. Ny bebyggelse skall anpassas till befintlig.

En stark stadskärna. Stadsstruktur, stadsrum och stadsliv behöver analyseras i planarbetet. Tydliga strategier och åtgärder för att utveckla och förbättra stadsmiljön ska framgå. Sambandet mellan norr och söder om järnvägen skall förstärkas.

En grönare stad. Befintliga parker och grönområden kan utvecklas. Förslag på områden där nya mindre parkområden och gatuplanteringar kan anordnas.

Attraktiva och trygga boende- och livsmiljöer. Bostadsområden, gator och torg, parker med mera ska upplevas trygga att vistas i. Järnvägsövergången i västra delen av staden (den s k Variaövergången) innebär stora risker som det ser ut idag med allt fler tåg och ökade hastigheter. Av fördjupningen ska framgå hur järnvägsövergången ska kunna göras planskild.

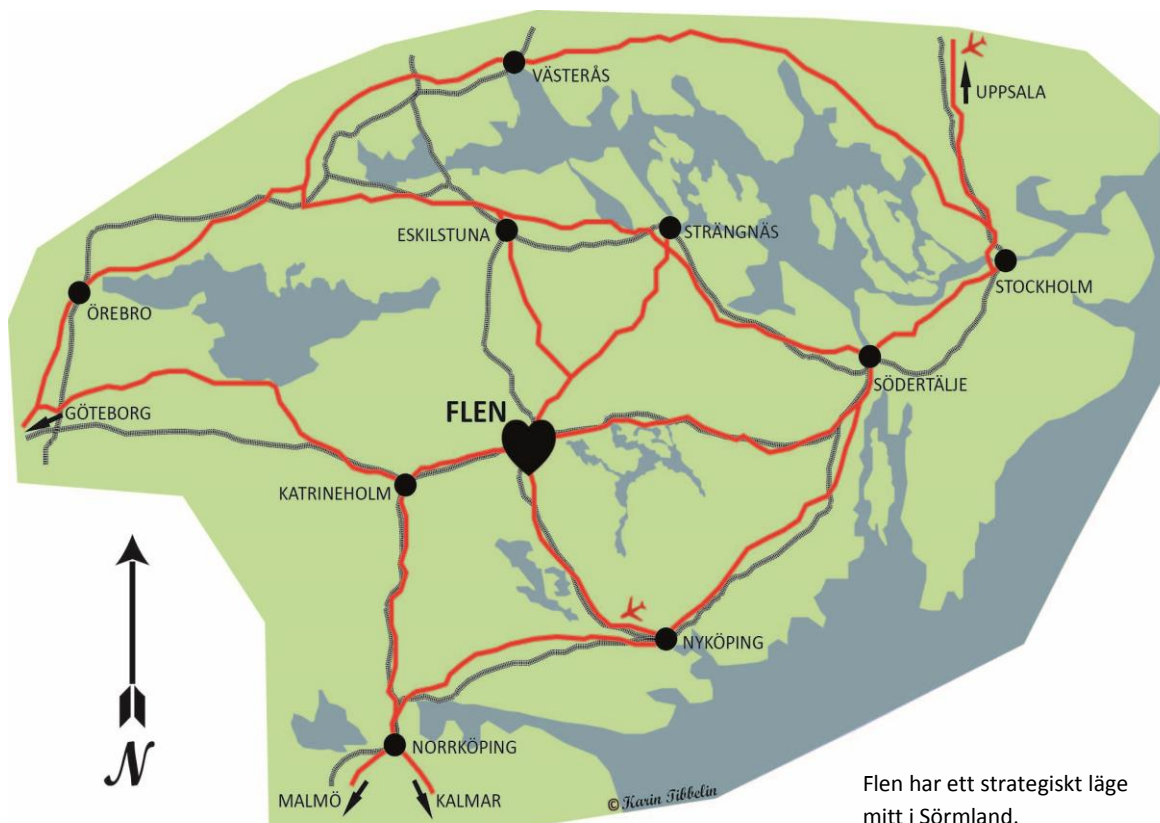
Ökad tillgänglighet för alla grupper i samhället. Det behöver finnas ett väl utvecklat gång- och cykelnät mellan de olika stadsdelarna samt till stadsnära natur och strövområden.

Allmänna platser och publika lokaler skall vara utformade så att människor med funktionsnedsättningar ska kunna ta del av samhällslivet på lika villkor. Planen ska visa på de brister som finns idag och vilka förbättringar som kan göras.

Bra lokalisering utifrån klimat och hållbarhet. Vid lokalisering av områden för ny bebyggelse skall hänsyn tas till nerlagda resurser i gator och vatten- och avloppsnät. I planarbetet behöver även lokalklimatet identifieras (klimatet kan variera på små avstånd beroende av topografi, sol- och vindförhållanden med mera) och vara en viktig del vid val av områden

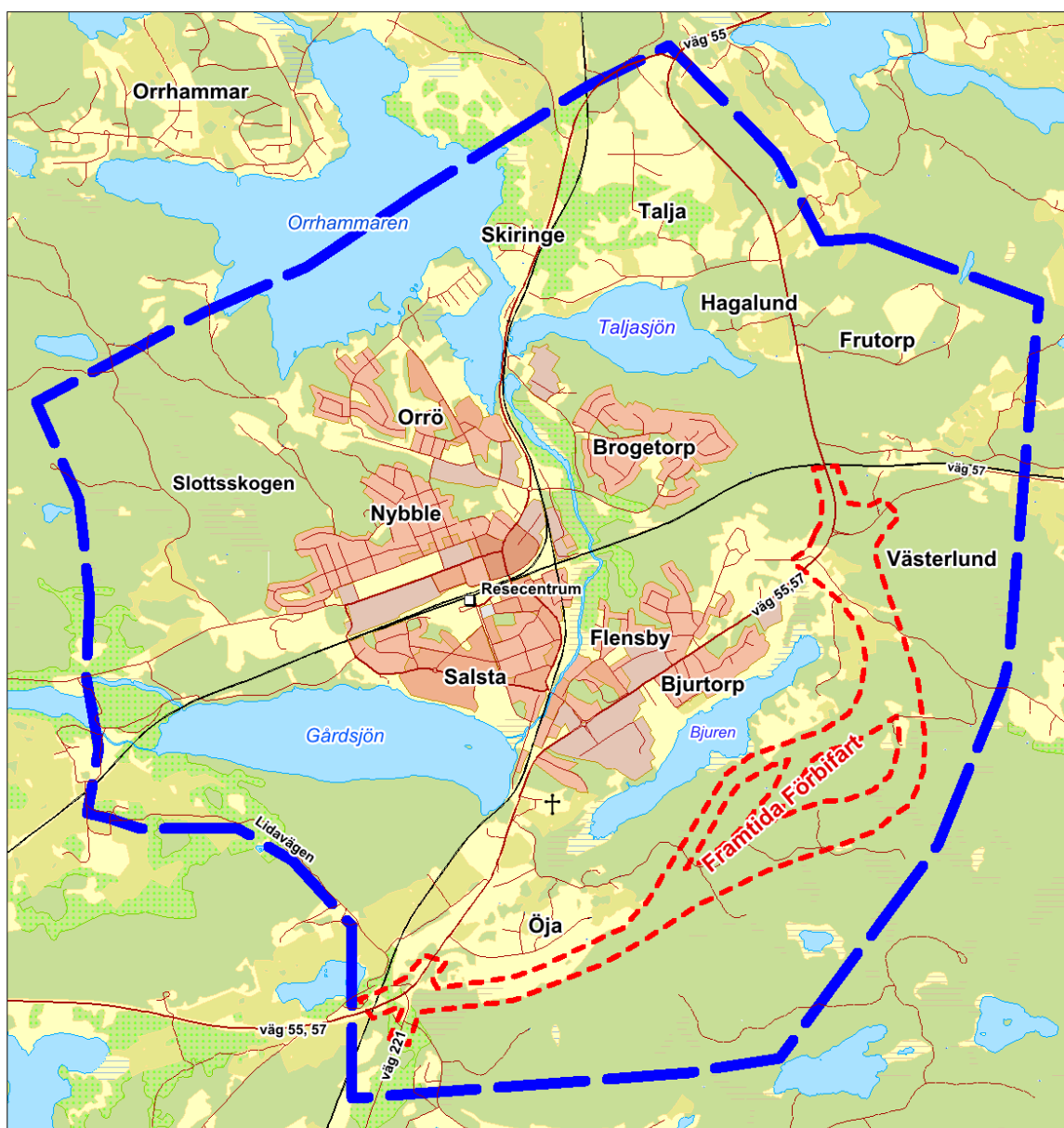
1.3 Omvärlden

Flen kan inte styra framtiden, men vi kan förbereda oss för olika skeenden. Vi måste uppfatta och greppa faktorer som kan komma att påverka staden. Det gäller även att samarbeta med olika parter med samma intressen för att kunna hävda sig i en föränderlig värld. Vi måste ta tillvara våra styrkor och profilera oss, i en hårdnande konkurrens.

Det finns många faktorer som påverkar framtiden för Flen. Politik, ekonomi och sociala förutsättningar ändras dock hela tiden. Staden måste hitta sitt sätt att använda de förutsättningar som finns och skapa nya inom rätt område för att kunna hävda sig mot andra.

1.4 Geografisk avgränsning

Planområdet innefattar Flens stad och omgivande utvecklingsområden

Den geografiska avgränsningen av fördjupningen av översiktsplanen har gjorts utifrån det som utpekats i ÖP 2007 med några justeringar. Avgränsningen innebär att planen omfattar:

- I norr: Skiringe samt norra utfarten mot riksväg 55.
- I öster: Frutorp, utfarten mot riksväg 57 samt framtida förbifart.
- I söder: Utfarten mot länsväg 221 och framtida förbifart riksväg 55-57.
- I väster: Lidavägen, utvecklingsområdet Slottsskogen

1.5 Dialog

I arbetet med denna fördjupning av översiktsplan har Flens kommun i tidigt skede genomfört både medborgardialog och politiker- och tjänstemannadialog. Båda grupperna har tidigt i planarbetet beretts möjlighet att påverka förslaget genom att komma med egna idéer utifrån ett antal fokusområden. För att få en bredd i idéer och synpunkter delades ett antal frågor upp mellan grupperna. Medborgarna gavs möjlighet att beskriva de platser och funktioner som de anser är viktiga i staden, medan politikerna och tjänstemännen fokuserade mer på var olika funktioner bör finnas.

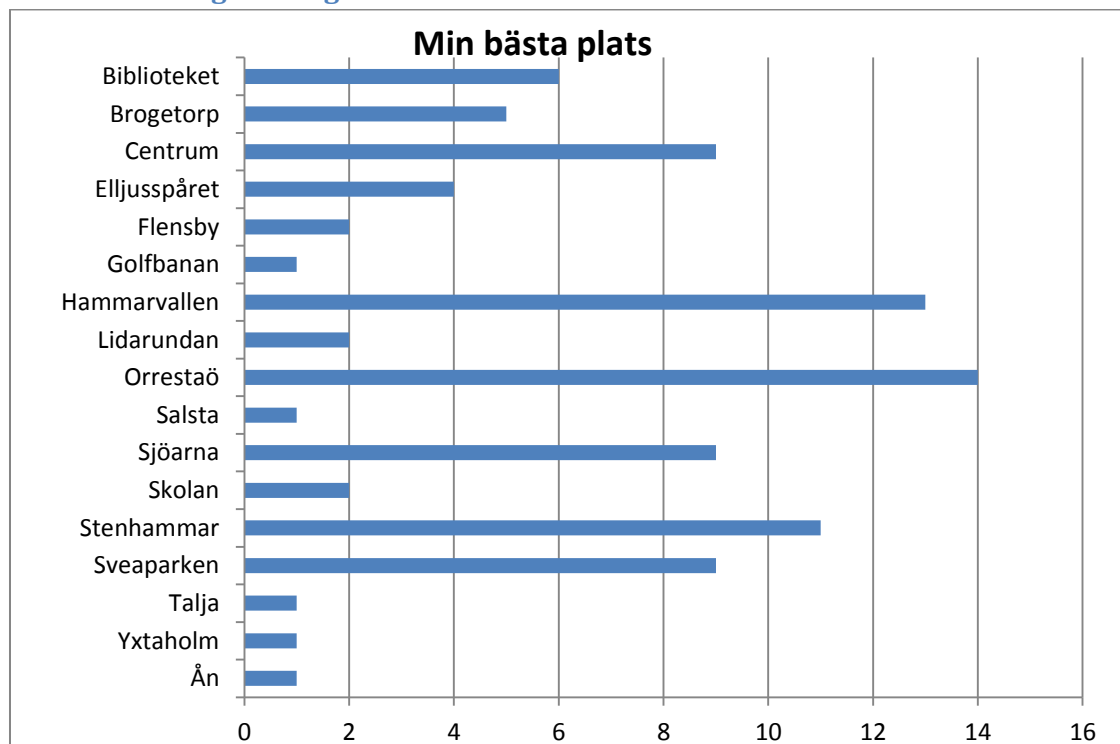
1.5.1 Politiker- och tjänstemannadialog – dina idéer behövs!

I december 2012 bjöds flera av kommunens tjänstemän och politiker in till en workshop om fördjupningen av översiktsplan för Flens stad. Stadsbyggnadsforskaren Alexander Ståhle föreläste om hur stadskvaliteter skapas.

Under dagen arbetades det i grupper utifrån fem fokusområden:

- Nya områden - Var vill vi ha nya områden bostäder, handel, industri, skolor, omsorgsboenden med mera? Finns det befintliga områden/byggnader som skulle kunna användas annorlunda än idag?
- Centrum - Hur ska vi arbeta med "hål" och mindre attraktiva platser? Förtätningar, bygga fler våningar på befintliga hus?
- Gång- och cykelstråk - gångstigar för rekreation. Var saknas det och hur utvecklar vi? Grönområden och parker. Behöver vi fler?
- Sjöarna - hur utnyttjar vi närheten till sjöarna och Flensån?
- Stadens entréer, huvudstråk - Viktiga entrévägar. Var? Vilka? Vad är viktigt? Hur vill vi att de ska se ut? Vad vill vi lyfta fram?

1.5.2 Medborgardialog – hur vill du utveckla Flens stadsrum?

Under ett antal dagar i april 2013 gavs möjlighet att på biblioteket och Bildningscentrum Prins Wilhelm lämna idéer till hur Flen kan utvecklas i framtiden utifrån ett antal påståenden:

- Min bästa plats i Flen!
- Var i Flen jag helst vill bo!
- Var jag helst rör mig i Flen!
- Annat jag har idéer om!

I samband med Studiefremjandes framtidsvecka 9-14 april 2013 hölls även en temakväll om Flens stadsrum – *hur kan vi utveckla Flen till en attraktiv stadsmiljö?* Under temakvällen presenterades arbetet med fördjupningen av översiktsplan och gruppdiskussioner fördes utifrån *var* och *hur* staden kan förändras, förbättras och utvecklas.

1.6 Gällande planer

1.6.1 Översiktsplan 2007

Kommunens gällande översiktsplan antogs 2007 och är en del i kommunens strategiska planering för framtiden. Den är inte bindande, men är ändå ett viktigt hjälpmedel för kommunen att peka ut färdriktningen mot önskad utveckling. Översiktsplan 2007 gäller i sin helhet fram tills att en ny kommuntäckande översiktsplan är antagen. En aktualitetsprövning sker varje mandatperiod, och kommunfullmäktige beslutade 26 september 2013 att översiktsplanen delvis är inaktuell och behöver revideras. När detta arbete skall påbörjas har ännu inte beslutats.

Översiktsplanen från 2007 anger att Flens framtida utveckling skall studeras i en fördjupning av översiktsplan utifrån en rad punkter som återfinns i plandokumentet (ÖP 2007). Kopplat till Flens stad uttrycks även följande målbild: *Flens centrum är förnyat och kompletterat med bostäder och service. Dessutom har lyckade satsningar gjort Flen till en vackrare, variationsrik, trygg och trafiksäker stad.*

Framsida på den kommuntäckande översiktsplanen

1.6.2 Fördjupning av översiktsplan

Det finns två gällande fördjupningar av översiktsplan inom tätorten. Den ena omfattar Öja industriområde och den andra bostadsområdet Brogetorp. Dessa togs fram 1986 respektive 1989 och antogs på nytt när den kommuntäckande översiktsplanen antogs år 2007. Båda fördjupningarna har följts upp med detaljplaner i enlighet med fördjupningarna.

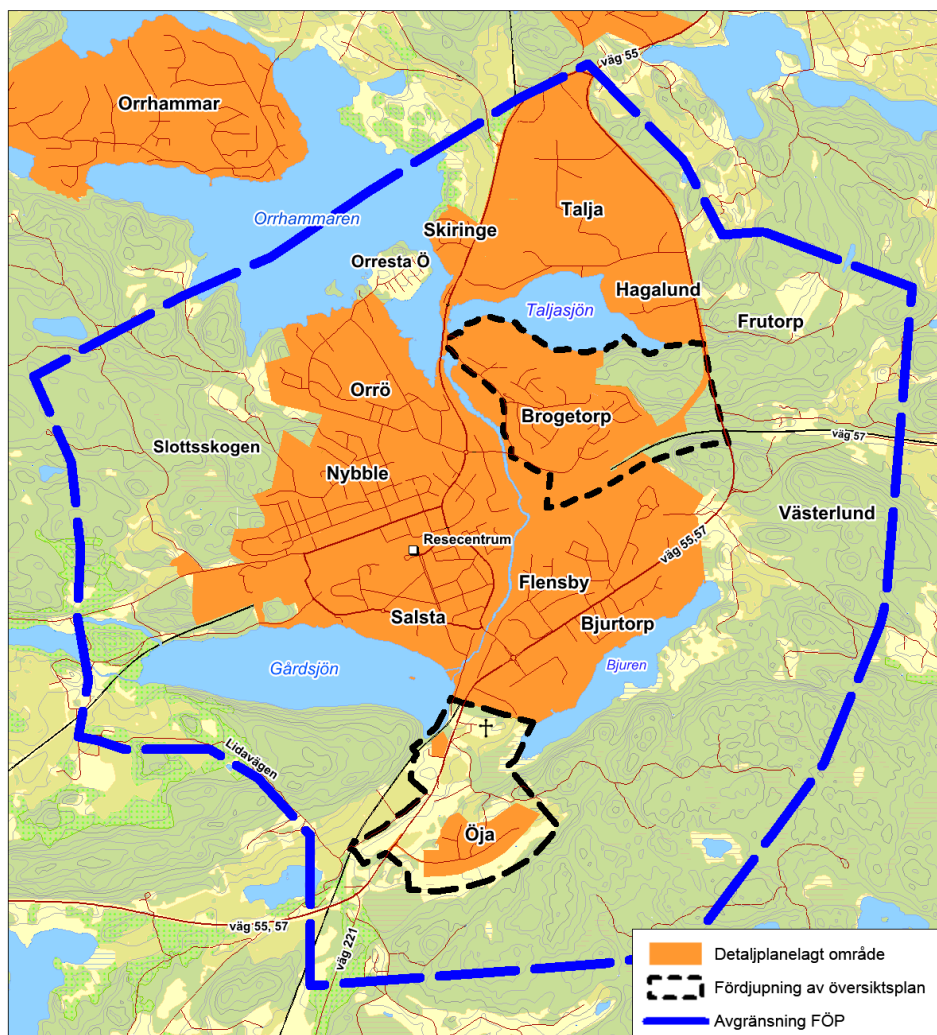
I Brogetorp har området i sin helhet exploaterats i enlighet med fördjupningen, och det är till större delen bebyggt. Det finns dock ett antal tomter för friliggande hus som ännu inte är bebyggda och som kommunen har till försäljning. (se avsnitt 2.3.6 Brogetorp)

Öja industriområde är till viss del bebyggt. Det återstår i dagsläget ca 7,5 hektar planlagd obebyggd mark. Fastighetsbildning sker i samband med försäljning av mark (se avsnitt 2.4.5 Öja).

Fördjupningarna för Brogetorp och Öja avses upphöra att gälla när den här fördjupningen av översiktsplan har antagits.

1.6.3 Detaljplaner

Flens bebyggda delar är till största delen detaljplanelagd. För Orrestaö och delar av Öja saknas dock detaljplan. Verksamhetsområde för vatten och avlopp överensstämmer med området som omfattas av detaljplan.

Kartan visar område som omfattas av detaljplan respektive fördjupning av översiktsplan

2 Flens bebyggelse - historia och framtid

2.1 Stationssamhällets framväxt och utveckling

Flen blev municipalsamhälle 1902 och stad 1949. Orten är till största delen byggd på mark som ursprungligen hörde till gårdarna Stenhammar, Salsta och Orresta. Västra stambanans dragning mellan Stockholm och Göteborg på 1860-talet har haft en avgörande betydelse för Flens framväxt. När sedan den så kallade TGOJ-banan (Trafikbolaget Grängesbergs-Oxelösunds järnvägar) mellan Oxelösund och Grängesberg blev klar år 1877 blev Flen länets viktigaste järnvägsknut. Flen växte i takt med att industrier och olika serviceinrättningar lokaliserades till det framväxande järnvägssamhället.

Centrala Flen med järnvägs korsningen Västra stambanan - TGOJ-banan.

Flen hade dock begränsade möjligheter att växa då det område som hörde till Stenhammar ägdes av staten och inte fått styckats av och bilda nya tomter. Flens tillväxt stagnerade då tillgänglig mark inte täckte behovet och tomtpriserna steg. Katrineholm kom istället att bli den större orten. År 1935 fick samhället möjlighet att expropriera en del av Stenhammars mark och takten på samhällsbyggnaden utökades. Nybbleområdet byggdes därefter och under 1940- och 50-talet bebyggdes även området söder om järnvägen kring Sveavägen och Salstagatan.

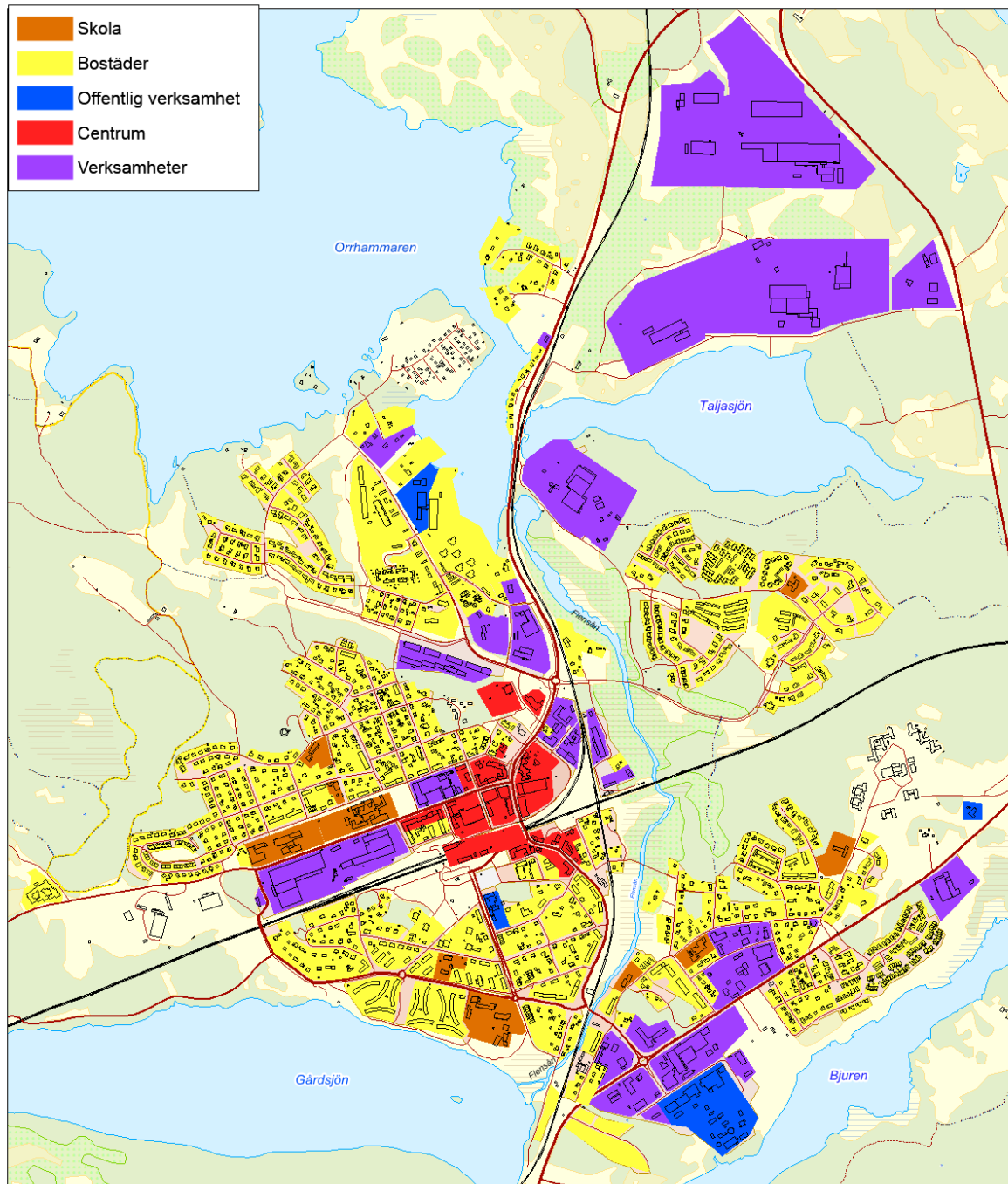
Från 1950 och framåt har utbyggnaden främst skett i ytterområdena. Samtidigt har stadens centrala delar genomgått en förnyelse och mycket av bebyggelsen från Flens äldsta tid har raderats bort. Den småstadsmässighet och kvarterskänsla som tidigare fanns försvann främst på 1970- och 80-talet då de mest centrala kvarteren revs och gav plats för nya hus av storstadsmässig skala.

2.1.1 Funktioner i staden

Flens offentliga och kommersiella service har sin tyngdpunkt i centrum.

Bostadsbebyggelsen i Flen har byggts ut i långsam takt under ca 100 år. Den största delen av bebyggelsen kom till under 1950-, 60- och 70-talet.

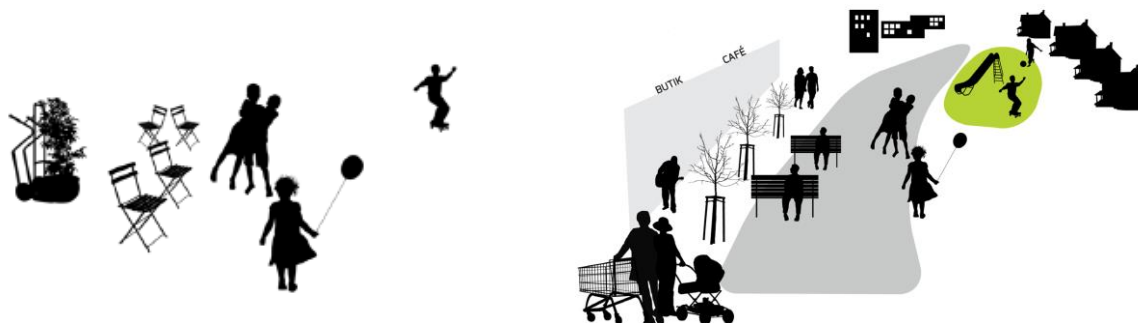
Det är industrins utveckling som har varit drivkraften bakom stadens utveckling under en stor del av 1900-talet. Tillverkningsindustrin är dominerande bland företagen.

Karta över nuvarande funktioner - användningsområden

2.2 Från stadsliv till stadsbyggnad

Flen har länge ansetts som en "sönderslagen stad", en bild som på många sätt förtjänar att nyanseras. Det moderna kulturarvet i form av bebyggelse och offentliga miljöer har stora kvaliteter. Staden har präglats av sin starka anknytning till järnvägen och karaktäriseras av sina tydliga årsringar som uppstått genom utbyggnaden av område för område inom relativt kort och begränsad tidsrymd. Den visuella kontakten mellan stadsdelarna norr och söder om järnvägen är viktig för upplevelsen av staden som en helhet, samt för att locka till interaktion mellan stadsdelarna.

För att skapa ett hållbart samhälle krävs att det finns möjligheter för alla att få bostad, oavsett ålder, kön eller etnicitet. I Flen behöver det finnas en blandad bebyggelse för att skapa förutsättningarna för människor att bosätta sig i staden oavsett sociala eller ekonomiska bakgrunder.

Rekommendationer - Bostäder behöver finnas i olika storlek med ett utbud av olika upplåtelseformer, både hyresrätter och bostadsrätter. Områden för verksamheter behövs såväl i staden som i dess ytterområden. Viktigt för det sociala livet är även mötesplatser för spontana och planerade möten mellan människor. Med mötesplatser menas platser som inbjuder till samspel mellan människor. Dessa behöver vara lokaliserade till områden där mycket folk passerar samt fungera både dag- och kvällstid.

2.2.1 Stadskärnan

Stadskärnan är mer än bara stadens skyltfönster och handelsplats. Den är mer än en samling arbetsplatser och bostäder, mer än en mötesplats. Stadskärnan är mer än summan av sina delar, den är stadens hjärta och det är här det går att finna dess själ.

Stadskärnans utformning och framtoning har stor betydelse för stadens attraktivitet. Ett tydligt centrum bidrar till ökad orienterbarhet i staden. De offentliga rummen är även av stor betydelse för stadens identitet och det är viktigt att stadsrummen upplevs som trygga miljöer. Att skapa ett centrum som upplevs levande bidrar till att invånarna känner tillhörighet och stolthet.

Flens naturliga stråk knyter samman viktiga målpunkter och bidrar till goda förutsättningar för stadsliv. Det centrala läget i regionen samt de bra tågförbindelserna med andra större orter skapar goda förutsättningar för staden att etablera sig som ett attraktivt alternativ till andra pendlingsorter.

Norra Kungsgatan byggdes år 2011 om till gångfartsgata. Bilden visar korsningen mot Drottninggatan.

Strategin för att utveckla och förädla Flens stadskärna börjar i stadslivet. Genom att stärka befintliga mötesplatser samt skapa nya, uppstår aktivt stadsliv och attraktiva stadsrum. Detta i sin tur skapar möjligheter till förändringar i bebyggelsen på sikt, till exempel i form av ny bebyggelse.

Från det lilla till det stora – strategi

En strategi för utvecklingen av Flens stadskärna är att börja i det lilla, snabba och enkla. I ett första steg betyder det att kommunen bör satsa på stadslivet i Flen genom att etablera nya mötesplatser och att stärka de som redan finns. Att åtgärderna är enkla och mindre kostsamma gör det möjligt att komma igång direkt, utan fördröjande planprocesser. Förändringarna kan sedan göras mer permanenta allt eftersom kommunens ekonomi tillåter. Bostadsbyggande bör ske i långsam takt och i första hand vara lokaliserat till de mest attraktiva och centrala delarna av stadskärnan där ny bebyggelse kan stärka stadsrummen.

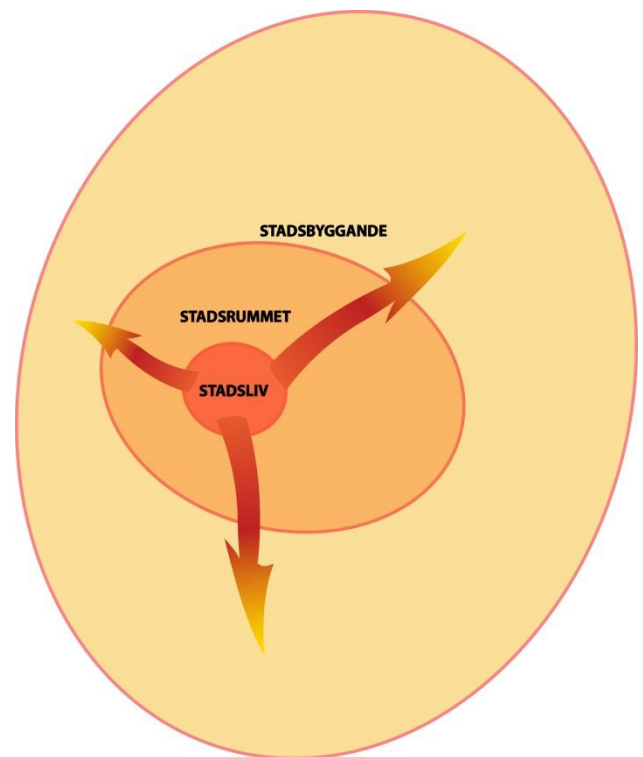
Ett aktivt stadsliv och attraktiva stadsrum stärker Flens attraktivitet i regionen. Detta gör det möjligt att på sikt utöka bostadsbyggandet, som dock även fortsättningsvis bör vara koncentrerat till stadskärnan.

Exempel på konkreta åtgärder utifrån strategin:

- Skapa stadsgator och gågator genom att tillfälligt minska eller stänga av biltrafik längs viktiga gångstråk
- Försköna stadsrummen med växtlighet
- Etablera nya mötesplatser genom tillfälliga evenemang
- Skapa sittplatser vid/på befintliga torg och platser
- Rusta befintliga torg och parker
- Anlägga nya torg, parker, stadsgator och gågator
- Öppna upp stängda fasader mot gaturummen
- Skapa nya förbindelser mellan områden, både för gång- och biltrafik
- Bygga bostäder med lokaler i gatuplan
- Bygga ut stadskärnan med stadsradhus och flerbostadshus
- Bygga nya handelslokaler och kontor
- Utveckla den regionala och lokala kollektivtrafiken

Rekommendationer - De åtgärder som föreslås utifrån strategin för Flens stadskärna behöver ta form i en handlingsplan för ett fortsatt arbete med stadsutveckling. Ett gestaltungsprogram tas fram som inkluderar gator, vegetation, parker, belysning samt utformning av stadens entréer.

Stadsmiljön har förutsättningar att utvecklas och stadens allmänna platser kan ge utrymme för många olika slag av aktiviteter, till exempel skateboardbana, skridskobana, utegym, konst och andra evenemang. Utvecklingsarbetet sker lämpligen i nära dialog med lokala aktörer samt efter de handlingsplaner som det påbörjade ortsutvecklingsarbetet kommer att leda fram till.

Bilden visar hur Göttingen skulle kunna utvecklas på sikt. Ett första steg är att stänga av biltrafiken och låta vägen bli gågata. Ur "Satsa på stadskärnan" av SPACESCAPE

2.2.2 Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättningar

En viktig del i arbetet med stadsutveckling är att öka tillgängligheten för alla grupper i samhället. Människor med funktionsnedsättningar ska kunna ta del av samhällslivet på lika villkor. Det innebär att allmänna platser såsom gator och parker samt publika lokaler som butiker och restauranger ska vara tillgängliga för alla.

Som det ser ut idag är bebyggelsen relativt utspridd vilket skapar långa avstånd som utgör svårigheter för flera grupper av personer med funktionsnedsättningar. Flen är också relativt kuperat och nivåkillnaderna utgör problem för framförallt personer med rörelsehinder. År 2006 tog kommunen fram en tillgänglighetsplan för gångtrafiknätet i Flen och Malmköping i syfte att förbättra tillgängligheten för människor med funktionsnedsättningar. I Flen inventerades sex stycken gångstråk. I en åtgärdsplan beskrivs brister i tillgängligheten samt förslag till åtgärder. En del har sedan åtgärdats utifrån planen, ofta som "passa på-åtgärder" vid ombyggnation av gator eller byte av ledningar.

Publika lokaler i kommunen inventerades under 2008 i syfte att undanröja enkelt avhjälpta hinder. I samband med att lokalerna inventerades har fastighetsägarna underrättats om brister beträffande tillgängligheten.

Rekommendationer - I fördjupningen föreslås ny bebyggelse främst tillkomma genom förtätning av de redan bebyggda delarna. Detta är positivt ur tillgänglighetssynpunkt då fler målpunkter kan nås på korta avstånd, till exempel mellan bostäder och butiker. Vid planering av ny bebyggelse och utformning av allmänna platser ska tillgängligheten utgöra en viktig del. Kommunen skall aktivt arbeta för att de brister undanröjs som fortfarande kvarstår efter inventering av gångstråk och publika lokaler så att alla människors hälsa främjas och möjligheter till rekreation säkras. (se även kapitel 5.1.2 Vägar med underrubrik Busstrafik)

2.3 Bebyggelsen från centrum och utåt

2.3.1 Centrum, norr

Området karaktäriseras utifrån sitt rutnät som överensstämmer relativt väl med den äldsta stadsplanen för municipalsamhället Flen som är från 1903. Planen är en god representant för det sena 1800-talets stadsplaneteorier. Kvarteren domineras av storskalig bebyggelse för framförallt handel- och industriändamål, men omfattar även bostadsbebyggelse och skolverksamhet.

Stadens centrala delar har sedan 1970-talet genomgått en omfattande förnyelse. I denna process har mycket av bebyggelsen från Flens äldsta tid raderats bort och ersatts med nya byggnader av storskalig karaktär. Inom flera kvarter finns bostäder med utrymme för butiker i bottenvåningen. I kvarteret Lästen finns även lokaler i form av en galleria i bottenplanet.

Under 2011 byggdes den mest centrala delen av Norra Kungsgatan om. Det som tidigare varit en genomfartsväg fick därmed en mer torgliknande karaktär. Asfalten ersattes med gatsten och gaturummet förseddes med nya planteringar, konstverk, sittplatser samt korttidsparkering. Gatan är numera gångfartsgata vilket innebär att den tillåtna hastigheten sänkts avsevärt.

En del av Norra Kungsgatan byggdes om till gångfartsgata år 2011

Närmast skolområdet och industribyggnaderna består bostadsbebyggelsen av flerbostadshus i två våningar med putsade fasader. I norr består bebyggelsen uteslutande av friliggande villor. Många är väl bevarade med tidstypiska detaljer som fältindelade träfasader med panel på olika led, stora spröjsade fönster och tak av tvåkupigt lertegel. Villabebyggelsen i norra delen av området och flerfamiljshusen norr om köpcentret är karaktärsskapande för området och av kulturhistoriskt värde.

På fastigheten Parken 4 vid Norra Kungsgatan finns en nedlagd bensinstation. Den centralt belägna fastigheten utgör idag inget attraktivt blickfång och en förändring upplevs angelägen. I samband med att verksamheten upphörde vid bensinstationen år 2011 har marken sanerats till en nivå som är godkänd för mindre känslig markanvändning. Det finns dock kvar föroreningar intill byggnaden vilket gör att hela fastigheten måste saneras om/när byggnaden rivs.

Bilden visar kvarteret Städet. Villan i förgrunden är riven sedan en kort tid tillbaka. Området är lämpligt att bebygga med ytterligare bostäder utmed Norra Kungsgatan och Hantverkaregatan.

Förorenad mark som sanerats

I samband med att en ny butik uppfördes på Amazonplan år 2011 gjordes en markundersökning enligt MIFO- fas 2. Man påträffade då fyllnadsmassor som var förorenade med aromatiska kolväten, PAH och bensen. Samtidigt med schaktning för den nya butiken sanerades den delen av området.

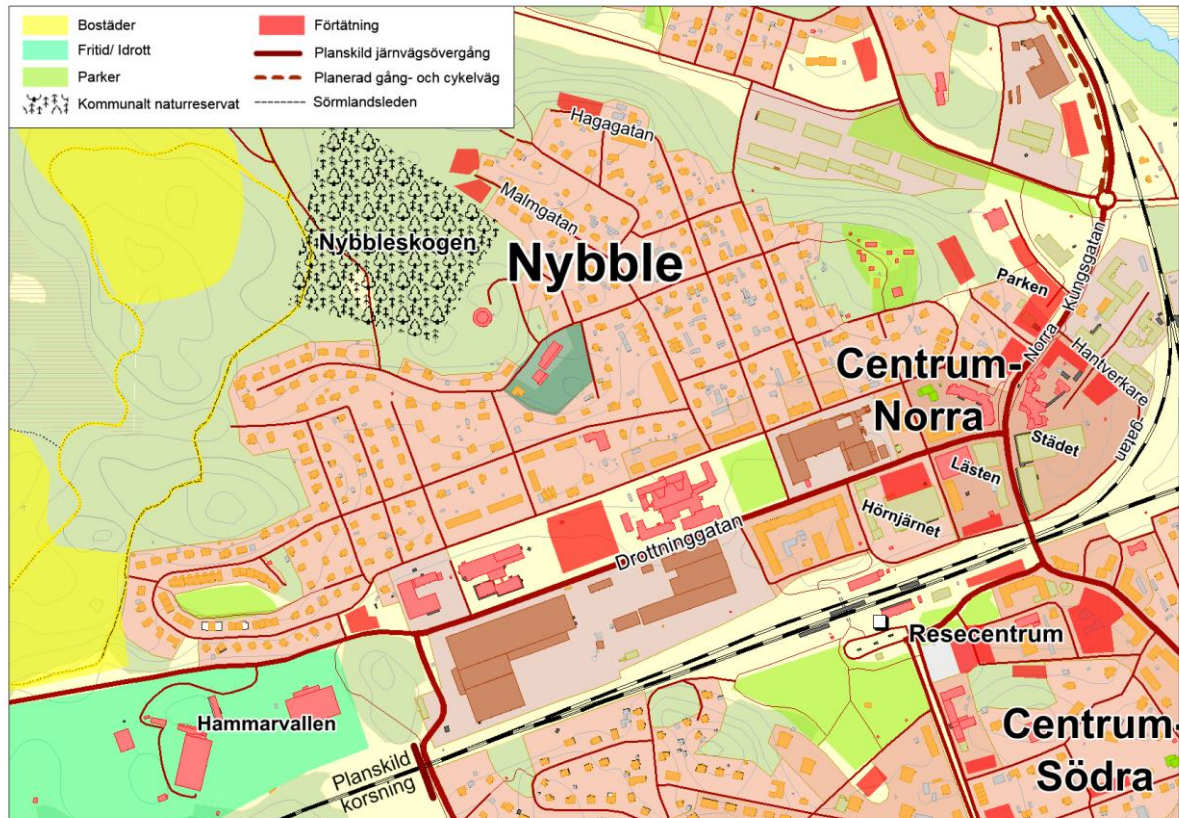
Rekommendationer - Eventuell ny bebyggelse inom detta område bör hållas intill de storskaliga kvarteren och då anpassas till det tydliga rutnätsmönstret. Vid om- och tillbyggnader till befintlig bebyggelse bör hänsyn tas till de kvartersspecifika karaktärsdragen. I västra delen, främst vid skol- och industriområdet, blir det viktigt att säkerställa hur risken för översvämning vid skyfall ska hanteras exempelvis genom dagvattenhanteringen.

Förtätning förordas i kvarteret Parken, Städet, Lästen och Hörnjärnet med i första hand flerbostadshus med möjlighet till handel och verksamhet i bottenplanet. Området är delvis bullerutsatt från järnvägen. Om ny bebyggelse anpassas till en mer ordnad kvartersstruktur kan detta sammanvägt med det centrala läget ge förutsättningar för att i vissa fall göra avsteg från huvudregeln i Boverkets Allmänna råd 2008:1 (se kapitel 6.5 Buller).

Om det blir aktuellt att bygga bostadshus på fastigheten Parken 4 måste området saneras till en nivå som är godkänd för känslig markanvändning. Inom kvarteret Städet och Lästen finns också risk för att det kan finnas markföroreningar kvar efter sedan länge nedlagda verksamheter vilket föranleder utredning om/när ny bebyggelse uppförs i kvarteren (se även avsnitt 6.1 Förorenade områden).

2.3.2 Nybble

Gatunätet i området utgår från Norra centrum's rutnät men bryter den karaktären och övergår till mer organisk karaktär likt trädgårdsstadsidealet. Bebyggelsen inom området domineras av enfamiljshus i form av friliggande villor i en till två våningar, uppförda i huvudsak från slutet av 1940-talet och fram till och med 1960-talet. Materialen är främst tegel men även putsade fasader förekommer. Karakteristiskt är bland annat flacka takfall, perspektivfönster, integrerade garage och entréer vända från gatan. I nordvästra delarna av området är bebyggelsen välbevarad med höga arkitektoniska kvaliteter.

Kartan visar möjliga förtätningsområden i Centrum norra och Nybble.

Nybbleskogen

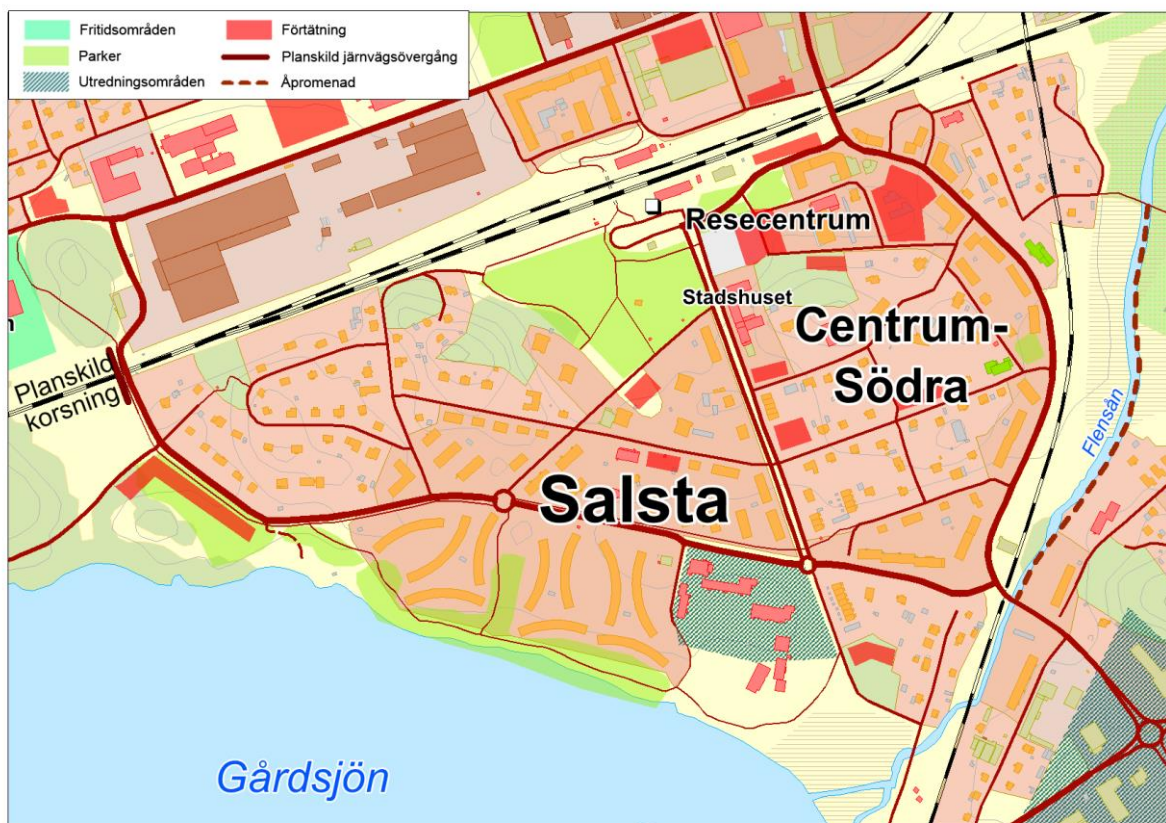
På några ställen i kommunen pågår bildande av kommunala naturreservat. Ett av dessa är Nybbleskogen, ett högt beläget område i västra delen av staden där naturreservatet ska omfatta ca 10 ha. Området har under lång tid haft stor betydelse för det rörliga friluftslivet. Närheten till tätorten gör området lättillgängligt för stadens invånare och det finns många stigar i området som inbjuder till promenader. Skolklasser och förskolegrupper som bedriver naturstudier utnyttjar skogen för lek och utflykter. För närbelägna skolor har skogen under lång tid även fungerat som en populär exkursionslokal.

Nybbleskogen har en karaktär av barrblandskog. Förekomsten av knärot, linnea, blåmossa och 150-åriga träd tyder på att skogen funnits länge. År 1987 tog kommunen beslut att avsätta skogen som gammelskog med mycket restriktiva skötselvillkor. I det framtida naturreservatet planeras endast avverkningar motiverade av naturvårds-, säkerhets- och i viss mån framkomlighetsskäl.

Rekommendationer - Vid Hagagatan och Malmgatan i norra delen av Nybble finns planlagd mark för 5-7 villatomter. I övrigt kan området anses utbyggt och möjligheterna till ny bebyggelse begränsas i nordväst av det kommunala naturreservatet Nybbleskogen. Ny- och tillbyggnader ska utformas så att områdets karaktäristiska drag tas tillvara och helhetsintrycket bevaras.

2.3.3 Centrum, söder

Området direkt söder om resecentrum är präglad utav sina institutionsbyggnader - stationen, järnvägshotellet, stadshuset och runda bankhuset - allt bebyggt utifrån en monumentalitet och urbanitet som inte fullföljts. Intentionen i 1903 års stadsplan var en boulevardgata med stationen som fondbyggnad.

Kartan visar Centrum södra och Salsta med förtätningsområden för bostäder, handel och kontor.

I övrigt karaktäriseras området av trädgårdsstadsinspirerat stadsplanemönster. Bebyggelsen varierar inom hela området från punkthus i tidstypisk modernistisk stil i ca åtta våningar, via flerfamiljshus i fyra våningar, till borgerlig villabebyggelse från tidigt 1900-tal. I övrigt karaktäriseras området av gles bebyggelse och består till stor del av parkmark. I områdets nordöstra del består bebyggelsen i huvudsak av mindre och enklare villor uppförda för arbetarklassen.

Rekommendationer - På flera platser inom området finns möjligheter till ny bebyggelse. Vid nybyggnation behöver hänsyn tas till det modernistiska formspråket inom området. Längs Sveavägen bör ny bebyggelse förstärka ursprungstanken med en boulevardgata genom att behålla det stadsmässiga utseendet med flervåningshus och undvika bebyggelse i ett plan. Den nya bebyggelsen bör innehålla en blandning av bostäder, handel och kontor. Närmast järnvägen ska hänsyn tas till säkerhetsavstånd för farligt gods. Ny bebyggelse där kan ha den positiva effekten att det bidrar till att minska bullernivåerna i kvarteret bakom.

Vid detaljplaneläggning av de områden som utpekats som möjlig förtätning öster om resecentrum bör en fördjupad markundersökning göras för att få en bättre bild av potentiellt förorenade områden och eventuellt saneringsbehov (se kap. 6.1). Delar av området ligger inom högriskområde för markradon och/eller riskerar översvämning vid skyfall, vilket också behöver studeras närmare i detaljplanearbetet.

2.3.4 Salsta

Området är av speciell karaktär med utgångspunkt i samspelet mellan landskap och byggnader. Bebyggelsen som uppfördes på 1960-talet består av tio flerbostadshus i grupper om tre till fyra, placerade utifrån topografin med utblick mot Gårdsjön. Området präglas även av sin konsekvent genomförda trafikseparering. Eventuellt framtida utveckling behöver beakta områdets arkitekturhistoriska egenskaper i form av detaljer som förstärker området och anses som värdefulla. Luftligheten och de öppna ytorna som ger området dess karaktär är tidstypiska och även de är bevarandevärda.

Rekommendationer - Ingen ny bostadsbebyggelse kan komma till inom området. De större grönyttorna inom området skulle däremot kunna utvecklas och till exempel användas för odlingslotter för de boende inom området. Vid utveckling av grönyttorna är det viktigt att det sker på ett sätt som inte skymmer utblicken mellan husen, vilket varit en viktig parameter i utformningen och placeringen av byggnaderna. De bågformade byggnadernas karaktär ska bevaras, med den vita färgen och de typiska kaklade entréerna.

Salstaområdet

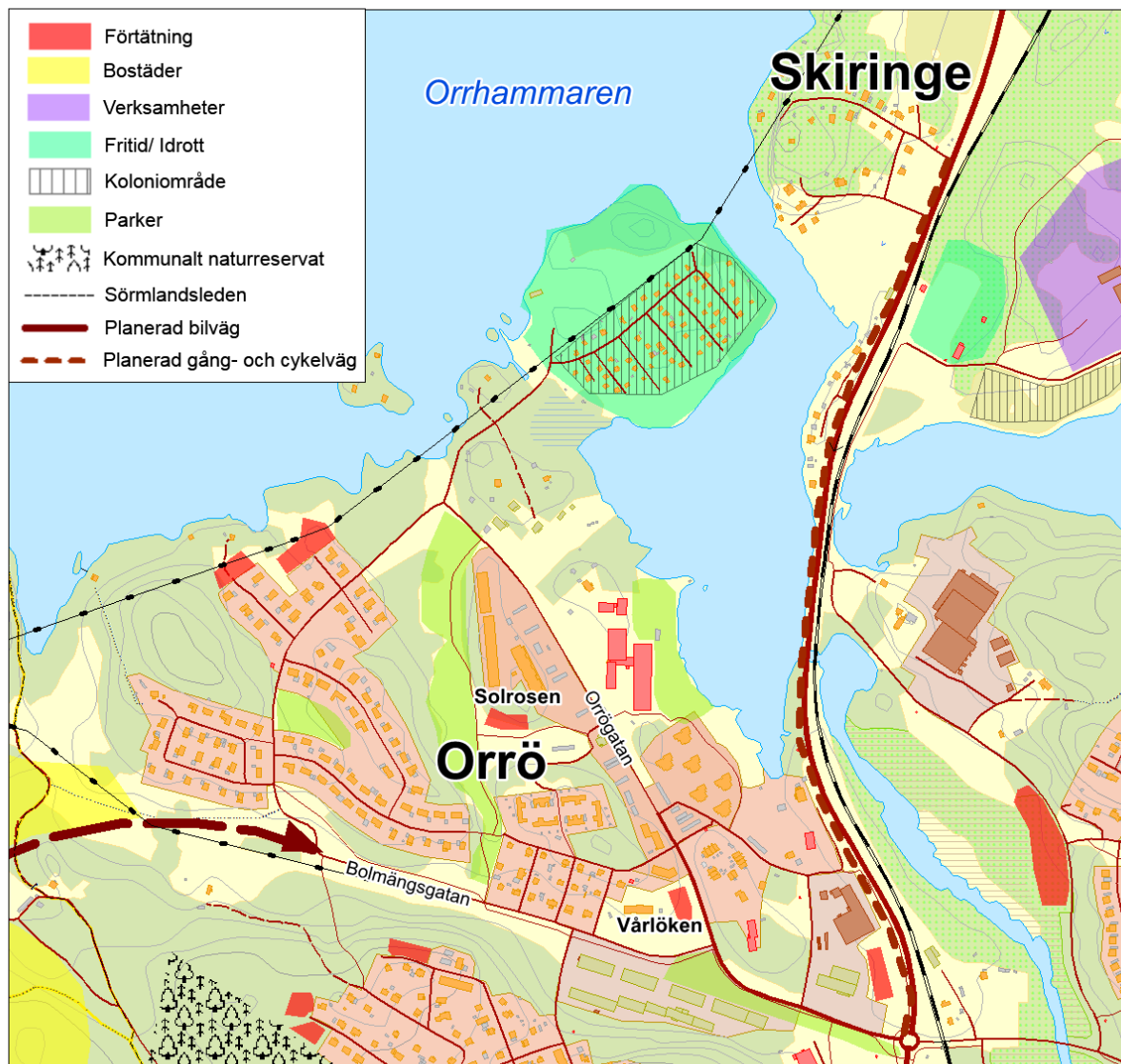
2.3.5 Orrö och Skiringe

Området Orrö kan utifrån byggnadsstruktur och topografi delas i två delar. Kvarteren omkring Orrögatan och söder om Bolmängsgatan består av en blandning av flerbostadshus, små industrier och vårdinstitutioner. Väster om Orrögatan består bebyggelsen i huvudsak av enbostadshus i form av friliggande villor, i huvudsak från 50- och 60-talet. Karakteristiskt är färgsättningen i brunt och vitt.

Rekommendationer - Enligt gällande detaljplaner finns möjligheter till ny bostadsbebyggelse bland annat inom kvarteret Vårlöken och Solrosen där lämpligen flerbostadshus kan uppföras (se karta). I övrigt kan enstaka nya tomter komma att bli aktuellt närmast Orrhammaren om/när den kraftledning som följer strandkanten ersätts med kabel. Vid om- och tillbyggnader bör hänsyn tas till kvarterens specifika särdrag.

Området Skiringe är mycket kuperat och sluttar brant mot sjön Orrhammaren. Bebyggelsen utgörs av enbostadshus i form av friliggande villor. De flesta uppfördes i mitten av 1900-talet medan sex villor är byggda efter 2006.

Rekommendationer - Området är i det närmaste utbyggt och endast något enstaka hus kan komma till på området.

Kartan visar Orrö och Skiringe. Skiringe är i det närmaste helt utbyggt medan det inom Orrö finns visst utrymme för ny bostadsbebyggelse.

2.3.6 Brogetorp

Områdets bebyggelse består i huvudsak av villor, radhus och parhus. I den nordvästra delen finns bebyggelse från 1800-talet medan det i övriga delar är modern bebyggelse som dominerar. Typiskt för området är 1970-talsbebyggelsen som är samlad i enhetliga grupper med tidstypisk arkitektonisk karaktär. Färgsättningen går mestadels i brunt, men även rött och gult förekommer. Radhusen i området har ett mer allmogeinspirerat utseende och går i röda eller gråvita toner.

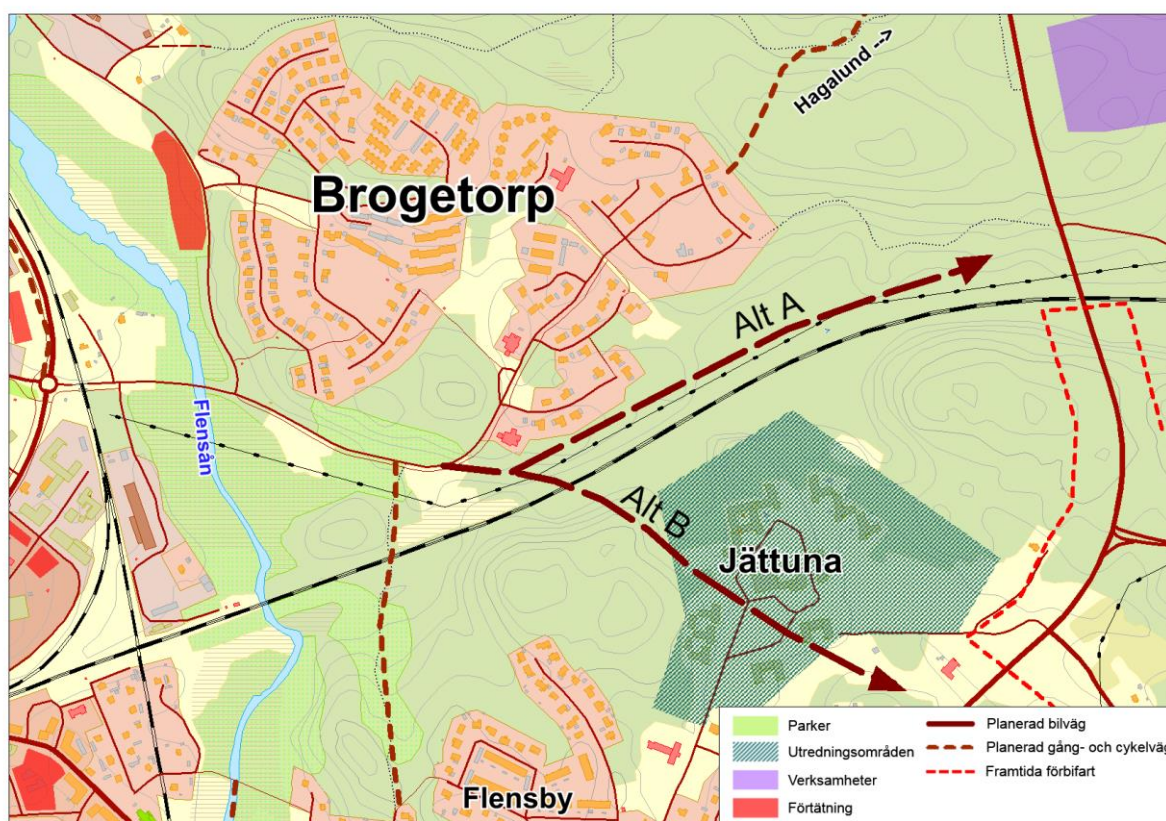
På 1970-talet upprättades detaljplaner för området och under 1980-talet gjordes en samlad bedömning av områdets utbyggnad i en fördjupad översiktsplan. Utifrån den fördjupade översiktsplanen har

området sedan detaljplanelagts och bebyggt. Det finns för närvarande 25 lediga villatomter kvar på området som kommunen har till försäljning. Det finns idéer om att utöka bostadsområdet mot Taljasjön. På sikt skulle det kunna bli en naturlig koppling mellan Brogetorp och det nya planerade bostadsområdet vid Hagalund.

Det finns behov av en gångförbindelse över järnvägen mellan områdena Brogetorp och Flensby och i trafikplan från 2001 finns den med i förslag om nya gång- och cykelvägar.

Bulleråtgärder

I samband med detaljplanearbete i Brogetorp år 2009 togs en bullerutredning fram. Utredningen visar att delar av Brogetorp utsätts för höga bullernivåer från tågtrafiken på Stambanan. För att inte överstiga gällande riktvärde (högst 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå) föreslås i utredningen att en 2,5 m hög och ca 400 meter lång bullerskyddsskärm uppförs längs järnvägen. Kommunen har några obebyggda villatomter till försäljning i det område som är mest utsatta för höga ljudnivåer från buller.

Kartan visar Brogetorp med föreslagna gång- och cykelvägar norrut till Hagalund och söderut till Flensby. På längre sikt kan även nya bilvägar behövas till området.

Rekommendationer - Det har sålts förhållandevis få villatomter på Brogetorp under de senare åren.

Samma situation gäller även för tomter i övriga delar av kommunen. Det är därför viktigt att kommunen kommer igång med en effektiv marknadsföring för att få igång försäljning av obebyggda tomter. Utifrån bullersituationen är det även viktigt att kommunen tar ställning till att uppföra en bullerskyddsskärm alternativt att låta de mest utsatta villatomterna utgå och omfattas av grönområde.

I fördjupningen föreslås en gång- och cykelväg mellan stadsdelarna Brogetorp och Flensby i enlighet med förslaget i trafikplanen från 2001. Två alternativ på en framtida bilväg mot väg 55 redovisas. Alternativ A har en sträckning parallellt med järnvägen fram till väg 55. Alternativ B innebär att vägen korsar järnvägen och ansluter till väg 55 via Flensby. (se karta). Vägprojekten

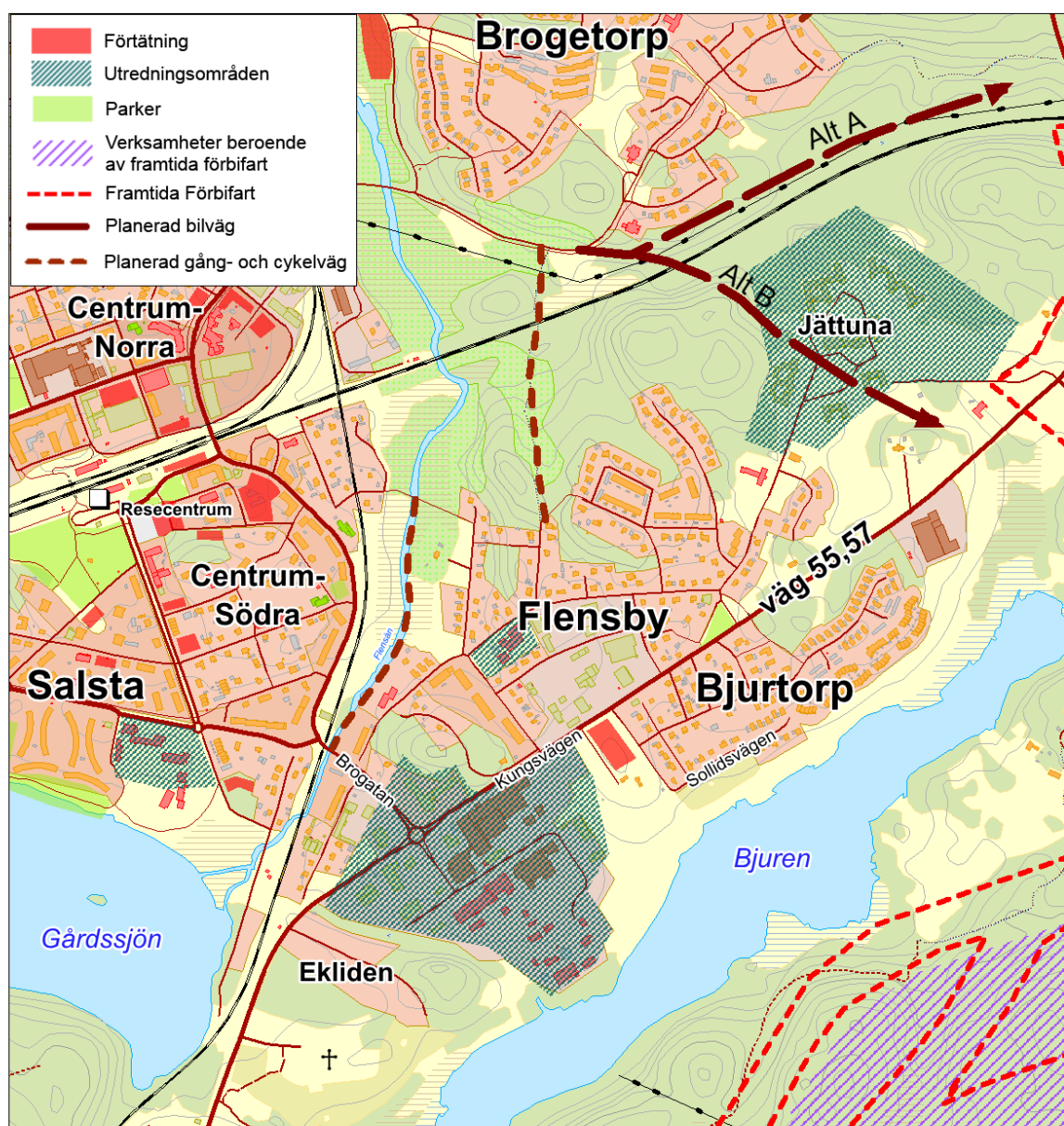
måste givetvis noggrant studeras beträffande geografiskt läge med mera innan kommunen kan ta ställning, se även kapitel 5.1.4.

2.3.7 Flensby - Ekliden

Området domineras av bebyggelse för industri- och handelsändamål som i huvudsak har tillkommit från mitten av 1900-talet och framåt. Utmed Flensån och tidigare huvudvägar återfinns såväl bostadsbebyggelse som industrietableringar från 1900-talets första hälft och framåt.

Bostadsbebyggelsen består i första hand av friliggande villor med stora variationer i utformningen, i västra delen finns ett antal flerbostadshus. Inom området möts riksvägar, järnväg och Flensån vilket tillsammans med att bebyggelsen varit delvis oreglerad gör området ganska svårkaraktäriserat. Ekliden med sin påkostade villabebyggelse skiljer sig från övriga bebyggelsen.

Nordost om bebyggelsen vid Jättuna finns en fornborg, Jättunaskansen, som är ett av Länsstyrelsens utpekade vårdobjekt i länet.

Kartan visar Flensby-Ekliden och Bjurtorp med utredningsområden.

Rekommendationer - Om och när den tilltänkta förbifarten öster om Flen är utbyggd kan delar inom Flensby bli aktuella för omvandling. När trafiken minskar får det den positiva effekten att

området utefter Kungsvägen blir mindre utsatt för buller och ytterligare bostadsbebyggelse skulle kunna bli aktuell. Ny bebyggelse bör utformas så att området binds samman och splittringen minskar. Vid detaljplaneläggning behöver markstabiliteten undersökas närmare.

Det är troligt att alla bensinstationer inte kommer att vara kvar vid korsningen Kungsvägen-Brogatan. Exakt användning är svår att förutse men det är ett strategiskt läge för kontor, handel och andra typer av verksamheter, området anges som "utredningsområde" i fördjupningen. En viktig fråga att tänka på är hur man ska förhålla sig till observationsavstånd för de verksamheter som finns inom området. De miljö- och hälsofarliga verksamheter som eventuellt kommer att finnas kvar kan komma att behöva vidta åtgärder, och sanering kan behövas där verksamheter försvinner.

Jättunaområdet är ett fint exempel på en välbevarad institutionsarkitektur som har passats in väl i den omgivande naturen och topografin. Även Jättunaområdet anges som "utredningsområde". Här finns goda möjligheter till utveckling med utrymme för ytterligare bebyggelse med varierad användning. Vid tillkommande bebyggelse bör man sträva efter att låta arkitekturen och naturen samspela. Delar av Jättuna ligger inom skredriskområde samt riskerar att översvämmas vid skyfall. Detta samband kan innebära ökad risk för skred vid skyfall.

Fornborgen Jättunaskansen skulle kunna utvecklas och bli mer tillgänglig för kultur- och friluftslivet. Detta sker i samråd mellan kommunen och Länsstyrelsen.

I övrigt, se kapitlet Brogetorp 2.3.6 angående planerade vägar mellan Flensby och Brogetorp.

2.3.8 Bjurtorp

Bebyggelsen i området består av en blandning av enfamiljsbostäder i friliggande villor och radhus. Planmässigt är området delat i två tämligen olika karaktärer. Den västra delen har en plan med ett rätvinkligt gatunät och friliggande villor, medan de östra delarna har ett mer organiskt böljande gatumönster med strikt planerad bebyggelse av tydlig 1970-talskaraktär och består mestadels av radhus.

Bilden visar Kungsvägen med Bjurtorp till höger och sjön Bjuren. Längst ner till vänster skymtar hotell Loftet.

Sydväst om villabebyggelsen finns en större fastighet som är utlagd som "parkmark" i gällande detaljplan. På fastigheten finns en bostad bestående av huvudbyggnad och flygel från 1700-talet. En förtätning av området med ny bostadsbebyggelse skulle kunna vara möjlig inom fastigheten.

Rekommendationer - Fastigheten sydväst om det befintliga villaområdet kan eventuellt kompletteras med ny bebyggelse. Här måste säkerhetsavstånd för farligt gods vägas in i placeringen av bebyggelsen. Även söder om Sollidsvägen skulle ett fåtal villor/radhus kunna uppföras. För båda områdena gäller att en förändring måste prövas i ny detaljplan. I delar av Bjurtorp är markstabiliteten osäker, (se kapitel 6.3 Skredrisk) vilket behöver tas hänsyn till vid nybyggnation och större markarbeten.

2.3.9 Slottsskogen

I början av år 2000 förvärvade kommunen ett större markområde från Stenhammars gods i syfte att trygga tillgången på mark för framtida bostadsbyggande och att säkra mark för friluftslivets behov. År 2011 uppfördes ett särskilt boende för äldre (Slottsängen) intill väg 679, väster om Hammarvallen. I samband med planeringen av äldreboendet beslutades att området skulle heta Slottsskogen. Den anslutningsväg som byggdes till Slottsängen fick namnet Slottsskogsvägen.

Terrängen är kuperad och utgörs av ängs- och skogsområden med branta bergknallar och trånga dalstråk. Området ligger en dryg kilometer från centrala Flen och det är samtidigt nära till rekreationsanläggningar och stora naturområden. Förutsättningarna bedöms som goda för en trivsam och varierad bebyggelse där stor hänsyn tas till kultur- och naturvärdena samt friluftsanläggningarna som finns på området.

Kulturvärden

En arkeologisk utredning togs fram år 2009 i samband med att detaljplanen för äldreboendet upprättades. Av utredningen framgår att det finns boplatser från stenålder och brons - järnålder. Vidare finns en lägenhetsbebyggelse, Norrtorp som dateras åtminstone till 1740-talet. Dessa objekt utgörs av fornlämningar. Dessutom påträffades flera ytor av fossil åkermark, röjningsrösen, en mindre ladugrund från historisk tid samt en kalkkälla.

I fördjupningen har de områden lagts ut som grönområden som utifrån den arkeologiska utredningen inte får byggas på grund av fornlämningarna. I framtida detaljplanering skall kommunen sträva efter att bevara dessa i samspel med nyetableringar. Även de lämningar som inte har något lagskydd bör ändå bevaras så långt det är möjligt då de är betydelsefulla som minnesbärare för nu levande medborgare.

Naturvärden

I Slottsskogen finns områden med höga naturvärden. I en naturinventering, "Hammarorpssmossen med omgivning", från år 2000 finns naturvärdena i området belysta. Hammarorpssmossen utgör ett ca 7 ha stort område bestående till större delen av gammalt dikad sumpskog samt en mindre del öppen blötmyr. På mitten av mossen finns en kulle fastmark. Ett flertal arter av lavar och mossor finns i området. Området öster om Hammarorpssmossen och fram till tätortsbebyggelsen består i huvudsak av hållmarkstallskog varav en större del utgör naturvärdesobjekt enligt skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering. Här återfinns orkidéer och signalarten knärot. Förutom det som beskrivits ovan finns ytterligare två mindre områden med höga naturvärden väster om den befintliga grusvägen som sträcker sig genom området.

Kartan visar hur Slottsskogen kan bebyggas med bostäder i etapper, med undantag för områden med fornlämningar och höga naturvärden.

Den hotade arten trumgräshoppa, även kallad trummare, har påträffats i området vid äldreboendet Slottsängen samt väster om planområdet nära sjön Valdemaren. Trumgräshoppan trivs i skogsbrunn och ängsmarker och har gynnats där man glesat ut skogen och tagit bort barrträd. En ytterligare förekomst av trumgräshoppa från tidigt 1970-tal finns strax norr om Skyttegillet. Det finns inga aktuella fynd av arten inom dessa områden, men biotopen finns kvar.

Elljusspår och skidspår

I området finns ett elljusspår. Spåret används flitigt men den starkt kuperade terrängen gör att spåret inte anses särskilt bra. I en framtida utbyggnad av Slottsskogen måste man titta närmare på om man ska behålla hela eller delar av spåret på samma plats, ändra sträckningen eller anordna ett nytt spår på annan plats. Ur trygghetssynpunkt kan det vara en fördel om spåret blir en del av den bebyggda miljön.

Vintertid anläggs skidspår i området, dessa är viktiga och skall också vägas in i framtida planläggning av området. Både elljusspår och skidspår bör även i framtiden ligga i anslutning till Hammarvallen.

Skjutbanan

I norra delen av det planerade området finns en skjutbana som används av två skytteklubbar i Flen. Skjutbanan orsakar idag bullerstörningar i viss omfattning i de närliggande bostadsområden Orrö och Nybble. Skjutbanan kan omöjligt vara kvar på nuvarande plats när Slottsskogen bebyggs. Det finns sannolikt markföroreningar inom skjutbaneområdet som innebär att det behöver ske en sanering av området innan det bebyggs.

Rekommendationer - I fördjupningen föreslås att området bebyggs med bostäder. Det område som markerats på kartan är till ytan totalt cirka 50 hektar och inkluderar lokalgator med mera. Beroende på det befolkningstryck och den efterfrågan på bostäder som kommer att bli i framtiden får kommunen i kommande detaljplanläggning ta ställning till utformning, exploateringsgrad med mera. En viktig del i kommande planarbete är att anpassa bebyggelsen till den för Flen karaktäristiskt kuperade terrängen, vilket historiskt sett lösts på olika kreativa sätt i Flen. En etappvis utbyggnad föreslås där det kan vara lämpligt att utbyggnad sker med början i södra delen intill det särskilda boendet Slottsängen och att området vid skjutbanan i anspråk tas som sista etappen.

Det blir oerhört viktigt att planera området ur ett långsiktigt hållbart perspektiv med fokus på bland annat bra gång- och cykelvägar till staden och närliggande områden och målpunkter. Det gäller även att lokalt omhändertagande av dagvatten skall tillämpas. Lokalklimatet identifieras genom en översiktlig bedömning av lämplig lokalisering inom det utpekade utvecklingsområdet.

Antalet äldre personer i Flens kommun ökar och därmed ökar även behovet av bostäder för äldre. Detta gäller särskilt behovet av särskilt boende. En samlokalisering av sådana boenden gör att personalresurser kan användas effektivt och därför bör närliggande område i anslutning till Slottsängen i första hand användas för äldreboende. En samlokalisering av äldreboenden ger även en bra motivation till bra kommunikationer till och från stadskärnan.

Områden som omfattas av fornlämningar liksom områden med höga naturvärden skall inte bebyggas. I samband med detaljplanläggning av Slottsskogen ska hänsyn tas till Nybbleskogens naturreservat och bebyggelsen utformas så att reservatet inte avskiljs från skogsområdena. I samband med framtida detaljplanearbete kan även trumgräshoppans utbredning behöva studeras ytterligare och eventuellt kompletteras med en insektsinventering.

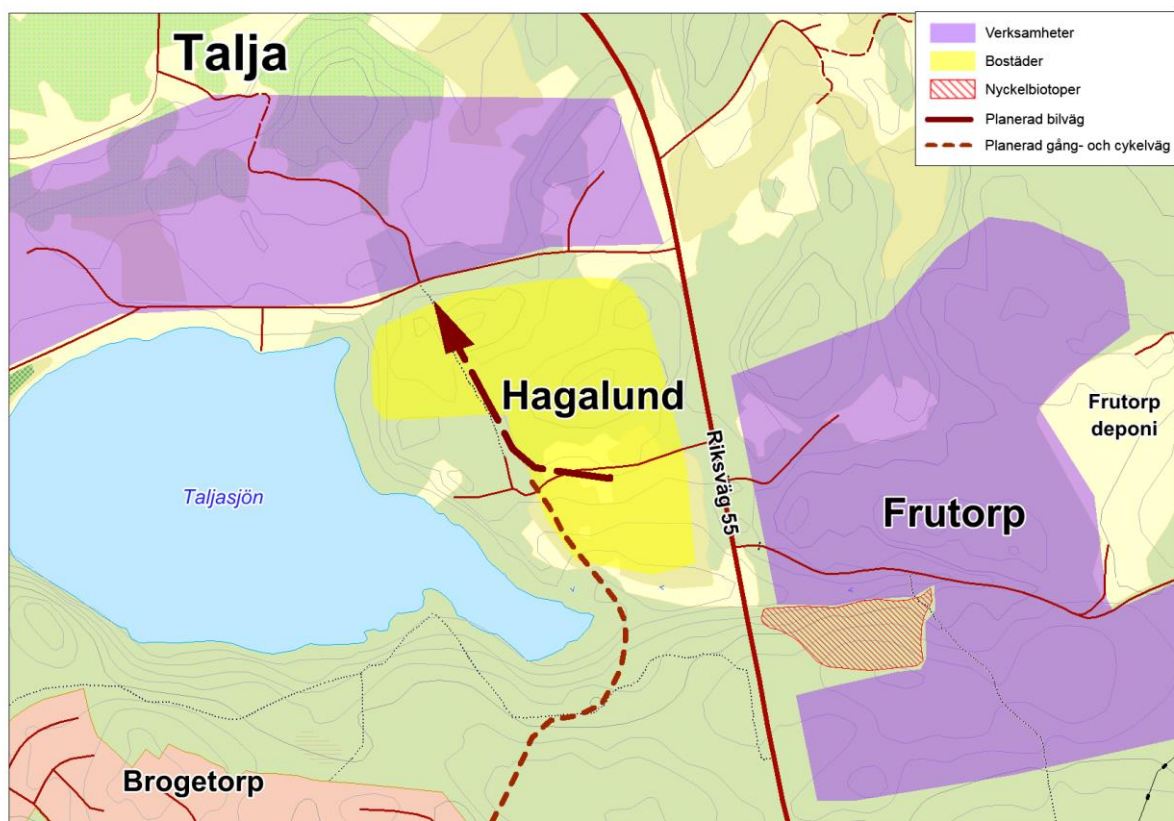
Eftersom skjutbanan inte kan vara kvar där den ligger idag behövs en annan lösning för verksamheten. I fördjupningen tas inte ställning till någon ny lokalisering inom planområdet. Utifrån att det sannolikt finns markföroreningar skall en miljöteknisk undersökning tas fram senast i samband med kommande detaljplanering av området.

En framtida väg föreslås från Bolmängsgatan på Orröområdet som ansluter till Slottsskogsvägen vid Slottsängen. På detta sätt blir det nya området väl integrerat med övriga delar av staden. Avgränsningen för området liksom planerad vägsträckning är ungefärlig och läggs fast i kommande detaljplanläggning.

2.3.10 Hagalund

Området Hagalund är beläget mellan Taljasjön och riksväg 55. I gällande detaljplan från 1970 är området utlagt som industri men har aldrig byggts ut i enlighet med planen. Norra delen utgörs av barrskog och den södra delen av åker i sydsluttning. Flens kommun äger marken där det för närvarande finns ett litet torp. Byggnaderna är i dåligt skick och avses att rivas. Ungefär 4 hektar av området utgörs av jordbruksmark som kommunen har haft utarrenderad. Området ligger avskilt från annan jordbruksmark vilket innebär dålig arrondering för att kunna bruka det effektivt.

Kommunen bedömer att detta område är lämpligt för bostäder då det har ett attraktivt läge nära Taljasjön och lätt kan anslutas med tillfartsväg från Taljavägen. En gångstig finns genom området som sträcker sig från Talja, förbi Hagalund och fram till Brogetorp. Väster om Hagalund finns en bostadsfastighet. Väster om Taljasjön finns gång- och cykelväg och det är cirka 3 km till Flens centrum via cykelvägen.

Kartan visar föreslaget bostadsområde i Hagalund med närhet till Taljasjön.

Rekommendationer - I fördjupningen föreslås ett område för bostäder som till ytan omfattar ca 13 hektar och inkluderar område för lokalgator, grönytor med mera. Avgränsningen är ungefärlig och läggs fast först i kommande detaljplanläggning, där hänsyn även tas till lokalklimatet.

Områdets läge med närhet till verksamheterna på Talja och riksväg 55 innebär att man behöver ta stor hänsyn till buller och andra störningar i utformningen av kommande detaljplan för området. En idé kan vara att placera kontor närmast vägen som då kan fungera som bullerskydd. Hänsyn måste även tas till två registrerade fornlämningar i östra delen av området, nära väg 55 (se karta över fornlämningar kap. 2.5.6). Den ena lämningen är en stensatt grop som kan vara en källare som tillhört ett mindre torp som funnits på platsen lång tid tillbaka. En arkeologisk utredning kan komma att bli aktuell inför bebyggelse på området.

Naturvärdena vid Hagalund är dåligt kända och därmed saknas dokumentation. En naturinventering behövs därför innan detaljplaneläggning. För att inte öka tillförseln av dagvatten till Taljasjön krävs bra dagvattenhantering, bland annat bör mängden hårdgjorda ytor minimeras.

2.4 Stadens verksamheter – handel och industrier

Utvecklingen inom näringslivet har mycket stor betydelse för Flens framtid. Tillgången till arbetstillfällen är en av de viktigaste förutsättningarna för befolkningstillväxt. Kommunen kan inte stötta enskilda företag, men kommunen kan bidra till ett förbättrat näringslivsklimat på flera sätt och bidra till att nätverk/mötesplatser skapas för företagen.

Kommunens reserv av byggklar industrimark i Flen behöver kompletteras. Då är det viktigt att kommunen eftersträvar hög och långsiktig planberedskap för olika slag av verksamheter. I kommunens näringslivsstrategi för 2011-2014 poängteras vikten av en hög beredskap i fråga om byggklara industritomter med förutsättningar för olika slag av verksamhet. När en etablering är på väg måste tomter finnas färdiga för försäljning. För att kommunen ska kunna erbjuda ledig industrimark i attraktiva lägen är det därför angeläget att få fram nya områden för verksamheter. Totalt i kommunen finns för närvarande drygt 10 hektar mark för större industri samt cirka 30 hektar för småindustri och handel som är planlagd och kan erbjudas till försäljning. Kommunen har i sin strategiska plan för år 2014-2017 satt upp som mål att planlagd mark för industri ska öka.

2.4.1 Talja

Taljaområdet planlades för industri år 1970. Mellan norra och södra delen är det sankt och marken därför inte lämplig för bebyggelse. Området är glest bebyggt i förhållande till ytan vilket särskilt gäller den södra delen nära Taljasjön.

För nordligaste delen av Talja pågår detaljplanearbete som innebär att området utökas med 5 hektar för verksamheter som småindustri, handel och kontor.

Områden för verksamheter

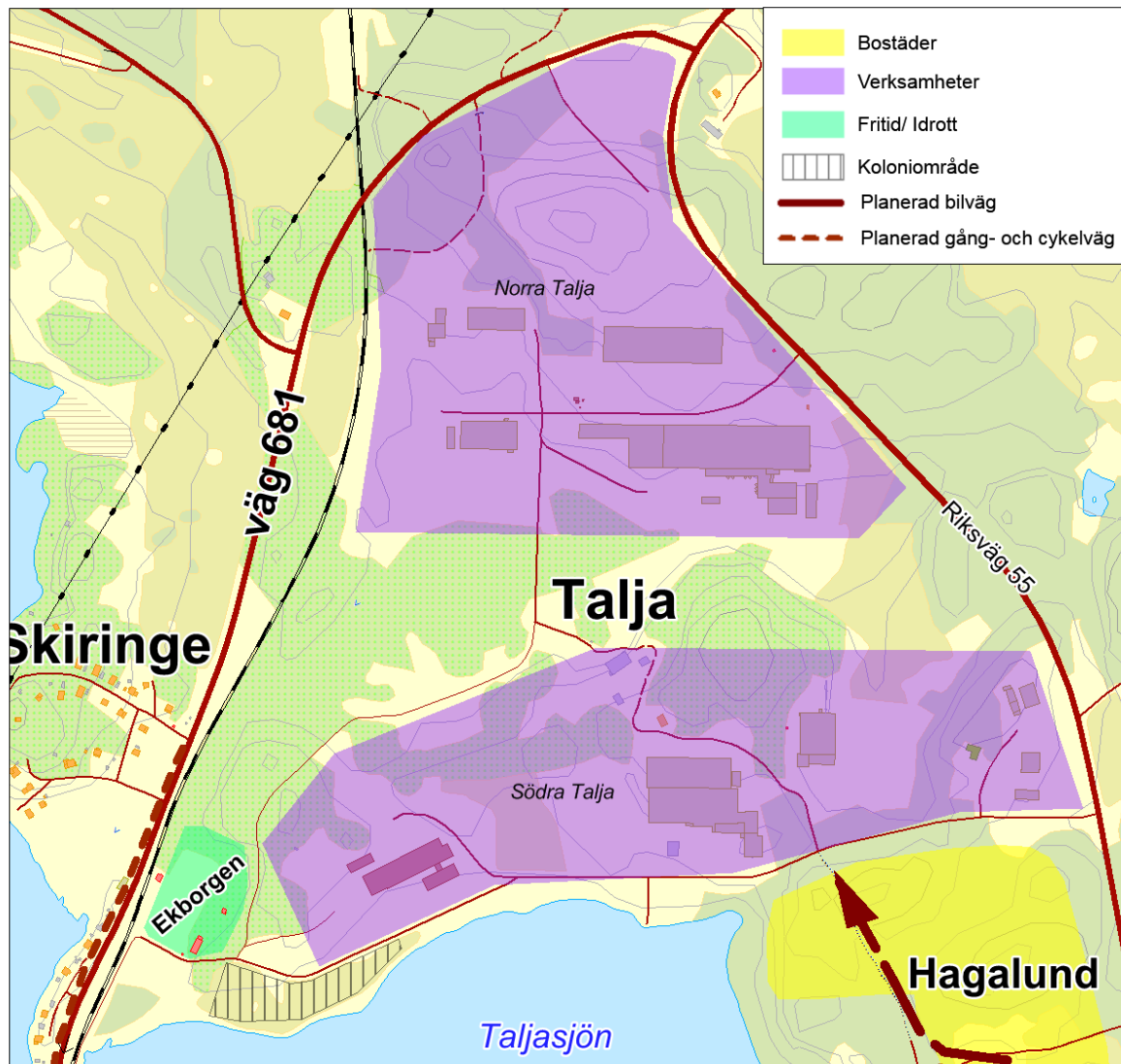
Södra delen av Talja har ett mycket naturskönt läge i sydsluttning mot sjön och det har många gånger ifrågasatts varför man valde att lägga industri här. Idéer har funnits om att tillåta bostäder på området och anlägga villatomter mellan industrin och sjön. Koloniområde har också varit på förslag. Det råder dock stor tveksamhet till att tillåta bostäder nära nuvarande industri. Det skulle kunna innebära störningar för bostäderna vilket i sin tur skulle kunna medföra restriktioner i företagets verksamhetsutövning.

Rekommendationer - I fördjupningen föreslås för norra delen av Talja att det byggs ut i enlighet med det detaljplaneförslag som pågår, inga ytterligare utbyggnadsmöjligheter bedöms vara möjligt.

För södra delen av Talja föreslås att

- det inom det befintliga industriområdet även skall finnas möjlighet för verksamheter som butiker och kontor.
- att ett område i anslutning till Taljasjön görs i ordning för kolonilotter med möjlighet att uppföra mindre kolonistugor. Här finns viss risk för översvämning vid höga flöden, vilket behöver tas hänsyn till.
- att området vid Ekborgen även fortsättningsvis används för idrott.

Ökad mängd hårdgjord yta på Talja kan medföra att förorenat dagvatten rinner ut i Taljasjön, därför är det viktigt att arbeta med lokalt omhändertagande av dagvatten inom området.

Kartan visar Talja med föreslaget område för verksamheter. Mellan norra och södra Talja är det sankmark och därför inte lämpligt för bebyggelse. I södra delen föreslås ett koloniområde i anslutning till Taljasjön.

2.4.2 Frutorp

Området vid Frutorp omfattas inte av detaljplan. På området Frutorp öster om väg 55 finns Frutorp återvinningscentral och Frutorp deponi. Deponering på Frutorp upphörde 2007-12-31. Utredning om sluttäckning pågår sedan 2011. I utredningen ingår även hantering av lakvatten från deponin. Jord- och grusmassor har tagits emot inför sluttäckning av deponin. Slutgiltigt ställningstagande om sluttäckningen kan ske när mätningar visar att deponin inte längre utgör risk för människans hälsa eller miljön.

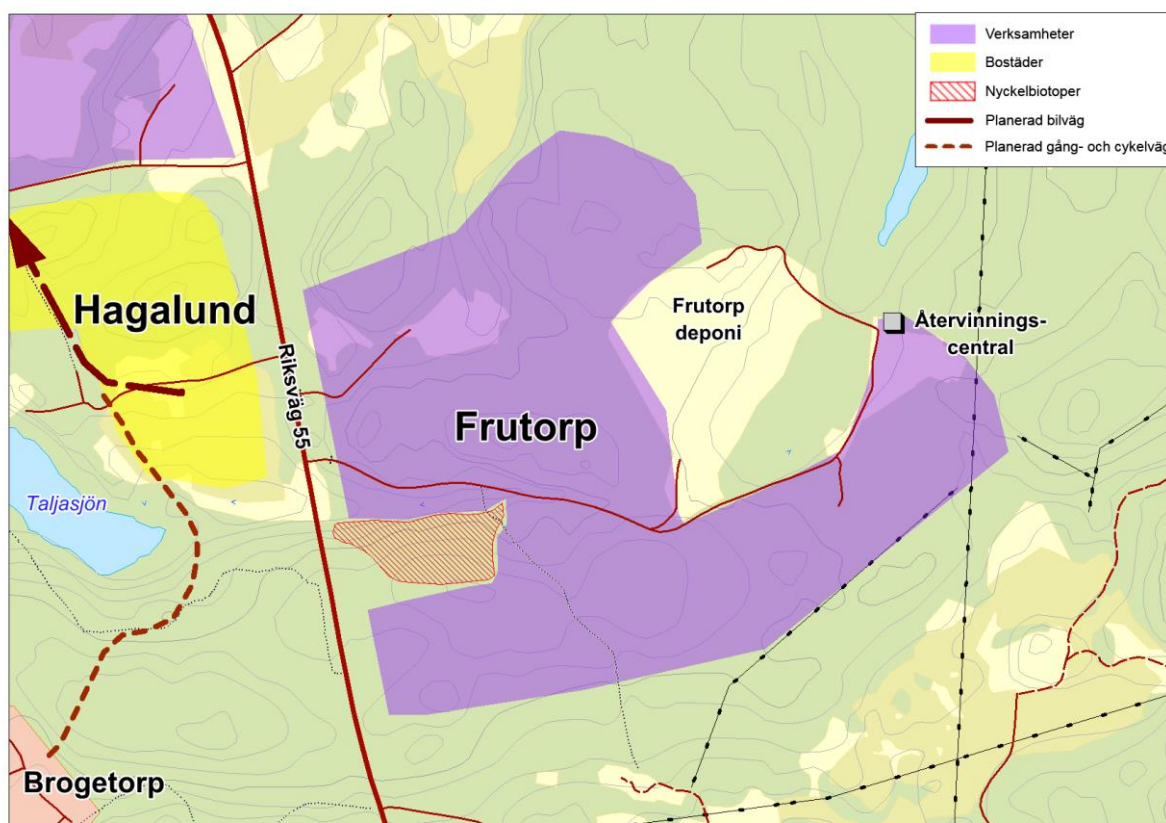
Intill deponin finns kommunens återvinningscentral med källsortering av sopor. På återvinningscentralen tas hushållens grovavfall, elavfall och farligt avfall emot. Omlastning av hushållens avfall sker på återvinningscentralen. Avfall från verksamheter tas emot, dock inte farligt avfall. Med anledning av sluttäckningen behöver nuvarande återvinningscentral flyttas. Den kommer dock fortfarande ligga inom Frutorpområdet. Flen Vatten och Avfall AB söker för närvarande nytt tillstånd enligt miljöbalken för att få anlägga en ny återvinningscentral.

Asfalterad bilväg är framdragen till återvinningscentralen. Området mellan riksvägen och återvinningscentralen består av skog och ägs till större delen av Flens kommun. Området söder om tillfartsvägen ägs privat.

Rekommendationer - Området som omfattas av deponin kommer inte att kunna utnyttjas för bebyggelse. I framtida beslut och ställningstagande angående sluttäckningen kommer det att framgå vilka restriktioner området skall omfattas av. Deponin och återvinningscentralen måste beaktas. Det behöver då även tas ställning till vilken användning av området som skulle kunna vara möjlig. I nuläget bedöms att området skulle kunna användas för rekreation i någon form.

I fördjupningen föreslås ett framtida område för verksamheter som industri, handel och kontor mellan väg 55 och återvinningscentralen. Det område som föreslås är cirka 45 hektar och inkluderar lokalgator, grönytor med mera. Söder om tillfartsvägen finns en skogsbiotop som behöver tas hänsyn till. Områdets avgränsning är mycket ungefärligt och måste studeras vidare i kommande detaljplaneläggning.

Stor hänsyn kommer att behöva tas i kommande detaljplaneläggning till buller, farligt gods och observationsavstånd till befintliga och nya miljö- och hälsofarliga verksamheter samt eventuella förorenade områden.

Kartan visar ungefärligt område för verksamheter i Frutorp. Hänsyn måste tas till den nedlagda deponin och skogsbiotopen nära riksväg 55.

2.4.3 Nya områden för verksamheter utmed framtida förbifarten

En framtida förbifart av riksväg 55/57 är planerad att byggas öster om sjön Bjuren. Förbifarten finns inte med i trafikverkets nationella plan över vägprojekt och det är i nuläget osäkert när förbifarten kommer att byggas. I den vägutredning som gjordes 2006 finns en bred vägkorridor med tre olika alternativa sträckningar på den mellersta delen (se avsnitt 5.1.4 Framtida förbifart). Kommunen bedömer att området utmed den nya förbifarten till vissa delar kan användas som exploateringsområden för nya verksamheter.

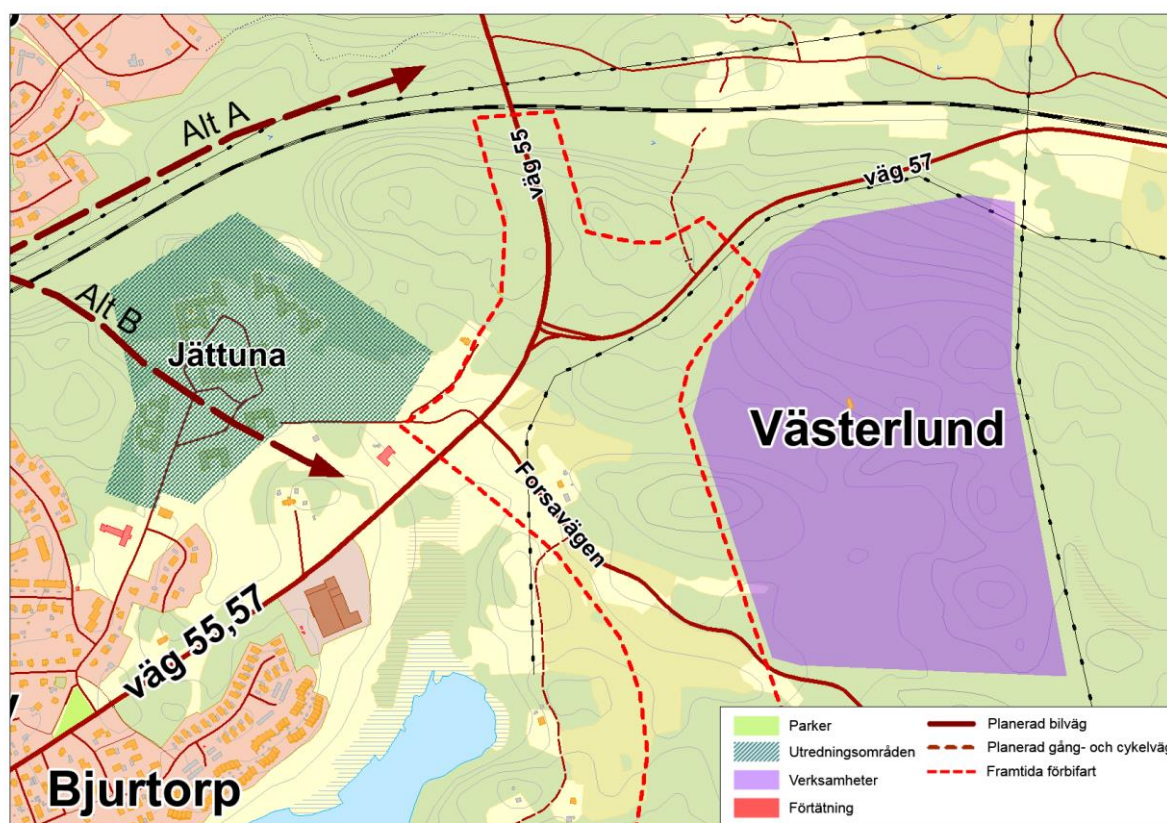
Rekommendationer - I fördjupningen föreslås områden för verksamheter utmed den framtida förbifarten. Områdets geografiska läge är beroende av den framtida förbifartens placering och

kan först tas i anspråk när den framtida förbifarten är byggd. I kommande detaljplaneläggning måste stor hänsyn tas till Öjaskogen/Prästgårdsskogen som är ett viktigt rekreationsområde (se karta till avsnitt 5.1.4 Framtida förbifart).

2.4.4 Västerlund

Området mellan riksväg 57 och Forsavägen är obebyggt och består till största delen av skog. Sträckningen av den framtida förbifarten av riksväg 55/57 planeras ansluta till befintlig väg vid nuvarande avfart av väg 57 mot Sparreholm. Det fanns tidigare en gård vid Forsavägen som hette Västerlund och därför ges det planerade området för verksamheter detta namn i fördjupningen.

Rekommendationer - I fördjupningen föreslås ett framtida område för verksamheter som industri, handel och kontor mellan väg 57 och Forsavägen. Lokaliseringen intill den planerade förbifarten ger ett bra skyltläge för de företag som vill etablera sig på området. Området ansluter både till väg 57 och till Forsavägen och kan därför till stor del tas i anspråk innan den planerade förbifarten är byggd. Det område som föreslås är cirka 30 hektar och inkluderar lokalgator, grönytor med mera. Områdets avgränsning är i övrigt mycket ungefärligt och måste studeras vidare i kommande detaljplaneläggning. I västra delen måste den även anpassas till den kommande förbifartens läge. Vid exploatering skall även hänsyn tas till det relativt närliggande Båvenområdet så att känslig natur och det rörliga friluftslivet inte påverkas negativt. (Se även kapitel 3.4 Riksintressen för naturvård och friluftsliv samt Natura 2000.)

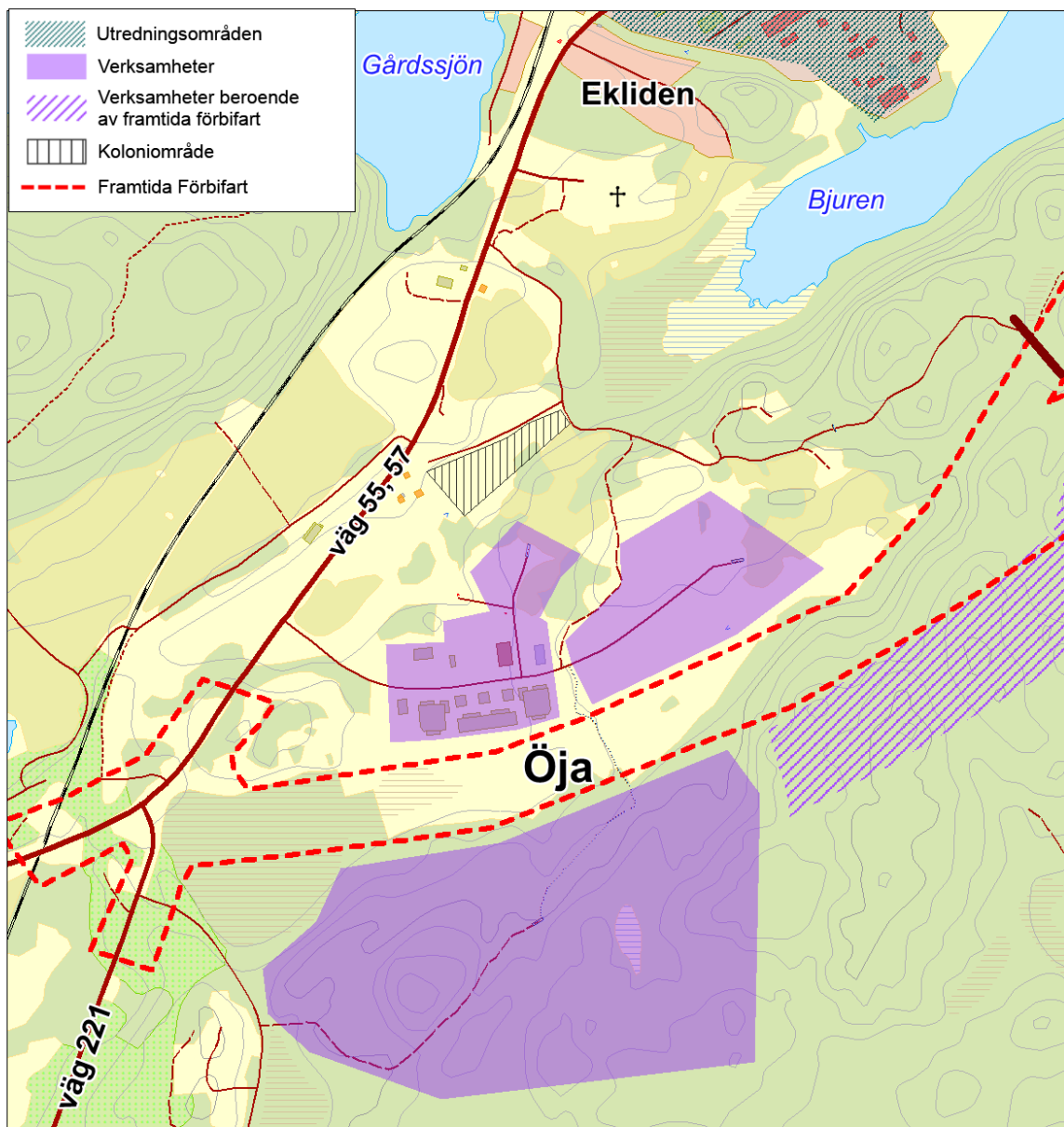

Kartan visar ungefärligt område för Västerlund i anslutning till framtida förbifarten.

2.4.5 Öja

Det finns en fördjupning av översiktsplan för Öjaområdet antagen 1987. Fördjupningen gjordes i syfte att skapa ny industrimark. Förutom industriområdet omfattar fördjupningen området utmed väg 55, 57 fram till bostadsbebyggelsen vid Ekliden och inkluderar Flens kyrka, begravningsplats, koloniområde med mera. Fördjupningen har följts upp av detaljplaner för industriändmål. (se karta kap. 1.6.3 Gällande planer och Fördjupning av översiktsplan)

Första delen av Öja industriområde är fullt utbyggt utifrån 1987 års detaljplan. Ytterligare ett område planlades 1995. Det är till större delen ännu obebyggt och ca 7,5 hektar industrimark återstår på området som ägs av Flens kommun. I samband med försäljning styckas området till lämpliga industrifastigheter utifrån intressenternas önskemål.

Kartan visar Öja industriområde. Området norr om den planerade förbifarten för 55, 57 är planlagd och till viss del utbyggt. Området söder om förbifarten föreslås i fördjupningen som en framtida planreserv för verksamheter som handel, industri och kontor.

Det råder dåliga geotekniska förhållanden på delar av området vilket gjort att det är svårt att sälja marken till företag som behöver en förhållandevis stor byggbar markyta. Området har för närvarande inte heller så bra skyltläge. När den framtida förbifarten av riksväg 55-57 kommer till stånd kommer området att bli synligt från vägen och skyltläget kan förhoppningsvis göra området mer attraktivt.

Rekommendationer - En framtida förbifart av riksväg 55,57 är planerad att byggas söder om nuvarande industriområde på Öja. I fördjupningen föreslås ett framtida område för verksamheter som industri, handel och kontor söder om förbifarten. Lokaliseringen intill förbifarten ger ett bra

skyltläge för de företag som vill etablera sig på området. Det område som föreslås är cirka 30 hektar och inkluderar lokalgator, grönytor med mera. Om det blir aktuellt att ta området i anspråk innan förbifarten byggs behöver läget för anslutningsväg tas ställning till. Områdets avgränsning är i övrigt mycket ungefärligt och måste studeras vidare i kommande detaljplanläggning.

2.5 Stadens kulturmiljöer

Bebyggelsen och miljön i Flens stad karaktäriseras av tydliga årsringar som uppstått eftersom bebyggelsen ofta tillkommit område för område. Det finns ett stort inslag av välbevarad modernistisk bebyggelse från 1950-talet och framåt, men även äldre kvarvarande bebyggelse har ofta välbevarad karaktär.

I en rapport som Sörmlands museum gjort på uppdrag av Flens kommun beskrivs tätortens ytterområden ha höga kvaliteter:

”Tätortens ytterområden har visat sig bestå av en mycket välbevarad bebyggelse. Här finns höga, såväl byggnadshistoriska som arkitektoniska, kvaliteter. Bebyggelsen består i stor omfattning av gedigna hus med fasader av hårdbränt tegel och snickerier av yppersta kvalitet. Något som är utmärkande är att det finns hela miljöer eller gatustråk med en bibehållen karaktär. Ett genomgående drag i Flens bebyggelse är samspelet mellan bebyggelsen och det ofta starkt kuperade landskapet. Intrycket är att man hanterat detta på ett kreativt och lyckat sätt, vilket visar sig tydligt i bebyggelsen. Detta tillvägagångssätt bör även utgöra en viktig grundtanke vid planering av såväl förnyelse av befintlig bebyggelse som ny bebyggelse i anslutning till centralorten.”

Sörmlands museum bedömer att omfattande generationsskifte pågår i staden och att bebyggelsen därmed befinner sig i ett läge där planmässiga bevarandeinsatser, främst i form av information skulle kunna slå mycket väl ut. Det är av stor vikt att förståelsen för de olika byggnadsperiodernas grunddrag och värden ökar så att bostadsområdenas grundläggande karaktärer kan bevaras för framtiden.

Rekommendationer - Det är viktigt att ta hänsyn till karaktären i både äldre bebyggelse och modernare områden vid ombyggnader, förtätning eller ny exploatering. I områden med välbevarad karaktär ska extra hänsyn tas för att bevara helhetsintrycket i området. I kuperade områden ska bebyggelsen samspela med terrängen på samma sätt som under en lång tid varit ett genomgående drag i Flen.

Ett kommunalt kulturmiljövårdsprogram kan behöva arbetas fram för att tydligt beskriva hur de värdefulla områdena inom staden skall tas om hand och synliggöras utifrån de redan framtagna dokument som kommunen har beträffande sina kulturmiljöer i Flen stad. Inom de områden som inte redan är skyddade genom detaljplanebestämmelser behöver ny detaljplan upprättas som säkerställer de skyddade värdena.

2.5.1 Flens kyrka

Flens kyrka är uppförd på en höjdsträckning på näset mellan Gårdsjön och Bjuren i socknens gamla centralbygd. De äldsta delarna av kyrkan antas ha uppförts på 1200-talet. Vid kyrkan låg tidigare äldre timmerbebyggelse. Kvar finns prästgårdens boningshus från 1800-talets senare hälft samt en timrad bod. Till kyrkomiljön hör även den tidigare kyrkskolan från 1895.

Flens kyrka omges av en kyrkogård som har utvidgats i flera etapper. I väster leder en trappa av natursten upp till kyrkogården. Ingången markeras av två putsade, koppartäckta murpelare. De äldsta delarna av kyrkogården närmast omkring kyrkan omges i norr samt delvis i öster och väster av en kallmurad bogårdsmur av natursten. Kyrkogårdens yngre delar avgränsas av låga häckar.

På kyrkogårdens yngre delar avdelas kvarteren av låga häckar och gångarna är asfalterade. På kyrkogårdens äldre delar är gångarna utförda med cementplattor med ingjutna stenar, vilka även avdelar kvarteren. Gravvårdarna på kyrkogårdens äldre delar utgörs framför allt av stående stenar och järnkors, medan de på kyrkogårdens yngre delar främst utgörs av liggande stenar.

Flens kyrka sedd från öster.

2.5.2 Flens station med stationshus och perrongtak (Orresta 3:7)

Flens förvandling från bondby till stad är intimt förknippad med järnvägens utveckling. Därför har stationen med omgivande miljö ett stort symbolvärde. Stationsbyggnaden uppfördes 1892 efter ritningar av Folke Zettervall och är skyddad som byggnadsminne enligt Kulturmiljölagen (1988:950). Byggnaden är uppbyggd efter en symmetrisk plan med hög mittdel, lägre flankerande längor och markerade sidoflyglar. Den släta putsen kontrasterad med gesims i tegelmurad relief ger en rik materialverkan. Säteritaket förebådar en kommande nationalromantisk arkitekturstil. Mittdelen inrymde en vestibul, idag väntsalen, med personalutrymmen åt ena sidan och passagerarutrymmen åt den andra. Flens stationshus har idag kvar mycket av sin ursprungliga karaktär framför allt vad gäller exteriören.

Stationsbyggnaden samt ett av de tre perrongtaken. Både stationsbyggnaden och perrongtaken är skyddade som byggnadsminne.

Även perrongtaken vid Flens station är statligt byggnadsminne. Perrongtaken med sadeltak bärs upp av en limträkonstruktion enligt ritningar daterade 1935 från firman AB Fribärande Träkonstruktioner i Töreboda. Perrongtaken får inte rivas, byggas om eller på annat sätt förändras. De ska vårdas och underhållas på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar, samt ske med material och metoder som är anpassade till anläggningens egenart.

I gällande detaljplan från 2002 omfattas stationsbyggnaden av skyddsbestämmelser (Q). Perrongtaken uppmärksammas som värdefulla men omfattas inte av skyddsbestämmelser i detaljplanen. Taken blev förklarade som byggnadsminne år 2007.

2.5.3 Orresta gård (Stamhemmanet 1)

Orresta gård är byggnadsminne och därav skyddat genom 3 kap. KML. Huvudbyggnaden från 1870-1929 är i en och en halv våning och har utskjutande tak, frontespiser och en tvåvåningsveranda med rik lövsågningsdekor samt inglasad bottenvåning, målad i brunt och vitt. Planen är ursprungligen sexdelad men huset har förlängts med envånings flygelpartier under låga valmade plåttak. Flygeln är en något påbyggd enkelstuga med en liten förstukvist. Huset har fått sitt nuvarande utseende vid 1800-talets mitt, men byggnadsstommarna torde vara ungefär ett sekel äldre. Gällande detaljplan för Stamhemmanet 1 är från år 1950, byggnaden omfattas inte av skyddsbestämmelser i planen.

Orresta gård är skyddat som byggnadsminne.

2.5.4 Skoga – Flens mest omtyckta hus (Klubban 3)

På Storgatan 10 i Flen ligger huset som kallas Skoga, som har fått sitt namn efter granskogen som låg här tidigare. Byggnaden omfattas av Länsstyrelsebeslut om anmälningsplikt enligt 3 kap 6 § KML. Det stora hörnhuset med torn byggdes 1902 av plåtslagaren Fredrik Nordmark. I gatuplanet hade plåtslagaren sin verkstad och i huset bakom bodde gesällerna. Taket är i målad plåt, det målades vitt någon gång på 1980-talet. Vilken den ursprungliga färgen var är oklart, alla gamla foton är förstas svartvita och det är svårt att veta om plåten var ljusgrön

Skoga utsågs 2001 till Sörmlands mest omtyckta hus.

eller vit redan då. Det finns fyra lägenheter i huset. Förr hade varje lägenhet sitt eget utedass och sitt eget förråd i den långa längan på gården, nu är längan vedbod och förråd.

Byggnadens exteriör har påverkats av såväl nationalromantik som jugend. Huset kom på första plats i Sörmland år 2001 i en tävling där det mest omtyckta huset skulle utses. Bland kommentarerna till utmärkelsen var *"Huset reser sig som ett sagoslott! Arkitekturen är unik – en kombination av flera stilar skapar en helt egen arkitekturstil – som egentligen inte finns!!!"*

2.5.5 Hembygdsgården – Thuleparken

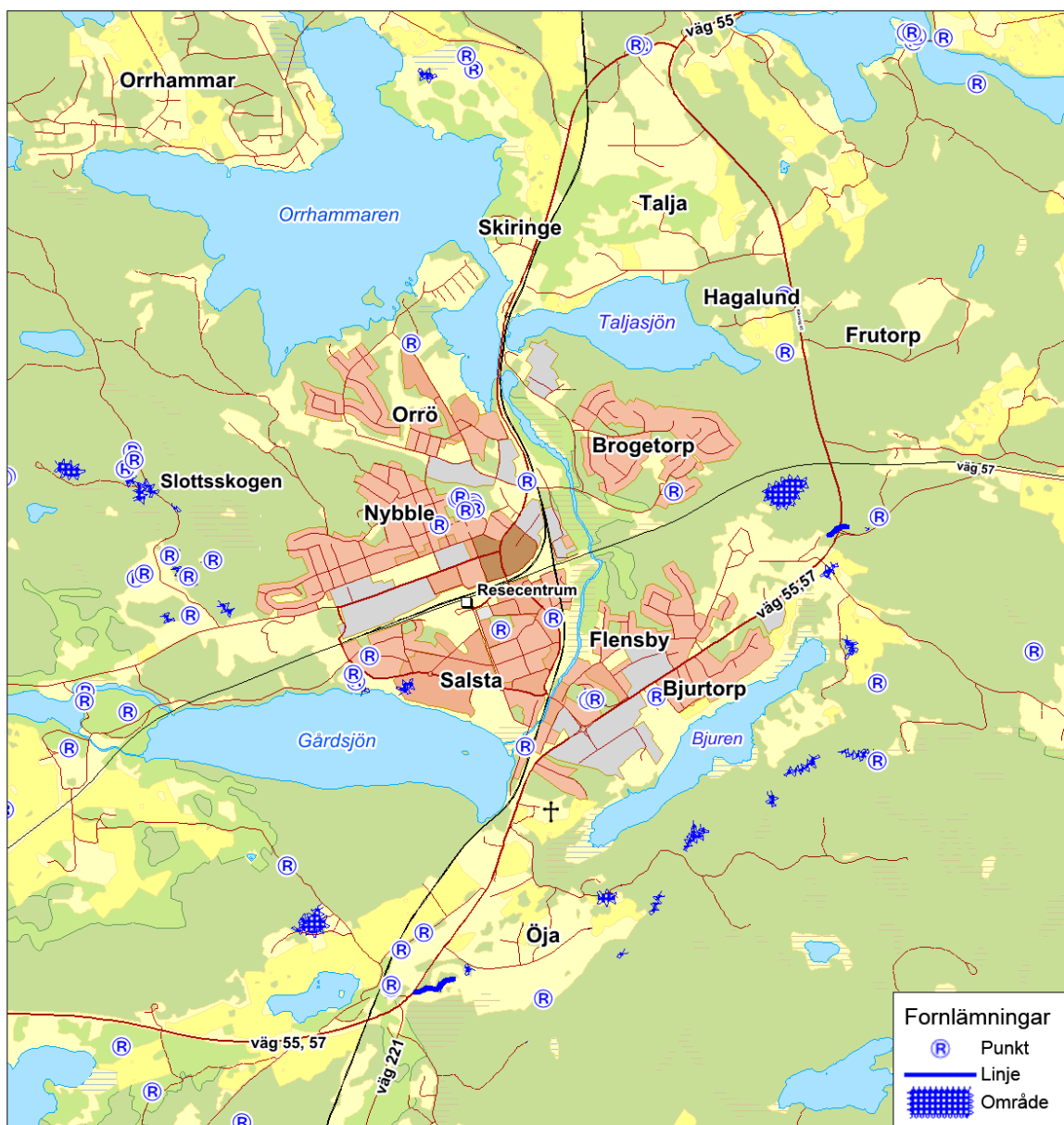
Hembygdsgården i Flen är belägen i Thuleparken i centrala Flen. År 1903 skänkte Gösta Tamm Thuleparken, Sveaparken, dåvarande Salstaparkerna samt alla gator på Orresta till samhället. Ett flertal byggnader finns inom området, samtliga ditflyttade från olika delar av Flen med omnejd. Efter 1950 började arbetet med att flytta byggnaderna till Thuleparken. Då fanns redan Taljastugan, scenen, flaggstången, visthusboden och klockstapeln på plats. Mellan 1951-1981 flyttades Nämndemansgården, loftboden, smedjan, och logen till Thuleparken samt torpet man byggde som vaktmästarbostad och parken fick det utseende det har i dag. I anslutning till Thuleparken är Flens gamla vattentorn beläget.

Loppis framför Nämndemansgården i Thuleparken.

2.5.6 Fornlämningar

Fornlämningar är spår efter mänsklig verksamhet. De kan till exempel utgöras av boplatser, gravfält, gruvor, kvarnar eller kulturlager i medeltida städer. I kulturmiljölagen (KML) anges vad som är en fornlämning och därmed omfattas av lagskyddet. I lagens andra kapitel finns en uppräknig som inleds med några kriterier. Fornlämningar ska vara lämningar efter människors verksamhet under forna tider, de ska ha tillkommit genom äldre tiders bruk och vara varaktigt övergivna. Så räknas till exempel ett ålderdomligt järnbruk som ännu är i drift inte som fornlämning i lagens mening, medan en hyttruin från samma tid gör det. I samband med att Kulturmiljölagens nya lydelse trädde i kraft 1 januari 2014 infördes en tidsgräns för det allmänna skyddet för fornlämningar. En lämning som kan antas ha tillkommit år 1850 eller senare omfattas inte av det allmänna skyddet för fornlämningar, däremot har Länsstyrelsen möjlighet att fornlämningsförklara lämningar som är yngre än 1850.

Kartan visar var det finns fornlämningar i och i anslutning till Flens stad.

3 Den gröna och blå staden

3.1 Grönstruktur och parker

En stads gröna struktur har direkt koppling till landskapets topografi och hur staden har planerats och byggts ut. Det gröna i staden har en viktig roll i det hållbara samhället med stor betydelse för människors rekreation och fritidsmiljö samt den biologiska mångfalden. Flera studier har visat på ett positivt samband mellan människors allmänna hälsotillstånd och att bo nära grönområden. Dessutom påverkar grönstrukturen luftmiljön och klimatet. Flen är en kuperad stad som omges av fyra sjöar. Den högst belägna punkten i staden har av naturliga skäl lämnats obebyggd och den utspärade naturmarken bildar tydliga gröna områden i staden. Naturmarken står för stora trivselsvärden och binder ihop staden med det omgivande landskapet.

Sveaparken med utescenen "Gapskrattet".

Sveaparken

Sveaparken har ett centralt läge i Flen och är en viktig mötesplats. Här ordnas evenemang och fritidsaktiviteter på somrarna. Den stora gräsytan inbjuder till spontana aktiviteter som lek, bollspel m.m. Lekplats och minigolf finns i anslutning till parken. I den medborgardialog som förts i samband med planarbetet har det framgått att Sveaparken är en av de platser som Flensborna uppskattar mest. Det är också en plats som många har idéer om hur man på olika sätt skulle kunna utnyttja bättre. Idéer som kommit upp är att anlägga skateboardbana, aktivitetspark för äldre, "sinnenas trädgård", skulpturpark, skridskobana med mera. Området riskerar att översvämmas vid skyfall. (se kapitel 6.2.2 Skyfall)

Parken vid Bildningscentrum Prins Wilhelm

Vid BCPW finns en park anlagd med planteringar och en mindre lekplats. I idéunderlaget "Satsa på stadskärnan" föreslås att parken etableras som ungdomsaktivitetspark med hjälp av tillfälliga evenemang som till exempel ungdomskonserter.

Övriga parker

Bland övriga större parker kan nämnas Sjöängsparken och Thuleparken (Thuleparken tas upp under Stadens kulturmiljöer 2.5.5). Sjöängsparken på Orrområdet är ett långsträckt grönområde mellan villabebyggelsen på västra sidan och flerbostadshusen på östra sidan. Grönområdet sträcker sig i princip fram till sjön Orrhammaren och används till viss del för lek och bollspel. Förslag finns att placera en hundrastgård i eller i anslutning till Sjöängsparken. Parken utgör ett populärt promenadstråk. I övrigt finns några mindre parker i stadskärnan som utgör ett värdefullt inslag i stadsmiljön.

Rekommendationer - Inga ytterligare områden för parker pekas ut i fördjupningen än de som finns idag.

De parker som finns har förutsättningar att utvecklas och de förhållandevis stora ytorna kan inrymma många olika slag av aktiviteter. Utvecklingsarbetet sker lämpligen i nära dialog med lokala aktörer samt efter de handlingsplaner som det påbörjade ortsutvecklingsarbetet leder fram till. Även utformning av gatuplanteringar kan med fördel ingå i denna samverkan. En grönplan över hur parker och andra grönytor ska utvecklas kan komma att behöva tas fram framöver.

3.2 Friluftsliv

Fritidens miljö har stor inverkan på den psykiska och fysiska hälsan hos människor i alla åldrar. Tillgång och tillgänglighet till miljöer och anläggningar för fysisk aktivitet är också avgörande för om man är fysiskt aktiv eller inte. Fysiska aktiviteter som friluftsliv, motionsidrott, promenader, trädgårdsskötsel, bärplockning, fiske och jakt är mycket viktiga som egenvård och förebyggande vård. Regelbunden fysisk aktivitet ökar prestationsförmågan hos alla människor, främjar hälsan generellt och motverkar att en mängd skilda sjukdomar uppkommer.

Naturen är grunden för det rörliga friluftslivet. Skogar, sjöar och vattendrag ger kommuninvånare och besökare stora möjligheter till friluftsliv och rekreation i natursköna områden. Naturliga förutsättningar för friluftsliv och annan fysisk aktivitet kompletteras med anläggningar för idrott, bad- och båtplatser och med särskilda leder för vandring, cykling och ridning.

Stadens grönområden, skog och mark intill staden har särskild betydelse för människors möjligheter till att vara fysiskt aktiva. Friluftslivet använder vägar och stigar intill staden för att få sammanhängande ”promenadrundor”.

Rekommendationer – De förutsättningar för friluftsliv som finns i Flen bör synliggöras på ett tydligare sätt, exempelvis genom skyltning och/eller genom att ta fram kartor över promenadstråk och attraktiva målpunkter.

3.2.1 Orrestaö

På Orrestaö finns en kommunal badplats med servering och i anslutning till den finns en enklare camping. På Orrestaö finns även ett gammalt koloniområde, där man arrenderar mark av kommunen och äger den byggnad som eventuellt finns. Området har 78 tomter av varierande storlek och de flesta är bebyggda.

Rekommendationer - Orrestaö samt fastigheten Orresta 2:5 vid Kolonivägen omfattas inte av detaljplan idag. För att fastslå markanvändningen samt reglera byggrätter i området rekommenderas att detaljplan upprättas. I detaljplanen behöver också en gångväg runt Orrestaö säkerställas.

3.2.2 Promenadvägar och leder

Det finns ett flertal populära promenadvägar i stadens närområde. De viktigaste är Lidarundan, Stenhammar runt, Solstugerundan, Taljasjön runt, Bränntorpsrundan och elljusspåret. Sträckningarna framgår av kartan nedan.

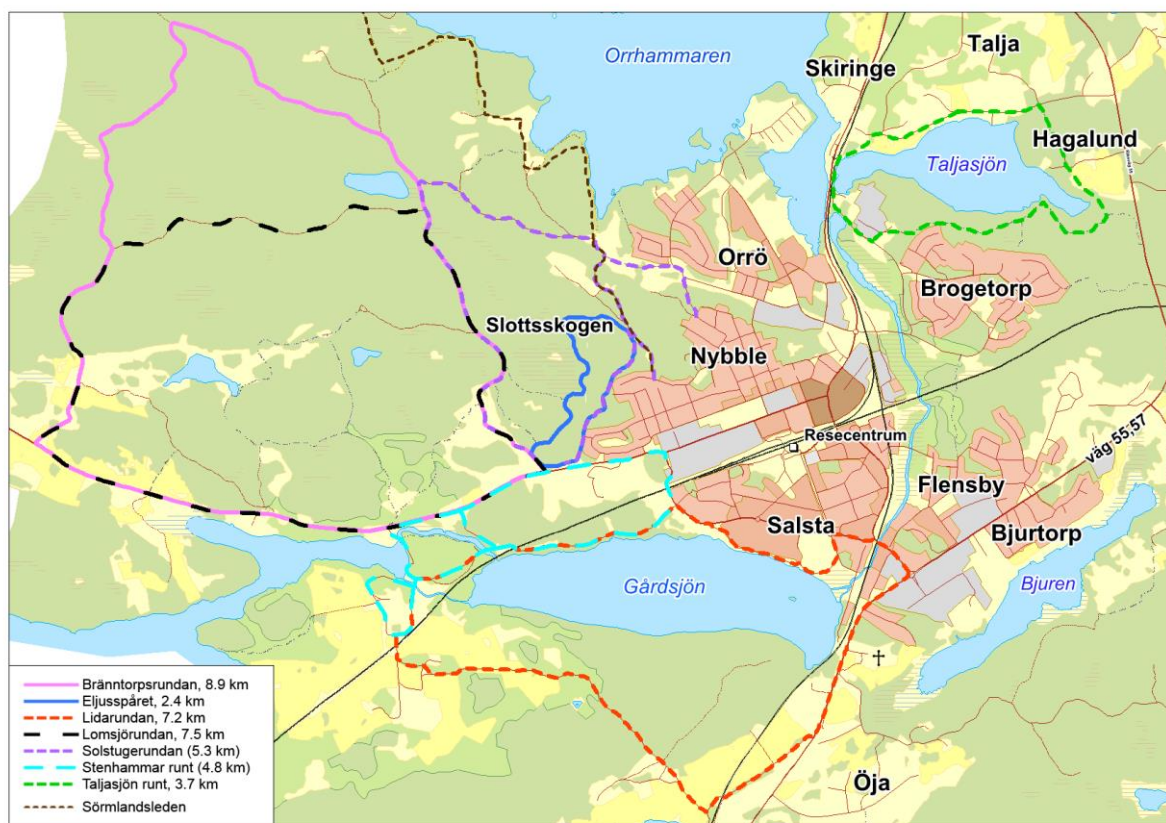
Sörmlandsleden

Sörmlandsleden är en nära 100 mil lång och föreningsdriven vandringsled genom länet. Leden passerar genom kommunens norra delar och har en särskild anslutning till Flen. I anslutning till leden finns bland annat parkeringsmöjligheter, vindskydd för övernattning, grillplatser och torrtoaletter. Det finns en del av Sörmlandsleden vid Hälleforsnäs som är handikappanpassad. Sörmlandsleden har

Stenhammars slott med sjön Valdemaren i förgrunden.

egen hemsida och är väl dokumenterad i olika skrifter.

Promenadvägar och leder i stadens närområde.

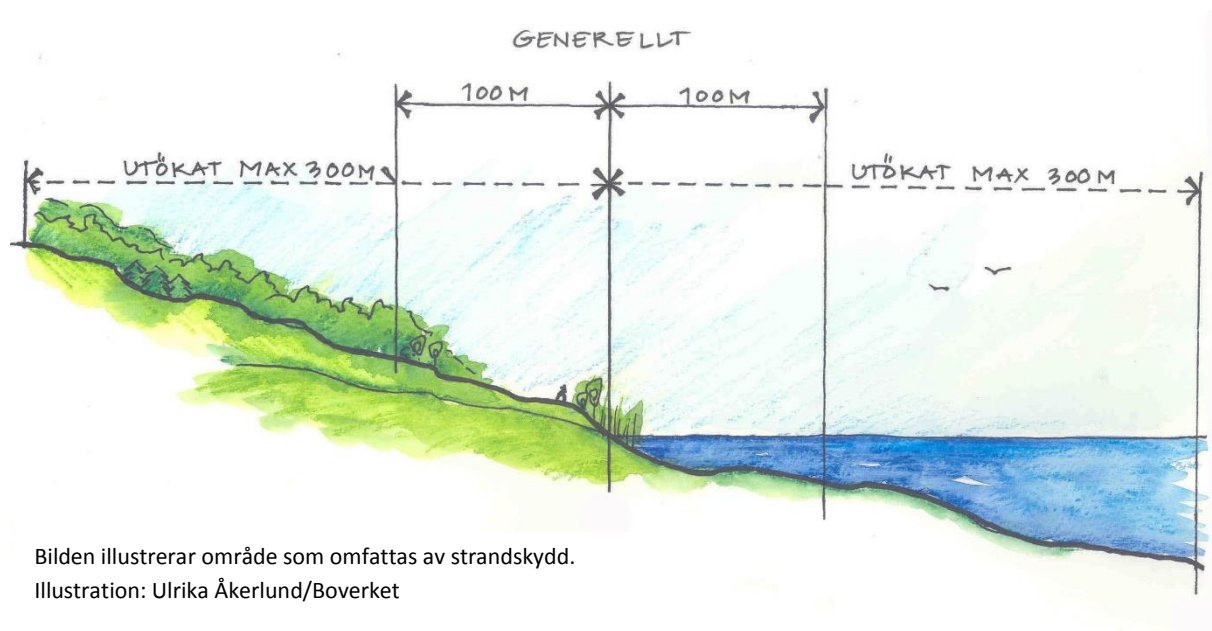
3.3 Stadens vatten

Flen är omgivet av sjöar, Orrhammaren och Taljasjön i norr, och Bjuren och Gårdsjön i söder. Flensån förbinder sjöarna Orrhammaren och Gårdsjön. Sjöarna och ån ingår i Nyköpingsåns vattensystem.

3.3.1 Strandskydd

Under 2009 och 2010 trädde nya regler om strandskydd ikraft. Strandskydd gäller vid alla kuster, sjöar och vattendrag oavsett storlek. Syftet med strandskyddet är att trygga förutsättningarna för friluftsliv samt att bevara goda livsvillkor för växt- och djurliv. Det skyddade området är generellt 100 meter från strandkanten såväl på land som i vattenområdet och omfattar även undervattensmiljön, men kan utökas till 300 meter. Inom strandskyddat område gäller bland annat förbud mot uppförande av byggnad, man får heller inte ändra byggnaders användning och utföra anläggningar. Kommunen kan i detaljplaner upphäva strandskyddet om området inte berörs av andra skyddsföreskrifter (till exempel Natura 2000 och naturreservat), alternativt under vissa förutsättningar ge dispens från strandskyddet i enskilda fall om det finns särskilda skäl.

Inom områden som omfattas av detaljplaner fastställda före 1975 då strandskyddslagen infördes gäller inte strandskyddet. Sedan 2011 återinträder strandskyddet när en detaljplan ändras eller upphävs. Inom planområdet finns många detaljplanelagda stränder, där strandskyddet måste prövas på nytt om en detaljplan ska ersättas med en ny. För att underlätta kommande upphävanden av strandskydd inom staden har kommunen valt att dela in stränderna utifrån urbana och naturliga strandzoner. Den urbana strandzonen omfattas i huvudsak av de områden som idag är detaljplanelagda.

Bilden illustrerar område som omfattas av strandskydd.
Illustration: Ulrika Åkerlund/Boverket

Urban strandzon

På grund av stadens attraktiva läge mellan sjöarna behöver strandområdena lyftas fram på ett särskilt sätt. Urban strandzon är strandområden som har eller kommer att få en tydlig koppling till stadsbebyggelsen. Bebyggelse finns sedan tidigare på flera håll inom de områden som pekas ut i fördjupningen som urban strandzon.

Rekommendationer - Den urbana strandzonen bör främst användas för allmänna bryggor och andra anläggningar kopplade till friluftslivets behov. Ny bebyggelse kan tänkas i den urbana strandzonen där minst ett 25 meter brett område närmast vattnet undantas för allmänhetens intressen. Vid detaljplaneläggning kan markområdet närmast vattnet med fördel omfattas av park eller natur. På vissa platser, markerade med möjlig förtätning på plankartan, kan ny bostadsbebyggelse komma till. Andra verksamheter som handel eller industri bör lokaliseras till lägen nära större vägar och andra kommunikationsstråk. (se även länsstyrelsens granskningsyttrande under rubriken Strandskydd sist i detta dokument)

Naturlig strandzon

Naturlig strandzon är områden där ny bebyggelse eller bryggor och andra anläggningar som kan påverka djur- och växtliv bör undvikas. Dessa är områden som kommunen anser behöver fortsätta vara natur för att skydda djur- och växtliv. Flens läge mellan de fyra sjöarna skapar en unik plats och ger invånarna en närhet till naturen som många andra städer saknar. Detta är viktigt att värna om och därför bör dessa områden av naturlig strandzon hållas fria från bebyggelse och större anläggningar.

Rekommendationer - Vid detaljplaneläggning bör dessa områden anges markanvändningen natur, vilket betyder att områdena inte är anlagda utan utgör friväxande grönområden som inte sköts mer än enligt eventuella skötselplaner eller genom viss röjning och städning.

På kartan har urbana strandzoner markerats. Övriga strandområden utgörs av naturlig strandzon.

3.3.2 Gårdsjön

Gårdsjön är cirka 75 hektar stor. Till sjön leds det renade avloppsvattnet från Flens avloppsreningsverk. Vid bräddning i pumpstationer på ledningsnätet, kan orenat avloppsvatten tillföras Gårdsjön direkt (från pumpstationen vid Eksjövägen) eller indirekt via bräddningar till Flensån. Gårdsjön får även ta emot dagvatten från Flens stad, direkt eller indirekt via Flensån. Sjön är övergödd på grund av höga halter av fosfor och kväve. Undersökningar 1997 visar att sjöns bottensediment innehåller bland annat höga halter av zink, kvicksilver och koppar. Utsläpp av framför allt avloppsvatten gör sjön olämplig som badsjö.

Småbåtshamn intill Salstaområdet vid Gårdsjöns norra strand.

Strandzoner

De detaljplanlagda områdena utefter sjöns norra och östra strand anges som urban strandzon. Övriga områden utmed sjöns norra strand, från bebyggelsen vid Salstagatan och västerut mot Stenhammar utgör naturlig strandzon. Sjöns södra strand består av skogsområde som bör förbli oexploaterat och utgör därför naturlig strandzon.

3.3.3 Bjuren

Bjuren är knappt 30 hektar stor, mycket näringsrik och på väg att växa igen. Bjuren tog tidigare emot Flens avloppsreningsverks avloppsvatten, vilket är en anledning till sjöns nuvarande tillstånd. Sjön, som är långsmal, sträcker sig från nordost till sydväst.

Strandzoner

Området utmed sjöns nordvästra strand (Bjurtorpsområdet, avloppsreningsverket med mera) är detaljplanelagd och omfattas inte av strandskyddet. Området är i planförslaget utlagt som urban strandzon. Även ett område utmed sjöns nordöstra strand kan bli aktuellt att utgöra urban strandzon. Bebyggelse och utveckling inom detta område förutsätter att det exakta läget av den framtida förbifarten av väg 55 är fastlagd. Övriga delar av stranden utgörs i fördjupningen av naturlig strandzon.

3.3.4 Orrhammaren

Sjön Orrhammaren omfattar 213 hektar varav sjöns södra del ingår i planområdet. Här finns den kommunala badplatsen Orrestaöbadet. Badplatsen är välbesökt och har därför klassats som så kallat EU-bad (särskilda krav på kontroll av kvalitet på badvattnet). Sjön har av Vattenmyndigheten bedömts ha god kemisk status men måttlig ekologisk status. Den ekologiska statusklassningen grundas på övergödningen av sjön.

Strandzon

Större delen av Orrhammarens södra och östra strand ingår i området för fördjupningen. Den västra delen av den södra stranden är i stort sett obebyggd, och utgörs av naturlig strandzon. Resterande strandområden vid Orrö, Orrestaö och Skiringe är utlagda som urban strandzon. Ett område mellan villabebyggelsen vid Skiringe och vägen mot Mellösa-Hälleforsnäs, utgörs av värdefull åkermark och föreslås oförändrat.

3.3.5 Taljasjön

Taljasjön är till ytan 36 hektar. Det är en på sina ställen ganska djup sjö, vid provtagning har 14,5 meters djup uppmätts. Vattnet bedöms vara måttligt näringsrikt. Sjön har tidigare utgjort råvattentäkt för Flens tätort, men på grund av otillräcklig kapacitet i sjön, flyttades råvattenintaget till Båven. Taljasjön avrinner genom en trumma till Flensån och vidare till Gårdsjön.

Taljasjön. Bilden är tagen från norra sidan om sjön. I bakgrunden skymtar Orröområdet.

Strandzon

Hela den södra stranden omfattas av natur i detaljplan och anges som naturlig strandzon i fördjupningen. Den norra stranden är detaljplanelagd och i fördjupningen utlagd som urban strandzon.

3.3.6 Flensån

Genom Flen sträcker sig Flensån som kan beskrivas som en "vildmarkså mitt i stan". Ån rinner genom Flens tätort från sjön Orrhammaren i norr till Gårdsjön i söder och korsas av inte mindre än sju broar längs dess 2 km långa lopp. Ån och dess stränder fungerar som vandringskorridor för både djur- och växtliv.

Tillgängligheten till Flensån och omgivande natur är idag begränsad för stadens invånare. Vid flera tillfällen har frågan kommit upp om det är möjligt att anlägga en strandpromenad utefter Flensån. År 2008 började kommunen titta närmare på hur en åpromenad skulle kunna förverkligas. Som ett kunskapsunderlag togs en naturinventering fram. I inventeringen beskrivs hur området runt Flensån ändrat karaktär under årens lopp. Strandängarna som fanns för 100 år sedan är nu till stor del beväxta med stora och täta gråvidesnår. Området i södra delen är numera bebyggt i nära anslutning till ån. Invid vägen nära Gårdsjön står den mäktiga Flenseken, även kallad Eksjöeken, som mäter 7 meter i omkrets och därmed tillhör de grövsta träden i länet.

I Flensån finns ett rikt fågelliv och utter och bäver förekommer längs hela sträckan. Den relativt orörda, variationsrika strandzonen med omväxlande öppna och slutna partier ger skydd och goda reproduktionsmöjligheter för småfåglar, groddjur och insekter. Vassarna är viktiga som "skafferi" för många fågelarter under vinterhalvåret. Vattnet i ån är relativt näringsrikt vilket indikeras av stor förekomst av vass, jättegröe och kavel dun. Flensån har i klassning måttlig status på grund av nivån på näringsämnen. Tidigare har ån visat näst högsta vattenkvalitet (god status) men länsstyrelsen har på grund av näringsämnen sänkt Flensån från god till måttlig status. Eftersom statusen är sänkt kommer det att krävas åtgärder för att sänka halten näringsämnen. Vegetationen intill ån är viktig då den tar upp näring och fångar upp näringsämnen från dagvatten med mera. På detta sätt minskas risken för övergödning i Flensån och nedströms liggande vattendrag.

Paddeltur längs Flensån.

Bilden visar Flensån under Brogatan. Intill ån finns en gång- och cykelväg. Åpromenaden planeras att ansluta till denna väg.

Åpromenad

En första etapp av strandpromenad längs Flensån är planerad med en sträckning från gång- och cykelbron "Spången" fram till Brogatan. Avsikten är att anlägga åpromenaden i form av en spång i vattnet intill östra stranden.

Flensån är en grund åsträcka med dåligt fall, det är endast en decimeter höjdskillnad på hela åsträckan. Det är därför viktigt att eventuella anläggningar i samband med åpromenad inte riskerar att begränsa flödet i ån. Då minimeras risken för översvämning och problem med dagvattenhantering för närliggande bebyggelse. Stor hänsyn måste tas till hotade och störningskänsliga djur- och växtarter i området.

Ån korsas av järnvägen på två ställen vilket begränsar möjligheterna till att anlägga åpromenad längs hela ån. Flensåns biologiska värden kan också lyftas fram och presenteras för allmänheten med information/skyltning på de platser vid broar där ån korsas idag. Beskrivningar och analys av biologiska/ekonomiska värden kan komma att behöva kompletteras i samband med detaljplaneläggning och vid anläggningar för till exempel friluftslivets behov.

Eftersom en gång- och cykelförbindelse är planerad mellan Brogetorp och Flensby (se avsnitt 2.3.6 Brogetorp) skulle denna väg också kunna utgöra ett komplement till åpromenaden med eventuella stickspår fram till Flensån. Man kan även komplettera med utsiktspunkter från Åbergsparken som utgör ett berg öster om ån.

Strandzon

Strandområdet utmed Flensån har i planförslaget lagts ut som urban strandzon eftersom ån utgör ett centralt vattenområde i Flen. I gällande detaljplaner är områdena närmast ån utlagda som park- eller naturmark med undantag för södra delen där bostadsfastigheter når fram till vattnet. Den urbana strandzonen utmed Flensån är i första hand avsedd för anläggningar som kan tillgängliggöra ån som rekreationsområde (se ovan Åpromenad). Den enda delen som planen föreslår ny bostadsbebyggelse (förtätning) är på ett område i Brogetorp utmed Bo Hammarskölds väg. Även här skall området närmast ån utgöras av natur- eller parkmark vilket i kommande detaljplaneläggning tydligare kommer att preciseras.

3.4 Riksintressen för naturvård och friluftsliv samt Natura 2000

Områden av riksintresse för naturvården ska representera svensk natur, belysa landskapets utveckling och visa mångfalden i naturen. Inom varje naturgeografisk region har Naturvårdverket valt ut de bästa exemplen. Syftet med Natura 2000-områden är att bevara olika naturtyper och habitat för arter som i ett europeiskt perspektiv betraktas som skyddsvärda.

En mindre del av riksintresset Stenhammar ligger inom planområdet för fördjupningen. Utöver att vara riksintresse för naturvård innefattar Stenhammarområdet två Natura 2000-områden – Stenhammarskogen och Lidaviken, vilka båda är belägna utanför planområdet. Nordväst om planområdet ligger Åtorpskogen som är både naturreservat och Natura 2000-område.

Stenhammar

Stenhammarområdet är riksintresse för naturvård och utgörs av ett småkuperat och omväxlande skogs-, hagmarks och sjölandskap med vacker slottsmiljö. Området har lång kontinuitet av ädellövträd med framförallt ek i skogar och lundar. Vissa ädellövsområden har till och med karaktär av naturskog. Örtrikedomen är stor på många ställen och fågellivet är rikt i lövskogar, lundar och hagmarker.

Området vid Stenhammar har även stor betydelse för friluftslivet med flera populära promenadstråk (se avsnittet 3.2.2 Promenadvägar och leder)

Inom riksintresset, väster om Stenhammars slott, finns Stenhammarskogen som utgörs av Natura 2000-område. Området består av barrskog och lövskog och många stora ekar finns inom området. En rik flora av kryptogamer ger naturen ett betydande värde.

Lidaviken

Lidaviken utgörs av Natura-2000-område. Vid Lidaviken finns ett ek-lind-bestånd med delvis mycket grova ekar som vuxit upp i ett mer eller mindre öppet hagmarkslandskap. Platsen är relativt bergig. Den sällsynta ekspiken har hittats här liksom många andra sällsynta lavar, dessutom har intressanta svampar som kanelkremla och bolmörtsskivling påträffats.

Åtorpskogen

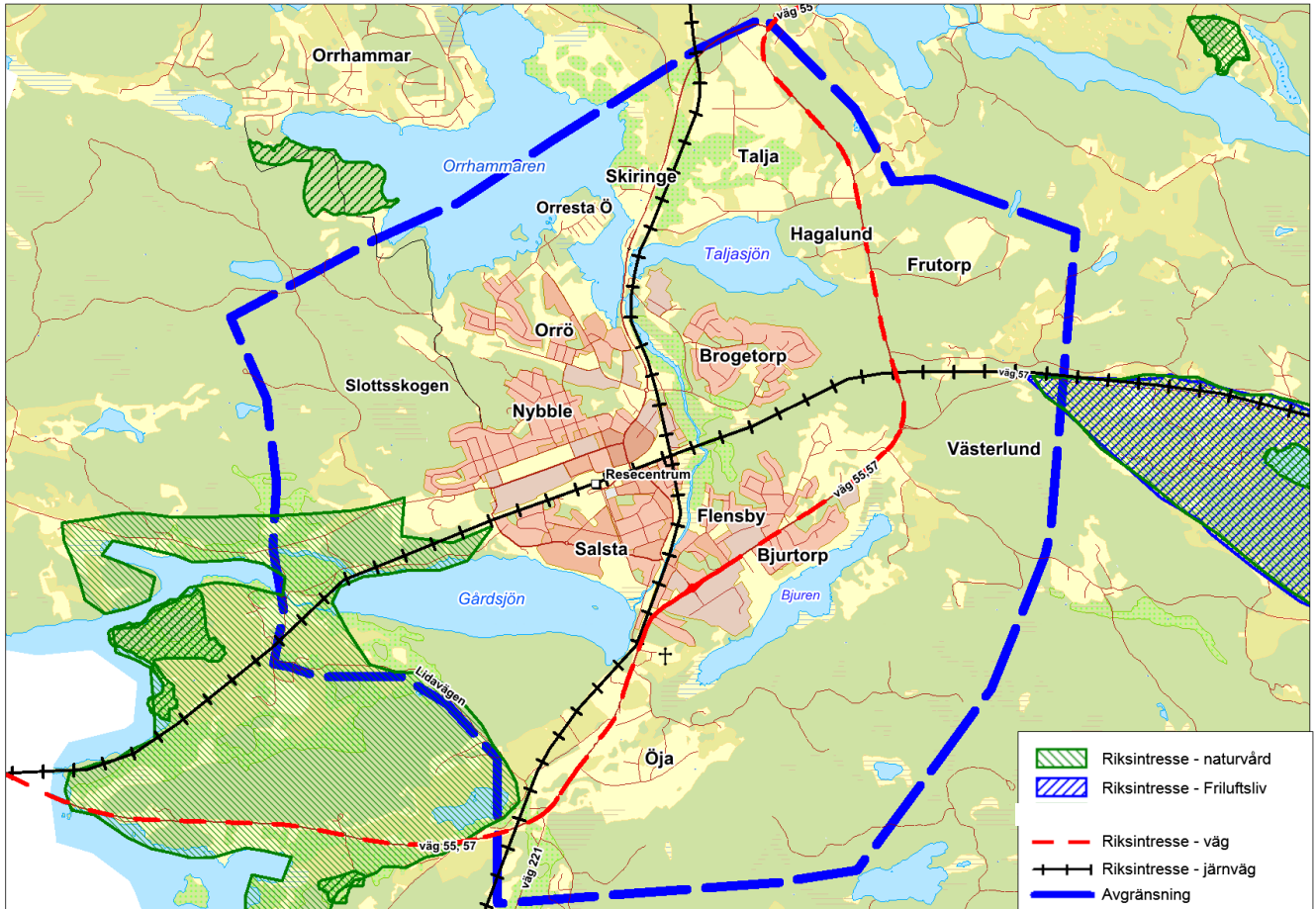
Åtorpskogen är naturreservat och Natura-2000-område och ligger cirka 3 km nordväst om Flens stad vid sjön Orrhammaren. Åtorpskogen är en grandominerad äldre barrnaturskog med inslag av hållmark och sumpskog. Den gamla barrskogen är värdefull för både lavar, mossor och vedsvampar. Berggrunden i området består av gnejsgranit. Marken täcks av blåbärsris och det förekommer också områden med mosstäcken. Terrängen är småkuperad med ett litet hållmarksområde i den centrala delen och här och var finns stora block. I norr sluttar marken brant ner mot sjön Orrhammaren. Här finns också inslag av äldre ekskog.

Båven

En liten del i planområdets östra del berörs av riksintresse för det rörliga friluftslivet och för naturvård. Områdena ansluter till sjön Båven och ingår i fördjupning av översiktsplan för Båvenområdet. Fördjupningen håller för närvarande på att avvecklas efter att det strandskyddade området har utökats till 300 meter från strandlinjen.

Rekommendationer - I fördjupningen har hänsyn tagits till de värden som omfattas av riksintresse för friluftsliv och naturvård samt Natura 2000-området. Ingen exploatering föreslås heller i de områden som ligger inom riksintresset för friluftsliv och naturvård. Vid exploatering av verksamhetsområdet Västerlund skall hänsyn tas till det relativt närliggande Båvenområdet så att känslig natur och det rörliga friluftslivet inte påverkas negativt. Natura 2000-områdena Stenhammarskogen, Lidaviken och Åtorpskogen är belägna utanför planområdet och bedöms

inte påverkas av planförslaget. Enligt avtal mellan kommunen och Stenhammar får heller ingen bebyggelse tillkomma väster om det nya äldreboendet Slottsängen vid Slottsskogsvägen (se kapitel 2.4.4. Västerlund och 2.3.9 Slottsskogen).

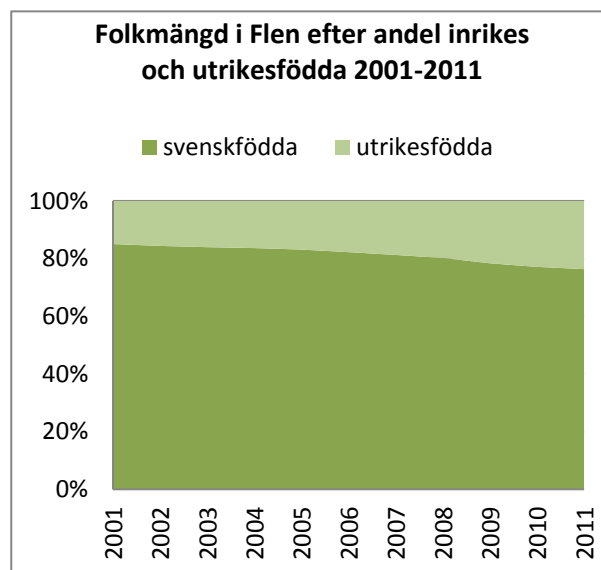
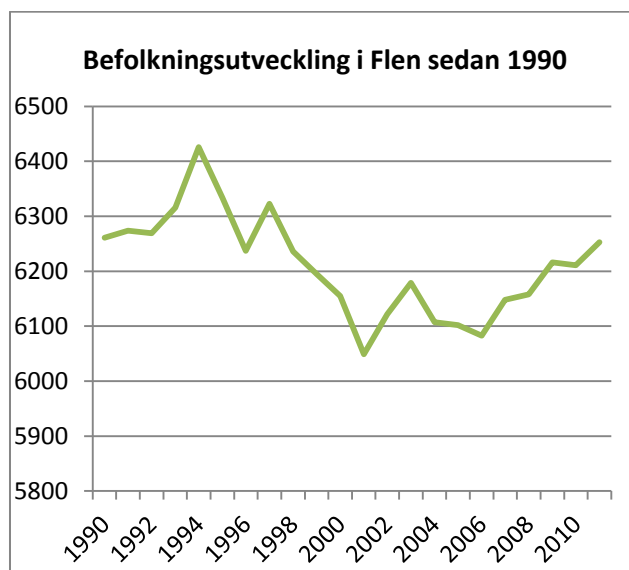
Karta över riksintressen för naturvård och friluftsliv samt Natura 2000 i och i närheten av planområdet.

4 Människorna i Flen

I denna del återfinns fakta och prognos om Flens stads befolkning och befolkningsutveckling, samt frågor som berör folkhälsa, trygghet, jämställdhet och integration. Dessa uppgifter är viktiga för att kunna avgöra vilken efterfrågan som kommer finnas på bostäder och hur vi kan tillgodose behoven i framtiden.

4.1 Befolkning

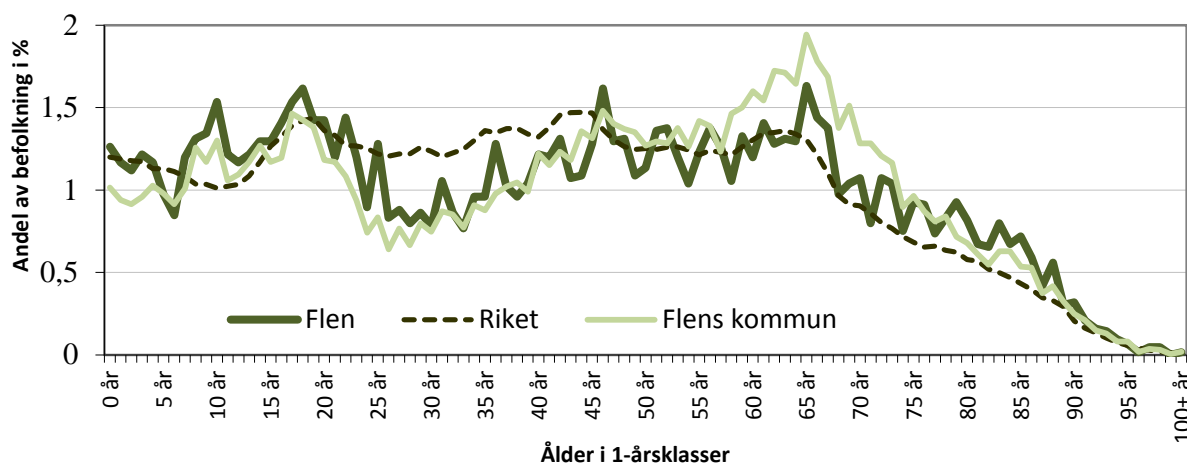
Flens stad hade en topp i befolkningsutvecklingen 1994 med 6426 invånare. I början av 2000-talet var befolkningsantalet nere på 6049. Befolkningsantalet har sedan dess stigit till 6253 år 2011, vilket är en ökning med ca 9 % sedan 2001. Andelen utrikesfödda ökar långsamt i Flens stad medan antalet svenskfödda minskar. Andelen med utländsk bakgrund är ca 24 % av befolkningen, varav 16 % är utrikesfödda (2011).

4.1.1 Åldersstruktur

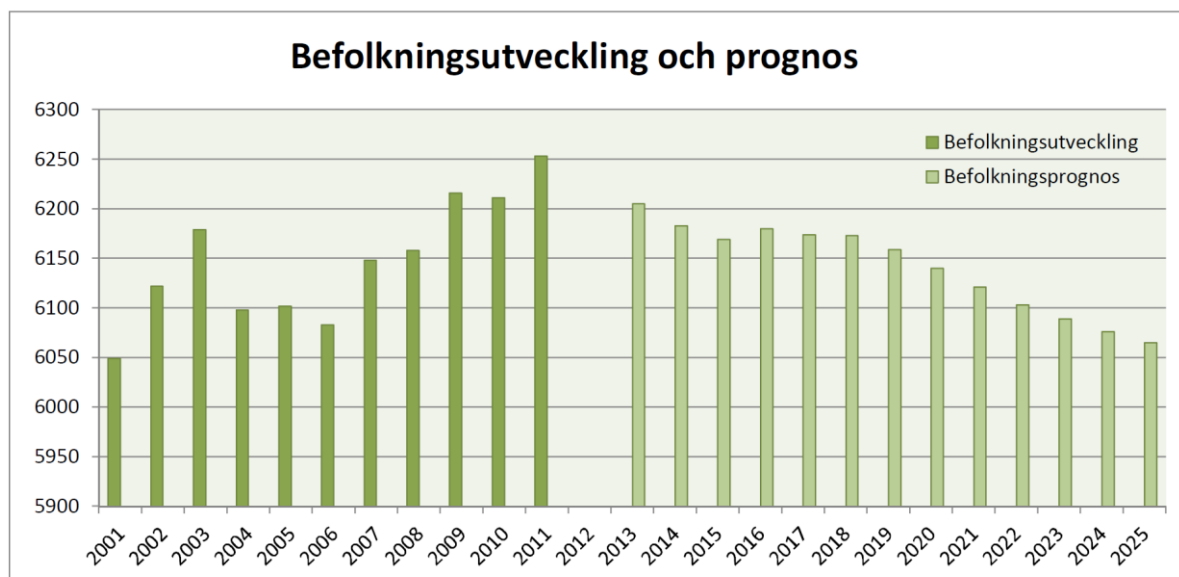
När det gäller Flens stad är åldersstrukturen ganska nära rikssnittet. Fördelningen mellan åldrarna inom staden är i stort även likt kommunens. När det gäller befolkningen mellan 25-45 år ligger Flen, såväl kommun som stad, under rikssnittet. Flens kommun har en större andel äldre än riket i stort (se diagram). Andelen förvärvsarbetande i Flens kommun är 72 %, vilket är en aning lägre än riksgenomsnittet på 76 %.

Befolkningens åldersstruktur i Flen, Flens kommun samt hela landet (2011)

4.1.2 Befolkningsprognos

Enligt prognosen från 2011 kommer Flens stad att 2025 vara nere i ungefär samma befolkningsantal som i början av 2000-talet. Denna prognos är antagligen underskattad eftersom Flens stad har en förhållandevis stark befolkningsutveckling bland ungdomar och unga vuxna. Befolkningsutvecklingen påverkas också av invandringen som i sig är svårprognosticerad.

In- och utflyttning – netto

4.2 Folkhälsa – trygghet, jämställdhet och integration

Samhällsplaneringen har möjligheter att påverka människors livsmiljö och därmed också folkhälsan. Insatser för att främja och förbättra folkhälsan är av stor betydelse för hållbar utveckling.

4.2.1 Trygghet

Den upplevda tryggheten i ett bostadsområde och dess närmiljö är en väldigt viktig faktor som påverkar människor på flera sätt. I en otrygg miljö rör sig människor utomhus i mindre utsträckning vilket kan bero på rädsla för att bli utsatt för någon form av brott. Därmed inverkar otryggheten på människors hälsa och är även ett mått som relaterar till samhällets tillgänglighet för invånarna.

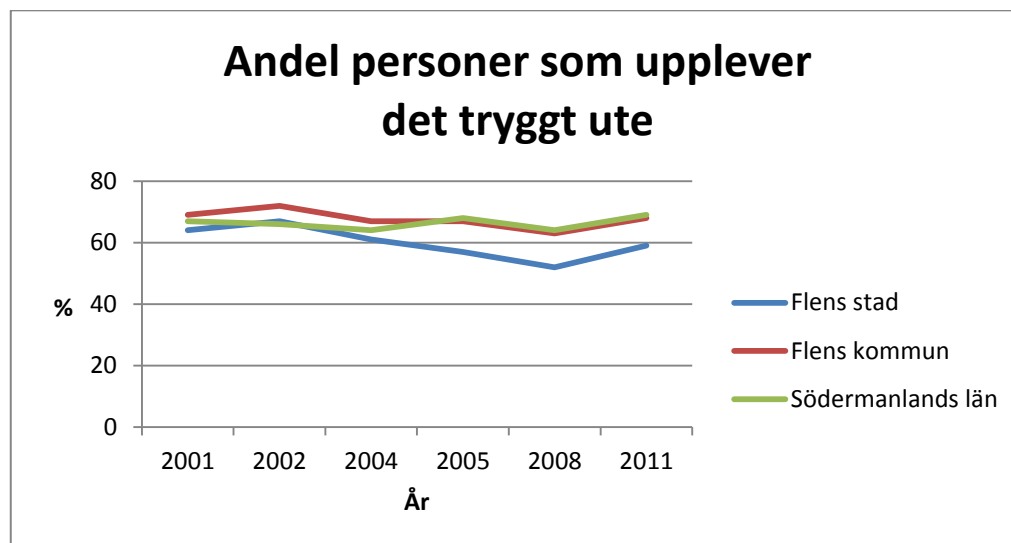
Upplevd trygghet i ett område och det faktiska antal brott som begås i samma område behöver inte vara sammanhängande. Även i områden där det är sällsynt att brott begås kan oron att faktiskt utsättas för brott vara hög vilket flera undersökningar visar.

Enligt polisens senaste trygghetsmätning upplever 59 % av befolkningen i Flens stad att det är tryggt utomhus. Detta är en något lägre andel än både kommunens och länets snitt som ligger på 69 %.

Diagrammet nedan visar att från år 2002 till 2008 har en allt mindre andel personer boende i tätorten Flen upplevt det tryggt utomhus. År 2011 skedde det en trendbrytning från 52 % till 59 %, huruvida denna förändring kommer att hålla i sig återstår att se.

Kommunen arbetar aktivt med att förbättra tryggheten och minska brottsligheten. I samarbete med polisen har flera trygghetsvandringar genomförts de senaste åren i Flens centrala delar. Åtgärder som vidtagits är bland annat undanröjning av buskage, förbättrad belysning och klottersanering.

Rekommendationer - Kommunens pågående arbete med att förbättra tryggheten ska fortsätta. Det är viktigt att utformning för ökad trygghet blir en faktor i kommande gestaltningsprogram för Flens stad (se kapitel 2.2 Från stadsliv till stadsbyggnad).

Källa: Polisens trygghetsmätning 2011

4.2.2 Jämställdhet

Jämställdhet är ett politiskt begrepp som betonar jämlikhet mellan könen. Jämställdhet brukar definieras som att kvinnor och män ska ha samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter inom livets alla områden. Flens kommun ställde sig år 2009 bakom den europeiska deklARATIONEN för jämställdhet mellan kvinnor och män.

När vi talar om jämställdhet är det viktigt att ha i åtanke att vare sig gruppen kvinnor eller gruppen män är enhetlig. Alla män, och alla kvinnor, har till exempel inte samma livserfarenheter eller levnadsvillkor. Därför är det i ett jämställdhetsarbete centralt att se att olika maktordningar kan samspela. Faktorer som kön spelar stor roll när det gäller levnadsvillkoren för äldre, barn, utrikes födda, personer med funktionsnedsättningar etcetera. Utgångspunkten för jämställdhetsarbetet bör alltid vara kön, men inte bara kön.

Rekommendationer - Att skapa jämställdhet handlar ofta om att bygga kopplingar mellan det privata livet och den offentliga sfären. För att lyckas med detta behövs kunskap om hur kvinnors och mäns liv ser ut, till exempel vet man att kvinnor använder kollektiva färdmedel i högre utsträckning än män. Den fysiska planeringen behöver därför belysa och likställa både kvinnors och mäns kunskaper, värderingar och önskemål samt klargöra möjliga konsekvenser.

4.2.3 Integration

Integration är viktigt för att skapa mångfald och variation i samhället. Integration handlar om lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund. Flens kommun har ett avtal med Migrationsverket om att årligen ta emot 55 nyanlända personer, vilket innebär att det är kommunens ansvar att introducera och integrera dessa personer i samhället. Det är AU-centrums uppgift att ge de nyanlända personerna bästa möjliga vägledning mot målet att nå egen försörjning och skapa delaktighet i samhället. Även Arbetsförmedlingen har ansvar för nyanlända. Genom mottagningen *Kompassen* underlättas etablering och skolstart för nyanlända vuxna och barn bosatta i Flens kommun.

Mellan åren 2010-2012 har kommunen årligen ordnat bostad åt cirka tio nyanlända flyktingar och tagit emot ytterligare 70 nyanlända per år som på egen hand bosatt sig i kommunen. Trångboddheten har

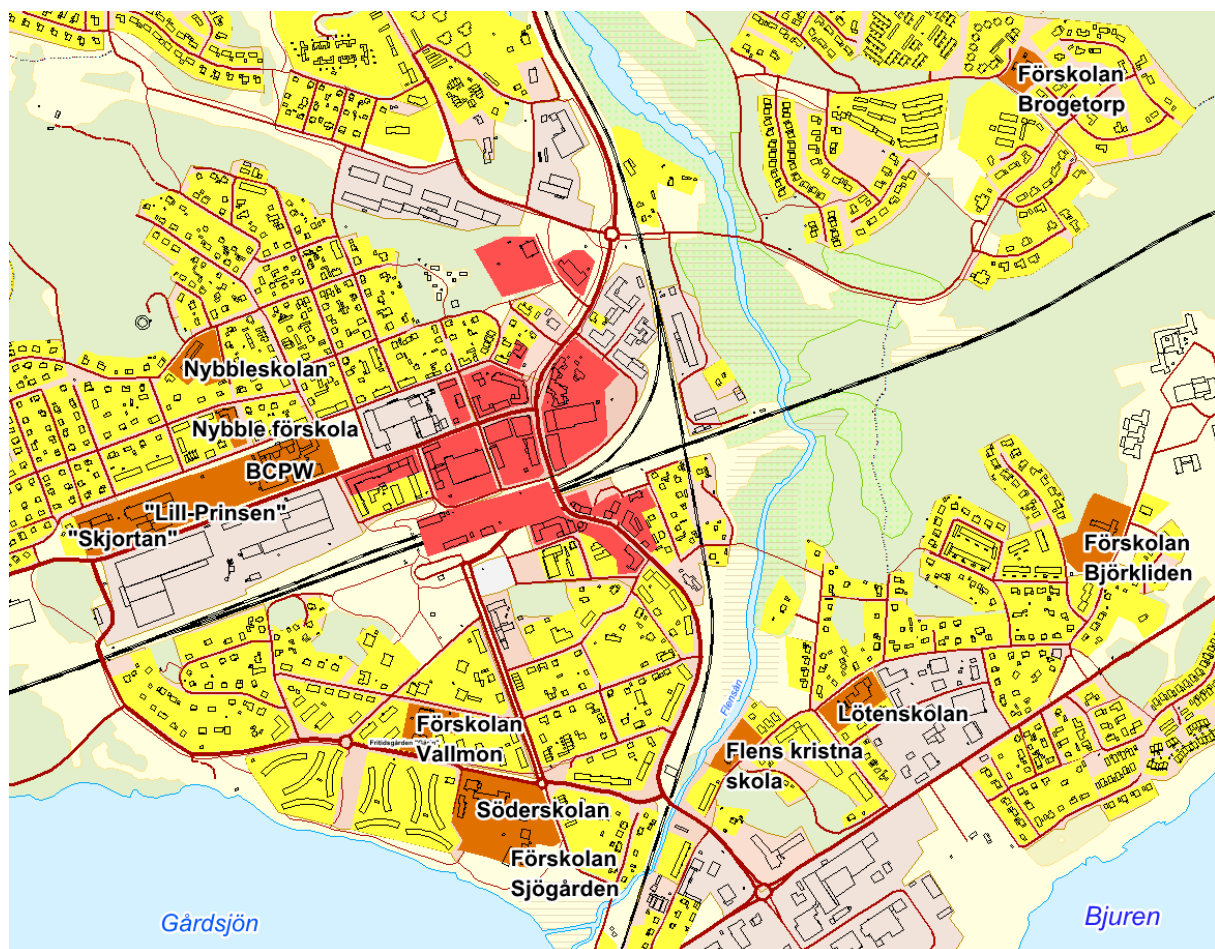
vuxit under ett antal år, främst bland nyanlända. Ett av skälen är stora familjer som återförenas med begränsade ekonomiska resurser.

Rekommendationer - För att främja social och ekonomisk integration är det viktigt att blanda bostäder, service, handel och verksamheter samt möjliggöra för mindre företag att lokalisera sig i bostadsområdena. Även möjligheten till olika fritidsaktiviteter och tillgänglighet till olika färdmedel gynnar integrationen. En viktig faktor som påverkar integrationen är tillgång till olika typer av mötesplatser som kan vara samlingslokaler där kulturaktiviteter, politiska möten och annat som engagerar kan äga rum.

4.3 Skola och fritid

4.3.1 Skola

Det pågår en omfattande utredning av förskole- och skolstrukturen i Flens kommun. Syftet är att åstadkomma kvalitetsförbättringar och resurseffektivare lösningar. Idag finns högstadieskolor i Flen, Malmköping och Hälleforsnäs. Utifrån kommunfullmäktiges beslut i december 2013 skall 7-9 skola endast finnas i Flens stad. Samtidigt beslutades även att färre förskolor och skolor bör skapas genom sammanslagning. I beslutet ingick även att införa F-6-skolor i Flens kommun. Avsikten är också att F-6 skola i Flens stad samlas på en enda plats.

Kartan visar skolor och förskolor i Flen

Skolutredningen som tagits fram kan komma att innebära stora förändringar som påverkar lokalisering av de olika verksamheterna men det har inte tagits beslut ännu i dessa frågor.

Kommunens befolkningsprognoser för tiden fram till 2016 visar att antalet elever i låg-, mellanstadie- och i gymnasieåldrarna minskar. Samtidigt väntas en ökning av antalet barn i förskoleåldern. Brister i befintliga byggnader/lokaler och omorganisationer med mera medför behov av nya eller ombyggda lokaler.

Skolor, fritidshem och fritidsgård

Idag finns grundskola 6-9 i Stenhammarskolan samt gymnasieskola och kulturskola vid Bildningscentrum Prins Wilhelm. Lokaler i den intilliggande byggnaden, den så kallade "Lill-prinsen" används också för skolverksamheten.

På Söderskolan, Nybbleskolan och Lötenskolan finns grundskola 1-5 samt förskoleklass. Dessutom finns fritidshem på samtliga skolor.

De förskolor som finns i Flen är Björkliden, Brogetorp, Nybble, Sjögården och Vallmon.

På Salstagatan 20 ligger (Går'n). Här finns fritidsgård och fritidsklubb samt integrerad fritidsverksamhet för unga med funktionsnedsättningar.

Nuvarande planmässiga förutsättningar

Söderskolan – detaljplanen omfattas av en gammal detaljplan med generös byggrätt. Utbyggnadsmöjligheterna begränsas mest av ytan på skolområdet.

Förskolan **Sjögården** har nyligen byggts ut med två avdelningar. Detaljplanen (från 2011) tillåter att ytterligare ca 200 m² byggnadsyta får tillkomma.

Lötenskolan omfattas av en äldre detaljplan. Skolområdet är begränsat till befintlig tomt och det måste finnas utrymme för skolgård. Därför är det i praktiken endast möjligt att göra mindre tillbyggnader.

Vid förskolan **Vallmon** vid Floragatan finns planmässigt vissa utbyggnadsmöjligheter men dessa begränsas av den kuperade marken och ledningar som är dragna över tomten. I detaljplanen tillåts endast en våning.

Vid **Nybbleskolan** finns viss planmässig möjlighet till mindre utbyggnad eller komplement-byggnader på östra sidan mot Odensgatan. Bostadshuset på fastigheten Kungsfågeln 9 intill Nybbleskolan har köpts in av Flens Kommunfastigheter AB och används som fritidshem. Fastigheten är planlagd för bostäder och för att få använda lokalerna för skoländamål har endast tidsbegränsat bygglov kunnat beviljas.

Vid förskolan **Nybble** finns inga planmässiga möjligheter till utbyggnad eftersom byggnaden upptar hela det område som i detaljplanen är tillåtet att bebygga.

Vid förskolan **Björkliden** vid Änglundavägen finns goda möjligheter till utbyggnad. Förskolan är på ca 700 m² och området som i detaljplanen får bebyggas är totalt ca 3800 m².

I detaljplanen för **Brogetorps** förskola finns relativt stor yta som får bebyggas men den kuperade marken gör att möjligheterna är begränsade.

Väster om **Bildningscentrum Prins Wilhelm** och **Stenhammarskolan** finns utbyggnadsmöjligheter upp till ca 5000 m².

På området där så kallade "Lill-Prinsen" ligger tillåter detaljplanen att man bygger 50 % av fastighetsytan vilket innebär ca 7000 m² inklusive nuvarande byggnad. Byggnadsmöjligheterna begränsas till viss del av ledningar som är dragna över tomten på två ställen.

Rekommendationer - I samband med planerad omstruktur av skolan kan det bli så att alla nuvarande skolbyggnader inte kommer att användas som de gör idag. På Söderskolan, Lötenskolan och Nybbleskolan finns idag F-5-skola. Utifrån beslutet att det ska vara endast en F-6-skola i Flen innebär det att nuvarande lokaler kan komma att användas på annat sätt framöver.

Förskolan har behov av ytterligare lokaler samtidigt som lokalstrukturen ska ses över. En lösning kan vara att använda lokaler som inte längre kommer att användas som skollokaler. I dagsläget har inga ställningstaganden gjorts i lokalfrågan.

Säkra skolvägar utgör en viktig del i stadsplaneringen. När skolstrukturen är fastslagen är det därför lämpligt att se över barns och ungdomars väg till skollokalerna.

4.3.2 Fritid

Allaktivitetshus - Skjortan

Byggnaden har längre tillbaka inrymt en konfektionsfabrik som främst tillverkade herrskjortor och byggnaden går fortfarande under namnet "skjortfabriken" eller "skjortan". Kommunen förvärvade fastigheten våren 2002 och sedan dess har den använts för skola och omsorg. En del lokaler har även varit uthyrda för mindre industriverksamhet.

Kommunen har tagit beslut om att byggnaden ska bli ett allaktivitetshus som kan användas för olika typer av evenemang och fritidsaktiviteter. Det kan även bli aktuellt att använda lokalerna som skola och fritidsgård. I de ombyggnadsplaner som finns eftersträvas hög flexibilitet för att ge möjlighet till varierad användning, vilket även tillåts i gällande detaljplan. I detaljplanen anges hela området som "CSJ₁", där S är skola, J₁ är småindustri och C står för centrum som innebär verksamhet som bör ligga centralt eller på annat sätt vara lätt att nå för många människor. Inkluderade verksamheter är butiker, restauranger, service, kontor, bio, bibliotek, teater och samlingslokaler.

Idrott - Hammarvallen

Idrottsanläggningen Hammarvallen erbjuder en mängd olika aktiviteter. Där finns en komplett sportanläggning för både inom- och utomhusaktiviteter. Inom Hammarvallsområdet finns bland annat

"Skjortan" som ska bli allaktivitetshus.

simhall, gym, ishall, bowling, dans- och motionshall, tennisplan och fotbollsplaner. I anslutning till området finns även stadens elljusspår samt skidspår vintertid (se Slottsskogen).

Samlingslokaler

I Flen finns flera samlingslokaler som utgör mötesplatser:

- Flens bibliotek och mötesplats
- ”Salstagatan 21”, möteslokal på Salstaområdet
- Tea-lokalen (IOGT-NTO)
- De la Rue-salen i Bildningscentrum Prins Wilhelm
- Flens kyrka och församlingshemmet
- Amazon, fest- och samlingslokal
- Centrumkyrkan
- Församlingen Sion
- Flens Moské
- Församlingen Rikets Sal

Flens moské. Byggnaden har tidigare varit frikyrka.

4.4 Omsorg och stöd

Av olika skäl kan människor någon gång i livet behöva stöd i sitt dagliga liv. Ofta kan det stödet vara skillnaden mellan en funktionsnedsättning och ett funktionshinder. Det kan handla om vård, omsorg och stöd till äldre och/eller personer med funktionsnedsättning. Äldre människor och personer med funktionsnedsättning ska kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande i samhället och över sin vardag. Man ska kunna åldras i trygghet och med bibehållen värdighet. Den omgivande miljön är central för att förhindra att åldersmässiga, medfödda eller förvärvade funktionsnedsättningar inte blir ett funktionshinder. Därför är det viktigt att det finns olika typer av boenden som tillgodoser olika behov. I princip kan man säga att all mark som är planlagd för bostäder är planmässigt möjlig att använda för alla sorters boenden. Däremot kan det finnas begränsningar i tomtareal, byggrätt, tillgänglighet m.m. som gör att många platser inte lämpar sig för särskilda boenden och gruppboenden, vilket ofta kräver nya detaljplaner.

4.4.1 Kommunala serviceboenden

I Flen stad finns särskilda boenden i 96 lägenheter fördelat på tre särskilda boenden. Särskilt boende är ett samlingsnamn för boende med tillgång till sjuksköterska som är aktuellt när behov av vård och omsorg är så omfattande att det är svårt att få i hemmet eller när personen inte längre känner sig trygg i det egna hemmet. Det största antalet lägenheter är omvårdnadsboenden, där personer behöver omvårdnadspersonal dygnet runt. Ett antal platser inom dessa lägenheter (25 st), är avsedda för personer med behov av specialiserad vård och omsorg på grund av demenssjukdom.

I Flens stad finns fem gruppboendestäder som i varje gruppboendestad disponerar 1-6 lägenheter, vilka erbjuder personer med utvecklingsstörning ifrån hela kommunen en bra boendemiljö. I dessa gruppboendestäder har de boende egen lägenhet och får stöttning av personal som finns på plats dygnet runt. Det finns även tillgång till sjuksköterska.

Boende för personer med psykiska funktionshinder finns på tre platser i sammanlagt 16 rum/lägenheter. Boendestöd finns att tillgå utifrån det egna behovet, antingen vid ett antal tillfällen under dagtid eller med fast bemanning den största delen av dygnet. Där det enbart är rum behöver standarden förändras till lägenhetsboende vilket innebär att befintliga byggnader kan behöva byggas om alternativt byggas nytt på annan plats. Behovet av lägenheter kommer att utredas i kommande projekt.

Slottsängen är ett nybyggt särskilt boende med 35 lägenheter.

Kommande behov

Kommunen bedömer att de två gruppboendena i Flen – vid Salstagatan och Snickarvägen- som nyligen byggts, kommer att täcka handikappomsorgens behov fram till 2016.

Då prognoser angående demografin visar att kommunens äldre ökar kan man med stor sannolikhet förutse att ytterligare behov inom äldreomsorgen uppstår kring 2019. Socialförvaltningen kommer, med början av 2014 starta ett projekt kring framtidens äldreboenden. I projektet kommer även gruppboendefrågan och boende för personer med psykiska funktionshinder att belysas ur ett äldreperspektiv.

Rekommendationer - För att kunna tillgodose kommande behov av lokaler för stöd och omsorg till invånarna inte bara i Flens stad utan för hela kommunen bör en lokalföröpförjningsplan upprättas. Intill de befintliga boendena är utbyggnadsmöjligheterna mycket begränsade och nya detaljplaner är ett måste för att kunna tillgodose kommande behov. Vid lokalisering av ny

bebyggelse för stöd och omsorg behöver bland annat hänsyn tas till tillgänglighet och närhet till service för att tillmötesgå de särskilda behov som de olika typerna av boenden kräver. Gällande detaljplaner ger vissa möjligheter att tillgodose behovet av särskilda boenden inom idag byggklar mark.

4.4.2 Trygghetsboende

Trygghetsbostäder har en hög tillgänglighetsnivå. Husen har hiss, badrummen är anpassade för den som har svårt att röra sig, det finns inga eller låga trösklar i bostaden och ingången är lättåtkomlig med bil. De boende har tillgång till gemensamma lokaler som inbjuder till umgänge med andra boende. I dagsläget finns endast ett trygghetsboende i kommunen och detta finns i Bettna.

Rekommendationer - Kommunen behöver arbeta för fler trygghetsboenden. Bostäder för trygghetsboende kan både tillkomma i befintlig bebyggelse och genom nybyggnation. Detaljplanemässigt kan trygghetsboenden skapas där bostäder tillåts i planen.

4.4.3 Seniorbostäder

Någon entydig definition av seniorbostäder eller seniorboende finns inte men det är dock viktigt att fastställa att det inte är det samma som trygghetsboende. Seniorbostäder finns både som hyres- och bostadsrätter och vänder sig oftast till personer som är 55 år eller äldre. Seniorboenden samlade i hyreshus kan innefatta gemensamma lokaler för social samvaro och lägenheterna kan även ha en hög tillgänglighet. Medan seniorboenden i villor är placerade i marknivå, utan trappor, i ett våningsplan med tillgång till mindre trädgård, som även kan vara gemensam för ett antal hus.

Boendet passar den som inte vill lägga tid och kraft på bostadsskötsel eller renovering och som vill bo bekvämt - länge! Tillgänglighet i bostäderna innebär bland annat att husen har hiss, badrummen är anpassade för den som har svårt att röra sig, det finns inga eller låga trösklar i bostaden och ingången är lättåtkomlig med bil. Alla boende ska lätt kunna ta sig in och ut ur sina bostäder.

Rekommendationer - Kommunen behöver arbeta för fler bostäder som är lämpliga för seniorer, främst i Flens centrala delar. Seniorbostäder kan tillkomma i både befintlig bebyggelse och genom nybyggnation.

5 Funktioner i staden – kommunikation och teknik

5.1 Kommunikationer

5.1.1 Järnväg

Flen är en järnvägsknut och tågtrafiken har sedan järnvägarna kom till varit en viktig tillgång för både staden och kommunen. I centrala Flen korsas västra stambanan (Stockholm – Göteborg) av den så kallade TGOJ-banan (Trafikbolaget Grängesbergs-Oxelösunds järnvägar). Järnvägarna och stationsområdet utgör riksintresse för kommunikationer.

Tågtrafik

Tågtrafiken är av stor betydelse för Flen med omnejd. Varje vardag stannar 50 regionaltåg i Flen (30 tåg på linjen Sala-Eskilstuna-Linköping och 20 på linjen Stockholm-Hallsberg). Vid kommunens senaste resanderäkning i maj 2012 registrerades totalt omkring 550 påstigande. På helgerna är antalet tågstopp och resenärer avsevärt lägre vilket tyder på att pendling till arbete och utbildning är av stor betydelse för påstigandet i Flen.

Sedan persontrafiken på den södra delen av TGOJ-banan (Flen-Oxelösund) lades ner på 80-talet har röster höjts för att återuppta trafiken. Flera studier med olika slutsatser har genomförts de senaste åren, men ett återupptagande av persontrafiken de närmsta åren är inte troligt. Däremot kan det bli aktuellt på lite längre sikt, bland annat beroende på regionindelning, Skavsta flygplats, befolkningsutveckling och arbetspendlingen framöver.

Bangården i Flen har efter många års väntan nu äntligen rustats upp med syfte att förbättra trafiksäkerheten. Plankorsningen har tagits bort och mittplattformen breddats.

Rekommendationer - Av strategisk betydelse för eventuella framtida satsningar inom kollektivtrafiken bör följande punkter beaktas i stadsplaneringen:

Bangården Flen: Plattformen vid spår 4 bör permanentas, idag finns det bara en tillfällig lösning. Det skulle medge kapacitetsförstärkning på järnvägen och dessutom bli ett lyft för stadsbilden, då det idag uppfattas som en baksida.

Järnvägs korsningen: Plattform längs järnvägen Eskilstuna- Oxelösund kan komma att byggas om persontrafik på södra delen av TGOJ-banan återupptas. Denna bör placeras i anslutning till järnvägs korsningen. Från plattformen bör det finnas möjlighet att på ett snabbt och enkelt sätt ta sig till järnvägs-/busstationen via ett gångstråk.

En satsning på persontrafik på TGOJ-banan på sträckan Flen- Nyköping är ett mål som kommunen aktivt behöver arbeta för att få till stånd.

5.1.2 Vägar

Riksväg 55 (Norrköping-Uppsala), 57 (Katrineholm-Södertälje), 53 (Nyköping-Eskilstuna) och länsväg 221 (Flen-Bettna/Nyköping) är de viktigaste större vägarna i kommunen. Förutom väg 53, ansluter samtliga vägar till Flen.

Riksväg 55 är av riksintresse och har stor betydelse för pendling inom och mellan kommunerna längs vägen. Den bitvis låga standarden på vägen begränsar framkomligheten till och från E4:an. För närvarande pågår ombyggnad av en delsträcka mellan Flen och Malmköping. Målsättningen för vägprojektet är att vägstandarden skall förbättras och bli 2+1 väg, med referenshastigheten 90 km/h.

Förutom att höja vägstandarden innebär ombyggnaden en förbättring av trafiksäkerheten och bättre tillgänglighet till motorvägarna E4 och E20. Någon motorväg finns inte inom kommunen.

Huvudstråken för trafik i staden utgörs av Norra och Södra Kungsgatan, Drottninggatan, Salstagatan, Sveavägen, Orrögatan, Bolmängsgatan, Bo Hammarskjölds väg samt Kungsvägen som utgör en del av riksväg 55 och 57.

Busstrafik

Flen är navet i den lokala busstrafiken. Här utgår linjerna 415 mot Orrö (endast några turer)/Mellösa/Hälleforsnäs, 430 mot Malmköping samt 489 mot Sparreholm. Matning till och från skolorna samt i viss mån till tågen och arbetspendling utgör de lokala linjernas huvudfunktion. På dagtid har linjerna också betydelse för resor till och från detaljhandel och vårdcentralerna. För hållplatsen vid det nya äldreboendet Slottsängen finns en särskild lösning: Dit erbjuds beställningstrafik med taxi från Järnvägsstationen, dock endast ett par gånger i veckan.

Flen är också utgångspunkt för två regionala linjer: Linje 780 till Katrineholm samt linje 760 till Nyköping via Vadsbro och Bettna. Till skillnad från de lokala linjerna kan tidtabellen styras av behov i andra kommuner såsom stadstrafiken och skoltider i Nyköping. På samtliga linjer, såväl lokala samt regionala, uppgår turutbudet till cirka 15 turer per vardag och riktning. På helgerna körs betydligt mindre trafik, däremot erbjuds nattbusstrafik till och från Katrineholm samt Eskilstuna natt mot lördag och söndag.

Busshållplatser i Flen, källa: Länstrafiken. OBS att hållplatsen vid nya äldreboendet Slottsängen saknas på kartan.

När det gäller busshållplatserna är ansvaret uppdelat på olika aktörer:

Trafikverket sköter busshållplatserna utmed de större vägarna där Trafikverket är väghållare.

Kommunen har ansvaret för hållplatserna längs vägar där kommunen är väghållare och dessutom för eventuella väderskydd, även längs Trafikverkets vägar.

Information/anslag och hållplatsskyltar sköts av Länstrafiken

Många hållplatser i Flen ligger utmed Trafikverkets vägar. De som ligger längs kommunala vägar är:

- Flen Järnvägsstation, med väderskydd, tillgänglighetsanpassad
- Salstagatan
- Floragatan
- Norra Kungsgatan (Servicehuset), med väderskydd, tillgänglighetsanpassad
- Vårdcentralen Orrö, med väderskydd
- Kefa

Äldreboendet Slottsängen (endast anropsstyrd trafik)

Hållplatsstandarden är blandad, både bland kommunens och Trafikverkets hållplatser. Hållplatserna med flest antal på- och avstigande (Järnvägsstationen, Norra Kungsgatan, Brogatan) har dock bra standard.

Rekommendationer - Linjetrafiken skall anpassas till den utbyggnad som förväntas ske i enlighet med det som föreslås i fördjupningen. Det innebär att busslinjerna kan behöva ändras beträffande linjesträckning och nya hållplatser komma till. Vid förtätning av staden bör man överväga att återinföra lokal busslinje mellan de olika stadsdelarna.

För personer med funktionsnedsättningar är det viktigt med åtgärder som förbättrar tillgängligheten av hållplatserna och att kommunen har som mål att alla hållplatser på sikt blir helt tillgänglighetsanpassade. Detta tillgänglighetsarbete bör göras utifrån Trafikverkets rekommendationer (Användbar kollektivtrafik för personer med funktionsnedsättning – Trafikverket, 2010). Se även kapitel 2.2.2 Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättningar.

Förutsättningarna för intermodala resor (resor med olika färdmedel) bör förbättras. För att underlätta för resor med cykel-buss och cykel-tåg behöver det finnas säkra cykelvägar och cykelparkeringar vid hållplatser för kollektivtrafik. I områden med gles busstrafik kan även pendlarparkeringar bli aktuellt. Vid utbyggnad av nya områden ska förutsättningar för intermodala resor tas med i planeringen, men även i befintliga områden ska möjligheterna förbättras.

5.1.3 Järnvägsövergången vid Variagatan

Västra stambanan är en allt mer trafikerad järnvägssträcka som för varje år involverar ytterligare avgångar främst mellan Stockholm och Göteborg. Sedan avregleringen av järnvägstrafiken har antalet avgångar ökat och förväntas också öka under åren som kommer. Dessa fjärrtåg passerar Flens station och Flens bangård med höga hastigheter under stort sett hela dygnet.

Järnvägsövergången sett från norr

Flen har relativt få övergångar över järnvägen. Dessa består idag av en bilbro mellan norra och södra Kungsgatan, en nyligen anlagd gång- och cykeltunnel i anslutning till Flens station, samt en bomreglerad plankorsning i västra delen av Flen (Variagatan/Salstagatan). Det har under många år varit ett önskemål från kommunen att ersätta plankorsningen med en planskild korsning. År 1993 togs det fram en förstudie i syfte att utreda utformning av en planskild korsning med vägbro alternativt vägtunnel. Av studien framgår att en vägbro innebär störst ingrepp i

Järnvägsövergången vid Variagatan

de angränsande grönområdena. Den höga vägbanken i anslutning till bron kommer nära villafastigheterna söder om korsningen och kan även ses som en nackdel från estetisk synpunkt. Tunnelalternativet innebär mindre markintrång men bedömdes 1993 som sämre från anläggnings- och trafiksynpunkt. Ur kostnadssynpunkt bedömdes tunnelalternativet som dyrast. Både före detta Banverket och Vägverket rekommenderade alternativet vägbro.

Köbildning och långa väntetider vid den bomreglerade korsningen gör att bilisterna ofta väljer omvägen genom centrum. I takt med utökad tågtrafik och fler snabbtåg utgör järnvägsövergången en allt större säkerhetsrisk. Det har funnits tillfällen när gång- och cykeltrafikanter med risk för livsfara har passerat övergången då bommarna varit nerfällda.

Många barn och ungdomar använder järnvägsövergången från Söderskolan och bostadsområdet Salsta för att komma till idrottsanläggningen Hammarvallen samt till Bildningscentrum Prins Wilhelm/Stenhammarskolan. Ett allaktivitetshus håller för närvarande på att göras iordning i den före detta Skjortfabriken som är belägen intill korsningen Variagatan-Drottninggatan. Det innebär sannolikt att både gång- cykel och biltrafik kommer att öka i området.

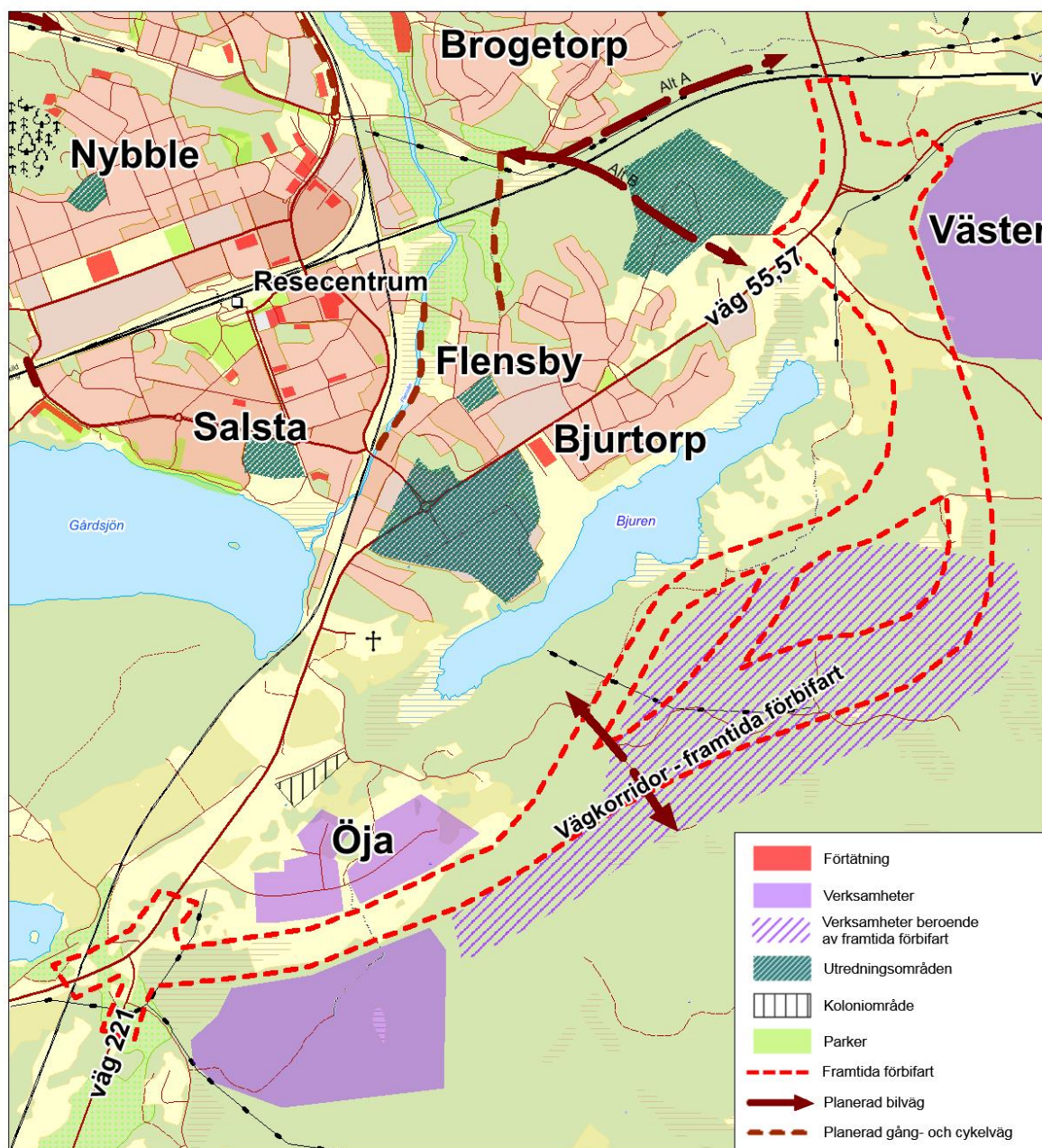
Rekommendationer - Plankorsningen vid Salstagatan och Variagatan utgör idag ett mycket använt stråk mellan norra och södra delarna av Flen främst för skolungdomar. Säkerheten för den bomreglerade plankorsningen har under senare år blivit mer och mer ifrågasatt på grund av fjärrtågens höga hastigheter förbi plankorsningen. Flens kommun ser därför nödvändigheten att bygga bort plankorsningen för att öka säkerheten och underlätta trafikflödet i staden under en snar framtid.

Om större etablering sker på Taljaområdet (med många arbetstillfällen) bör det utredas om en förlängning av Brogetorpsvägen norrut mot Ekborgen och vidare mot Taljavägen är möjlig. Vägsträckningen kan lämpligen ansluta till den gång- och cykelväg som finns idag. Detta vägalternativ skulle även kunna användas av busstrafiken. Idag används väg 681 vilket innebär begränsade möjligheter att använda buss från södra delen av Talja industriområde då det inte finns någon gångförbindelse över järnvägen.

5.1.4 Ny vägförbindelse mellan centrum och väg 55 via Brogetorp

Idag finns endast en tillfart till Brogetorp. Det innebär att all trafik måste korsa Flensån, och även trafik på väg ut ur Flen måste passera genom centrala delar. Det innebär även en säkerhetsrisk om något skulle hända som blockerar tillfarten till området, bland annat för utryckningsfordons möjlighet att komma till området. För att öka säkerheten och minska onödig trafik genom centrum är det viktigt att få till ytterligare en väg till området. I planförslaget har två alternativ pekats ut (se kartan nedan).

Alternativ A har en sträckning parallellt med järnvägen fram till väg 55. Alternativ B innebär att vägen korsar järnvägen och ansluter till väg 55 via Flensby. För att förstärka sambandet mellan norr och söder om järnvägen är alternativ B att föredra, men alla för- och nackdelar med de två förslagen måste noga studeras och vägas mot varandra innan kommunen kan ta ställning till alternativ och exakt geografisk sträckning.

Kartan visar den framtida förbifarten med tre alternativa sträckningar.

5.1.5 Framtida förbifart

En framtida förbifart av riksväg 55/57 är planerad att byggas öster om sjön Bjuren. År 2006 presenterade dåvarande Vägverket en vägutredning för den framtida förbifarten. Förbifarten finns inte med i trafikverkets nationella plan över vägprojekt och det är i nuläget osäkert när vägen kommer att byggas.

Landskapet sydost om Bjuren är ett kuperat och till stor del slutet skogslandskap. Sydöst om sjön finns ett kulturlandskap som är splittrat och påverkat av vägar, järnväg och bebyggelse. Det öppna jordbrukslandskapet avgränsas tydligt mot sydost av ett brant bergsparti. Öjaskogen/Prästgårdsskogen är ett av Flens viktigaste närrekreationsområde och används för längre utfärder, bärplockning och helgutflykter. Bland annat har orienteringsklubben och brukshundklubben omfattande verksamheter i området. Även ridning förekommer.

Dåvarande Vägverket presenterade 2006 en vägutredning i vilket tre vägsträckningsalternativ utreddes, alla med en lokalisering sydöst om sjön Bjuren. Kommunen bereddes tillfälle att lämna synpunkter på utredningen. Den nya vägdragningen kommer att medföra både positiva och negativa konsekvenser för staden.

I remissvaret 2006 ansåg kommunen att förbättrad miljö i Flen tillsammans med förbättrad trafiksäkerhet och framkomlighet på 55:an överväger intrång i tidigare oexploaterat område. Frågor som kommunen tog upp i remissyttrandet som behöver tittas närmare på innan arbetet påbörjas är

- hur och var planskilda vägar för friluftslivet kan ordnas
- hur direktanslutning till Öja industriområde bör utformas
- risken för vibrationsstörningar inom Öja industriområde
- hur risken för bullerstörningar för befintliga bostäder inom och i närheten av vald korridor kan minimeras.
- hur förbifarten kan kombineras med att Jakttskytteklubbens verksamhet bibehålls.

I fördjupningen pekas på de möjligheter den framtida förbifarten innebär i form av nya områden för verksamheter i anslutning till vägen. Se avsnitt 2.4.3 Västerlund, 2.4.3 Nya områden för verksamheter utmed framtida förbifarten, 2.4.4 Öja.

5.1.6 Gång och cykelvägar

En ökad cykling främjar folkhälsa och miljö. Genom att få fler att cykla uppnås en friskare och mer välmående befolkning. Där cykeln väljs som ett alternativ till bilen ger det även positiva miljöeffekter. Det är därför angeläget att ha ett sammanhängande, tydligt och trafikmässigt säkert cykelnät i staden. Flen har sedan tidigare även analyserat behovet av att kunna knyta ihop sina tätorter för att kunna utveckla cykeltrafiken i kommunen.

I Flen finns idag separata gång- och cykelvägar eller gång- och cykelbanor utmed huvudvägarna som binder samman de olika stadsdelarna med Flens centrum. Trottoarer för gångtrafik finns utmed de flesta mindre gatorna i centrum. Det finns dock viktiga delar som saknas i gång- och cykelnätet. Förbindelse mellan

Gång- och cykelväg utmed Salstagatan.

Flensby och Brogetorp saknas samt gång- och cykelväg från norra rondellen till Skiringeområdet. Den senare har sedan länge legat med i kommunens treårsplaner i samband med de regionalt fördelade pottorna ur plan för investeringar i infrastruktur och kollektivtrafikåtgärder. 2011 sökte kommunen medfinansiering ur potten för att kunna genomföra investeringen men åtgärden blev inte prioriterad.

Regionförbundet Sörmland har tagit fram en cykelstrategi där två så kallade starka stråk som berör Flens kommun redovisas. Det är sträckan Flen – Hälleforsnäs och Flen – Malmköping. Det utpekade stråket mellan Flen och Malmköping är delvis under utbyggnad i samband med ny väg för riksväg 55 på sträckningen Yxtatorpet-Malmköping.

Rekommendationer - En gång- och cykelväg utmed väg 681 bör kunna anläggas inom en snar framtid. Den rymms inom nuvarande vägområde vilket gör att åtgärden är förhållandevis enkel att genomföra. En gång- och cykelbro mellan stadsdelarna Brogetorp och Flensby föreslås i fördjupningen (se avsnittet 2.3.6 Brogetorp).

En plan för gång- och cykelvägar behöver tas fram med utgångspunkt från regional cykelstrategi för Sörmland. Planen skall vara kommuntäckande och behandla cykelvägar mellan tätorterna samt viktiga gång- och cykelförbindelser inom tätorterna. Även möjligheten att växla mellan cykel och kollektivtrafik ska behandlas, till exempel cykelparkeringar i anslutning till hållplatser för kollektivtrafik.

Barn och ungdomar ska ha trygga vägar till skola och fritidsaktiviteter. (se även kapitel 4.3.1 Skola)

5.2 Teknisk försörjning

5.2.1 Vatten och avlopp

Allmänt

Kommunen håller på att ta fram en VA-plan som omfattar hur vatten- och avloppsförsörjningen ska lösas i hela kommunen. Planen ska omfatta hur vatten och avloppsfrågan ska lösas både inom och utanför kommunalt verksamhetsområde för allmänna vattentjänster. Syftet är att upprätthålla en socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar vatten- och avloppsförsörjning i hela kommunen och bidra till en god vattenstatus i kommunens yt- och grundvatten.

Dricksvatten

Dricksvattendirektivet är ett övergripande nationellt mål som innebär att allt dricksvatten ska vara hälsosamt, säkert och skydda människors hälsa från de skadliga effekterna av alla slags föroreningar av dricksvatten genom att säkerställa att vattnet är hälsosamt och rent.

Dricksvatten ska finnas av god kvalitet och tillräcklig mängd både nu och i framtiden för alla invånare. Miljökvalitetsmålet om grundvatten av god kvalitet, innebär att grundvatten ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

Den största kommunala vattentäkten finns i Båven som idag försörjer tätorterna Flen, Mellösa, Hälleforsnäs, Skebokvarn och Sparreholm. Vattentäkten har inget skyddsområde med föreskrifter. Vattenverket i Flen är i behov av upprustning då vattenkvaliteten inte är den bästa. Flens kommun har beslutat att den framtida vattenförsörjningen ska bestå av en överföringsledning mellan Katrineholm och Flen. Vidare är det beslutat att Katrineholms nya vattenverk och vattentäkt i Forssjö ska försörja Flens kommun. Flen Vatten och Avfall AB har i uppdrag att utreda hur reservvattenfrågan ska lösas i samarbete med Katrineholms och Vingåkers kommuner.

Avloppshantering

Nationella mål för avloppsrening beträffande reduktion av klart angivna ämnen styr avloppsreningen i alla landets kommuner. För kommunens anläggningar gäller klart definierade utsläppskrav beträffande syreförbrukande ämnen, fosfor, kväve, tungmetaller och petroleum. Begränsningsvärden bestäms av tillsynsmyndigheten och överträdelse kan leda till åtal. Enligt de nationella miljömålen ska minst 60% av fosforföreningarna i kommunalt avloppsslam tas tillvara och återföras till produktiv mark, varav minst hälften till åkermark.

Flens reningsverk behandlar avloppsvatten från Flen, Mellösa, Hälleforsnäs och Skebokvarn. Reningsverket har genomgående hög reningsgrad, men stort inläckage av så kallat ovidkommande vatten skapar kapacitetsproblem. Framtida krav såsom kväverening och rening av läkemedelsrester kan komma. För att få klarhet vilka investeringsbehov som finns i reningsverket för att möta framtida krav har en utredning påbörjats för att belysa frågan.

Flen Vatten och Avfall AB har som mål att slammet från kommunens reningsverk ska vara Revaq-certifierade innan år 2015. Ansvarsfördelningen gällande vatten och avlopp mellan kommunen och Flen Vatten och Avfall AB ska tydliggöras.

Dagvatten

Dagvatten är ytligt avrinnande vatten från exempelvis gator, parkmark och tak. Dagvatten ska inte blandas med spillvatten och ska inte ledas till det kommunala reningsverket. Reningsverken är konstruerade för att rena spillvatten från främst kväve, fosfor och biologiskt syreförbrukande ämnen, men förorenat dagvatten innehåller vanligen främst tungmetaller och oljerester. Detta ger att dagvatten kräver andra sorters reningsanläggningar. Våra sjöar och vattendrag belastas i dagsläget av miljöskadliga ämnen och näringsämnen, som i stor del kommer från dagvattnet.

Rekommendationer - För att minska föroreningar i dagvattnet som påverkar sjöar och vattendrag negativt är det viktigt att kommunen tar fram en gemensam dagvattenpolicy och dagvattenplan som belyser hur dagvattenfrågan ska lösas i planarbetet och i den befintliga stadsmiljön.

Vid detaljplaneläggning och nybyggnation är det viktigt att man så långt som möjligt ser till att dagvatten tas om hand lokalt (LOD). Detta innebär att dagvatten ska tas om hand där det uppstår och renas vid infiltration eller med hjälp av vegetation. Det kan göras inom en enskild fastighet eller för ett större område.

För att minska mängden ovidkommande vatten till reningsverken är det viktigt att ta fram saneringsplaner som talar om var och hur åtgärder ska vidtas för att minska problemet. Åtgärder kan även behöva vidtas i ledningsnätet för att få bukt med dessa problem.

5.2.2 Avfallshantering

En välplanerad avfallshantering är en förutsättning för en hållbar stadsutveckling. Avfallsmängderna ökar ständigt och om ökningen fortsätter i samma takt som hittills kommer mängderna ökat med 50 % till år 2035. Samtidigt ökar medvetenheten om behovet av åtgärder för att förebygga uppkomsten av avfall. EU har beslutat om en avfallshierarki, en avfallstrappa, som styr hur avfallet ska tas omhand i samtliga medlemsländer (se bild). Målet är att i första hand förebygga uppkomsten av avfall och i andra hand att ta till vara på de resurser som finns i avfallet så långt som möjligt.

Kommunen har ett övergripande ansvar för omhändertagande av hushållsavfall. Sörmland Vatten och Avfall AB sköter, på uppdrag av Flen Vatten och Avfall AB (som ägs av Flens kommun), all administration och drift av renhållningsverksamheten.

För närvarande pågår en avfallsutredning i syfte att göra en allmän översyn av avfallsområdet.

Avfallsutredningen kan komma att resultera i att kommunen får ett annorlunda ansvar för avfallshantering än idag, vilket skulle kunna innebära att ett nytt system för avfallshantering behövs. Ett av målen i avfallplanen är att kommunen ska se till att matavfall behandlas biologiskt så att energi och näring tas till vara. Flens kommun har under 2013 beslutat att införa matavfallsinsamling, genom så kallad optisk sortering. Matavfall ska sorteras i plastpåse med avvikande färg. Påsarna ska läggas i samma kärl som restavfallet. Påsarna sorteras sedan maskinellt genom optisk avläsning i en sorteringsanläggning. Sortering av matavfall kommer att vara obligatoriskt för såväl hushåll som verksamheter.

Inom planområdet finns Frutorp återvinningscentral och 8 återvinningsstationer där hushållen kan lämna sitt avfall. Ansvar för återvinningsstationerna har Förpacknings- och Tidningsinsamlingen (FTI). Inom Flens kommun finns ytterligare 8 återvinningsstationer.

Följande platser för återvinning finns inom planområdet:

- Återvinningscentral Frutorp
(endast brännbart och material som kan återvinnas tas emot, ej deponi)
- ICA Kvantum, vid vägen mot ICA
- Willys, parkering
- Brogetorp, Januarivägen
- Lötvägen
- Vasagatan
- Bo Hammarskjöldsväg (endast tidningspapper)
- Bjurtorpsvägen (endast tidningspapper)
- Orrhammar (endast tidningspapper)

Renhållningsordning

Kommunen har skyldighet att ha en renhållningsordning. Den består av en avfallsplan och föreskrifter för avfallshanteringen i kommunen och är styrande för avfallshanteringen.

Avfallsplan

Syftet med en avfallsplan är att minska mängden avfall och dess farlighet genom konkreta mål och åtgärder. Kommunens avfallsplan ska i sin helhet ses över minst vart fjärde år eller revideras vid behov. EU-direktiv, nationell avfallsplan, nationella miljö kvalitetsmål, regionala miljömål och lokala miljömål ligger till grund vid revidering av avfallsplanen. Fokus i avfallsplanen ligger på att förebygga uppkomsten av avfall samt se till att det avfall som ändå uppstår sorteras och behandlas på bästa sätt.

Kommunfullmäktige beslutade under 2012 att anta ny avfallsplan för 2013-2017 som tagits fram av Sörmland Vatten och Avfall AB tillsammans med Flens, Katrineholms och Vingåkers kommuner.

Föreskrifter om avfallshantering

Föreskrifterna innehåller bestämmelser om insamling och hantering av hushållsavfall. Föreskrifter om avfallshantering beslutas av kommunfullmäktige. Revidering av föreskrifter görs vid behov.

Avfallsutredningen

Regeringen har under 2011 beslutat att tillsätta en utredning i syfte att göra en allmän översyn av avfallsområdet. Utredningen ska resultera i förslag som syftar till att avfallshanteringen ska vara effektiv för samhället, enkel, begriplig och lättillgänglig för alla konsumenter och användargrupper, såväl i tätort som i glesbygd. Regeringen understryker vikten av att avfallshanteringen ska kunna gå hand i hand med

andra infrastrukturer för hållbart stads- och samhällsbyggande samt att avfallet bör ses som en resurs samtidigt som spridningen av farliga ämnen minimeras.

Idag har Förpacknings- och Tidningsinsamlingen (FTI) producentansvar för insamling av förpackningar och returpapper. Med avfallsutredningen kan kommunen komma att få ansvar, utöver omhändertagande av hushållsavfall, för insamling av förpackningar och tidningar. Med ett eventuellt nytt ansvar bedöms kommunernas insamlingsverksamhet från hushåll utökas till att omfatta även förpackningar och returpapper.

Farligt avfall

Farligt avfall har egenskaper som är farliga för människors hälsa och miljö. Det kan till exempel vara frätande, giftigt eller cancerframkallande. Det är därför viktigt att farligt avfall hanteras rätt och inte hamnar tillsammans med hushållsavfallet utan kommer till särskild behandling. Det farliga avfallet från hushåll kan utan kostnad lämnas på återvinningscentralen vid Frutorp. Företag och verksamheter med farligt avfall betalar enligt separat prislista.

Rekommendationer - En ökning av antalet invånare resulterar i större avfallsmängder vilket kan leda till fler transporter vid insamling av avfall. Avfallshantering kräver utrymme och det är viktigt att i planering av såväl nya bostäder som verksamheter ta hänsyn till detta så att framkomligheten för fordonen som fraktar avfallet inte försvåras. Boende ska på ett enkelt och smidigt sätt kunna sortera sitt hushållsavfall vilket också är en viktig del att ta hänsyn till i framtida planering.

Återvinningsstationer bör finnas lokaliserade till de olika stadsdelarna så att dessa lätt kan nås på gångavstånd av de boende. Som alternativ kan stationerna även med fördel placeras i anslutning till matvaruaffärer i centrum.

5.3 Energi

I kommuns energiplan från 2007 fastställs att den fysiska planeringen ska främja lokala och gemensamma lösningar för energianvändning och framställning. Inriktningen i planförslaget att satsa på centrum för att förtäta stadsbebyggelsen ger också mycket bra förutsättningar att använda befintliga lösningar effektivt och minska transportbehoven.

Kommunens energiplan syftar till att fasa ut oljeberoendet genom en ökad användning av förnyelsebar energi. Till förnybara energikällor hör sol, vind, vattenkraft och biobränslen. Av dessa energibärare bedöms biobränslena vara den främsta resursen för lokal el- och värmeproduktion. Däremot bör solenergi för värmeproduktion, småskaligt och storskaligt, främjas i takt med teknikutveckling och tillgänglighet på marknaden. Det finns ett beslut utifrån kommunens strategiska plan 2014-2017 att energiplanen ska revideras.

Av Energimyndighetens projekt "Kartläggning av vindpotentialen i Sverige", uppdaterad 2011, framgår att Flens kommun inte har vindförhållanden som motiverar riksintressen för vindbruk. Lokal vindkraft kan utvecklas i mindre skala och på initiativ från markägare och andra aktörer. Sådana initiativ ska prövas med positiva förtecken när avvägningar behöver göras mot andra intressen. Inom planområdet finns inte förutsättningar för storskalig vindkraft eller produktion av elkraft från lokala vattenkraftverk.

Rekommendationer - Vid lokalisering och utformning av ny bebyggelse ska energieffektivisering eftersträvas genom att främja och underlätta användning av befintlig infrastruktur och kollektivtrafik, samt användandet av förnyelsebar energi. Hänsyn ska även tas till lokalklimatet vilket innebär att ny bebyggelse så långt det är möjligt placeras i gynnsamma lägen utifrån sol-

och vindförhållanden samt undvika låglänta platser där det lätt blir dimma och fukt. (se även kapitel 1.2 Syfte och mål)

5.3.1 Fjärrvärme

Fjärrvärmen produceras idag allt mer klimatsmart med förnyelsebara bränslen av olika slag. Flen har ett väl utbyggt ledningssystem för fjärrvärme för vilket produktionen sker i stadens fjärrvärmeverk vid Talja. I värmeverket produceras värmen främst från biobränsle, vilket i huvudsak består av överskottsmaterial från närliggande skogsindustrier. Anslutna till Flens fjärrvärmenät är såväl enbostadshus och flerbostadshus som verksamheter och industrier. Inga bostäder på områdena Brogetorp eller Bjurtorp är idag anslutna till fjärrvärmeverket, inte heller industriområdet vid Öja.

Ledningsnätet för fjärrvärme täcker större delen av staden och anläggningen har kapacitet för att kunna försörja fler än idag. Därför kan både ny och befintlig bebyggelse med fördel anslutats till fjärrvärme. Det planerade området Slottsskogen har redan bra förutsättningar att ansluta då fjärrvärmenätet är utbyggt fram till det särskilda boendet Slottsängen. För den framtida bostadsbebyggelsen på Hagalund kan fjärrvärmenätet byggas ut från Taljaområdet.

5.3.2 Hållbara transporter

Inom energiområdet finns nationella mål för att minska utsläpp av växthusgaser vilket oftast är kopplat till transporter. Att bidra till minskade transporter handlar för planeringen av mark- och vattenanvändningen om att främja en hållbar bebyggelsestruktur som minskar transport- och bilberoendet. Det är viktigt att skapa möjligheter för övergång till alternativa bränslen, samt öka gång- och cykeltrafiken.

5.3.3 Elnät

Inom planområdet finns både markförlagda lågspänningsledningar, samt luftburna låg- och högspänningsledningar. Alla byggnader eller anläggningar som placeras i närheten av elledningar ska placeras så att drift- och underhållsarbeten för ledningarna inte försvåras. Inom 25 meter från allmän

Kraftledning 40 kV längs Orrhammaren

kraftledning i luft och 5 meter från kraftledning i mark ska samråd ske med ledningsägaren. Statens energiverk anger ett skyddsavstånd på upp till 10 meter för befintlig och planerad bebyggelse. Inom 200 meter från luftledningar ska hänsyn tas till möjligheten att genomföra besiktning med helikopter.

Då arbete planeras vid luftledningar eller markkabel skall ledningsägaren alltid kontaktas. Ändring av marknivå eller annan åtgärd, till exempel schaktning eller sprängning nära en befintlig ledning, är inte tillåtet eftersom det kan medföra fara för ledningen eller att ledningen kan vålla skada på person eller egendom.

Vid all planering i närheten av elledningar bör samråd ske med ledningsägaren i ett tidigt skede. Detta gäller även vid utbyggnad av nya områden som idag inte täcks av elnätet.

5.4 Telekommunikation

Regeringen har i IT-infrastrukturutredningen satt målet att år 2020 ska 90 % av hushållen i Sverige ha tillgång till bredband med minst 100 Mbit/s. I dagsläget är fiber den enda tekniska lösningen på detta. Regeringens hållning är att det främst är marknaden som ska säkra utbyggnaden av fiber i Sverige. I områden där marknaden inte visar intresse för detta har kommunerna ett ansvar att säkra utbyggnaden. I Flens stad finns ett kommunalt fibernät som den kommunala verksamheten samt Landstingets vårdcentral är ansluten till. Företagare inom staden har även möjlighet att koppla upp sig på kommunens stamnät.

Flens Bostad AB har via Telia tecknat ett avtal som ger möjlighet till 100 Mbit/s i samtliga lägenheter (1600 hushåll).

Inom Flens stad finns även ett antal oberoende aktörer med fibernät (Telia, IP-only, Trafikverket, Svensk Kraftnät och Vattenfall). Vissa av dessa aktörer erbjuder även fiber till andra än fibernätsägarna.

Flens kommun är utifrån antalet kommuninvånare täckt till 90 % av bredbandstekniken ADSL. ADSL ger kapacitet att ladda ner information med upp till 40 Mbit/s beroende på telefonnätet, men begränsat kapacitet att ladda upp. En kommuntäckande bredbandsatsning har nu startats upp och kommunstyrelsen har tagit ett inriktningsbeslut om att kommunen ska bygga ut fiberbredband i egen regi, med start under 2014.

6 Riskfaktorer i Flen

6.1 Förorenade områden

Begreppet förorenade områden omfattar deponier, mark, grundvatten eller sediment som är så förorenade att de kan utgöra hot mot såväl människors hälsa som miljön. Markföroreningar kan orsakas av ett eller flera lokala punktsläpp från industrier och verksamheter. För verksamheter som pågår har verksamhetsutövare uppmanats att utreda förekomst och spridningsrisker.

Föroreningar efter pågående eller nedlagda verksamheter återfinns oftast i mark men kan också finnas i sediment, dvs i avlagringarna på botten i en sjö eller ett vattendrag. Föroreningarna kan också återfinnas i grundvatten men också i byggnader.

I Flens tätort har drygt 60 platser identifierats som har eller kan ha förorenats. Det gäller framförallt platser där det tidigare bedrivits verksamhet som nu är nedlagd. Riskerna har i första hand bedömts utifrån den bransch som verksamheten ingått i, vad som typiskt sett kan medföra risker. Några verksamheter har sedan inventerats och riskklassats utifrån vad som är känt om den specifika verksamheten. På ett fåtal platser har sanering skett. Det är framför allt på platser där verksamheter lagts ner eller byggnation skett på senare tid. Sanering kan ske till olika nivå beroende på vad platsen har, eller ska komma att användas till. Det finns ett betydande antal platser där förekomsten av föroreningar inte utretts. I enstaka fall har utredning visat att det troligen finns föroreningar med betydande risk. Vid undersökning av Gårdsjöns bottensediment 1997, har bland annat höga halter av zink, kvicksilver och koppar konstaterats.

Rekommendationer - Det är angeläget att de platser som identifierats som misstänkt förorenade utreds och vid behov saneras. Det är också angeläget att beakta i vilken omfattning och till vilken nivå sanering skett i de fall platsen sanerats (eller andra åtgärder vidtagits) när man tar ställning till framtida markanvändning. Vid ny eller ändrad detaljplan och vid bygglovsprövning inom gällande detaljplan, ska förekomsten av eventuella föroreningar utredas (i vissa fall kan Länsstyrelsen ha information kring området). Kompletterande provtagningar kan komma att behövas som möjliggör en säkrare bedömning. Föroreningar ska vid behov saneras till den nivå som motsvarar avsedd användning (se även rekommendationer under avsnitt 6.2 Översvämningsrisk samt avsnitt 2.3.1 Centrum och norr).

6.2 Översvämningsrisk

Enligt Statens Geotekniska Institut, SGI, kommer klimatförändringens följder såsom ökad nederbörd, höjd grundvattennivå, ökade flöden, översvämningar och erosion att leda till att föroreningar lättare utlakas och sprids. Sambandet mellan klimatet och egenskaper hos mark och vatten är stor. Översvämningar, ras, skred och erosion är problem som alla kan relateras till klimatet.

Ökad nederbörd gör att de flesta ämnen i ökad utsträckning följer med vattnets flöde. Det kan antingen handla om att lösta och partikelbundna föroreningar spolas med det ytliga vattnet eller att dessa föroreningar sköljs ur marken och förs via mark och grundvattentransport ut i vattendrag eller till dräneringsrör som leds till vattendragen direkt eller via reningsverk.

Extrema regn leder till snabbare transport av vatten och däri lösta ämnen genom marken, vilket kan ge föroreningspulser till yt- och grundvatten. När det regnar mycket blir marken mättad. En vattenmättad mark tar inte upp exempelvis utspillda petroleumprodukter, utan de kan rinna vidare över större områden.

6.2.1 Höga flöden

En översvämningskartering togs fram år 2011 som underlag till fördjupningen. I utredningen beskrivs vilka områden som hotas av så kallade 100-årsflöden. Ett av dessa är området vid Orrögatan - Bolmängsgatan. Sannolikheten för översvämnning beräknas till 63 % eller högre under en 100-årsperiod. Området har dåliga grundläggningsförhållanden. Långt tillbaka utgjordes det av kärr som sedan fyllts upp och i slutet på 1960-talet uppfördes de fyra industribyggnaderna på Bolmängen. Fyllnadsmassorna består i huvudsak av lerig friktionsjord, sten och block.

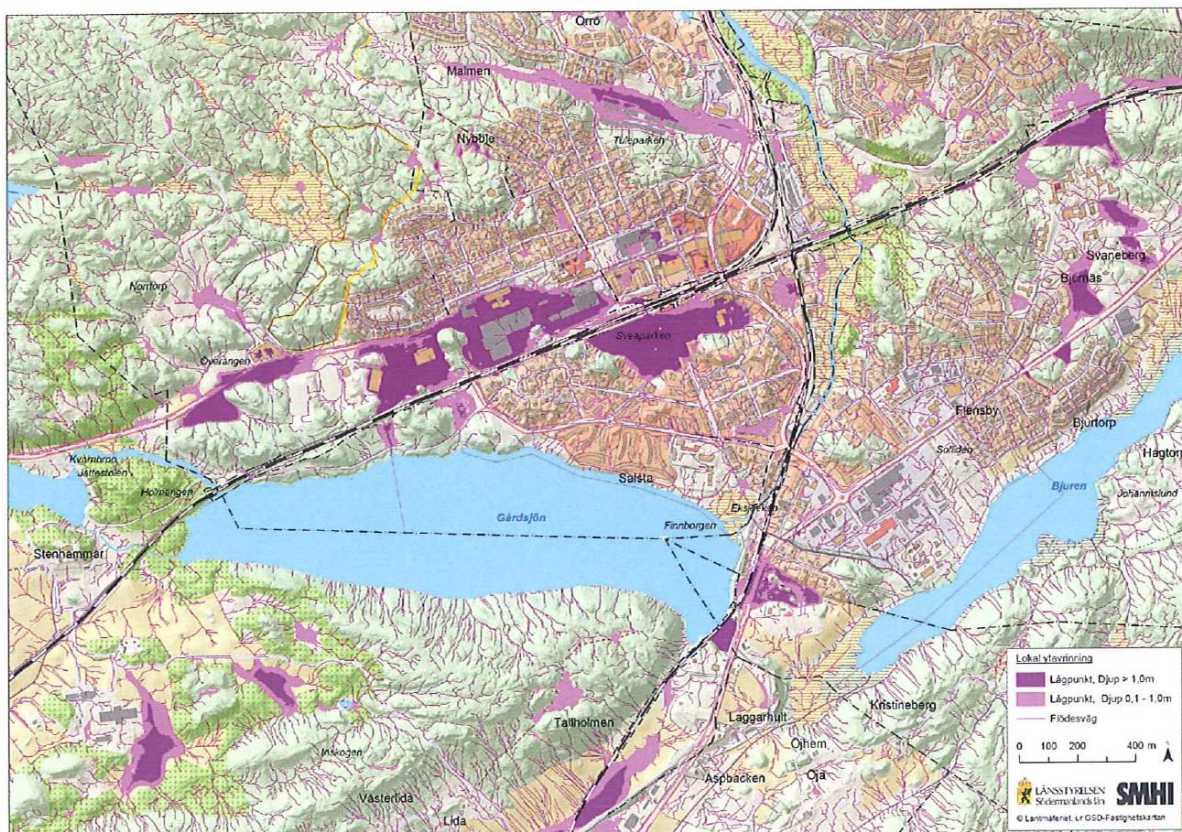
Övriga områden som hotas av översvämnning vid 100-årsflöden är Bjurendalen i sydvästlig riktning från sjön, våtmarker utmed Flensån samt Orrestaö som skulle kunna bli isolerat vid en översvämnning.

Det är osäkert i vilken utsträckning det finns markföroreningar i området utmed Orrögatan-Bolmängsgatan. Risk finns dock att det vid ett 100-årsflöde frigörs föroreningar som sedan via Flensån kommer ut i Gårdssjön och Valdemaren.

För reningsverket som ligger vid Bjuren behöver det upprättas en åtgärdsplan för hur man ska klara en eventuell översvämnning från sjön.

6.2.2 Skyfall

Länsstyrelsen i Södermanlands län har 2013 tagit fram en rapport om skyfall, lokala avrinningsförhållanden och extrema havsvattenstånd, "Riskbild 2 Södermanland". Rapporten är framtagen i samarbete med SMHI som ett planeringsunderlag för att underlätta arbetet med klimatanpassning inom fysisk planering. Baserat på mätningar vid meteorologiska stationer har extrem korttidsnederbörd beräknats för olika återkomsttider och varaktigheter för att peka ut områden som riskerar att översvämmas vid kraftiga skyfall.

Karta över lokala flödesvägar för ytavrinning och lågpunkter med risk för instängt vatten vid skyfall, källa: Länsstyrelsen, Riskbild 2 Södermanland

I Sverige har kommunerna ansvar för att leda bort vatten från samlad bebyggelse. Ofta är systemen för bortledning av vatten dimensionerade för att klara av vattenflöden med en återkomsttid på 10 år, vilket innebär att de kan överbelastas vid intensiv nederbörd och lokala översvämningar kan uppstå. För den långsiktiga planeringen är det viktigt att identifiera dessa områden då extrem nederbörd enligt forskarsamhället troligtvis kommer bli vanligare inom detta sekel.

I Flen indikerar analysen flera större områden med begränsade möjligheter till ytavrinning. Exempelvis framträder både Sveaparken och området norr om järnvägen. Dessa är beroende av andra dräneringsvägar för att undvika vattensamlingar vid skyfall.

Ytavrinning från centrala Flen sker i första hand till Gårdsjön och Bjuren men även till Flensån. I såväl nord-sydlig som i öst-västlig riktning finns avdelade områden på grund av järnvägsbankar och vägbankar.

Rekommendationer - Om inga åtgärder görs för att minimera översvämningsrisken bör det inte tillkomma ny bebyggelse förutom enkla byggnader, till exempel garage och uthus samt anläggningar för lek, friluftsliv och rekreation, inom områden som omfattas av översvämningsrisk.

Inom området norr om järnvägen som riskerar att översvämmas vid extrem nederbörd finns både skola och större industri. Det är angeläget att skydda dessa områden från allvarliga konsekvenser som kan bli följd av översvämning. En åtgärdsplan behöver därför tas fram där problematiken studeras ytterligare och konkreta åtgärder föreslås.

I området utmed Orrögatan-Bolmängsgatan finns risk att det kan finnas markföroreningar. (se avsnitt 2.3.1 Centrum och norr samt avsnitt 6.1 Förorenade områden). Utifrån den vetenskapen och den översvämningskartering som finns behöver detta särskilt beaktas i samband med olika slag av markingrepp i området.

6.3 Skredrisk

En översiktlig skredriskkartering gjordes för Flens kommun år 1996. Av den framgår att en cirka 50 meter bred zon intill sjön Bjurens västra sida omfattas av skredrisk. Villorna i Kvarteret Venus som är belägna inom riskområdet har efter ytterligare utredning visat sig ha tillfredsställande markstabilitet. På fastigheten Kapseln 3 där kommunens reningsverk är beläget är marken så instabil så att området till exempel inte kan utnyttjas för slamupplag.

Översvämningskarteringen som är beräknat för 100-årsflöde visar att översvämningsbenägna områden till viss del sammanfaller med skredriskområdet. Det kan innebära att ett skred kan utlösas vid en översvämning om markens stabilitet inte är tillfredsställande vilket i sin tur kan frigöra eventuella föroreningar i marken till sjön Bjuren.

Rekommendationer - Detaljerade stabilitetsutredningar kan behöva tas fram där sådana inte har genomförts tidigare. Det ska dock förtydligas att det idag inte råder omedelbar skredrisk inom området, men att samtliga kvarter inte är utredda tillräckligt för att klassa dem som stabila.

6.4 Markradon

Det går ett stråk i nord-sydlig riktning genom centrala Flen där det förekommer grusigt grovsandigt isälvsmaterial. Området klassas som eventuellt högriskområde beträffande markradon. I övrigt består planområdet i huvudsak av berggrund och moränmark med normal radioaktivitet. Radonhalten kan variera mycket och höga halter kan lokalt förekomma även på mark som ligger utanför högriskområde.

6.5 Buller

Buller är ljud som upplevs störande och påverkar människors hälsa och livskvalitet. Buller är den miljöstörning som berör flest människor i Sverige, samtidigt som graden av störning kan variera stort från person till person. Människor påverkas olika beroende på vilken typ av buller det handlar om, bullrets styrka, frekvenser och under hur lång tid bullret pågår. De vanligaste bullerkällorna är höga ljudnivåer vid väg-, spår- och flygtrafik, fläktar i fastigheter, ljud från grannar, industrier, byggnadsarbeten, diskotek och konserter.

I täta stadsmiljöer är det ofta svårt att uppfylla utomhusnivåerna. Här utgör Boverkets Allmänna råd 2008:1 en viktig grund för att möjliggöra avsteg från Riksdagens riktvärden. Råden innefattar bland annat huvudregel vid planering av nya bostäder, förutsättningar för att kunna göra avsteg från huvudregeln och principer för intresseavvägning.

Vid planering av nya bostäder gäller som huvudregel (Boverkets Allmänna råd 2008:1) att följande krav bör uppfyllas genom bebyggelsens placering och utformning samt med hjälp av skyddsåtgärder som bullervallar, trafikomläggningar, tyst asfalt etc. Det bör säkerställas att

- den slutliga bebyggelsen genom yttre och inre åtgärder kan utformas så att kraven i Boverkets byggregler uppfylls.
- bebyggelsen kan placeras och att yttre åtgärder kan utformas så att 55 dBA ekvivalentnivå utomhus (vid fasad och uteplats) kan erhållas med hänsyn till trafikbuller.
- bebyggelsen kan placeras och att yttre åtgärder kan utformas så att 70 dBA maximalnivå vid uteplats i anslutning till bostad uppfylls.

Stor del av Flen är utsatt för störningar på grund av buller. Mest handlar det om trafikbuller från västra stambanan och TGOJ-banan samt från riksväg 55/57. Dessutom finns två skjutbanor nära tätorten som orsakar buller i närliggande bostadsområden.

I den risk- och sårbarhetsbedömning av Flens stad som Sweco gjort som underlag till fördjupningen har bullerberäkningar gjorts för ekvivalent och maximal ljudnivå, både utifrån dagens väg- och järnvägstrafik och utifrån en prognos för trafikläget år 2030.

Rekommendationer - I första hand ska åtgärder som angriper bullret vid källan användas, exempelvis tystare tåg och lågbullrande vägbeläggningar. I andra hand kan det bli aktuellt med riktade skyddsåtgärder i form av vallar, bullerskyddsskärmar och fasadåtgärder.

6.5.1 Störningar från järnväg

År 1999 utfördes en trafikbullerutredning av Trafikverket, dåvarande Banverket. Utredningen berörde Västra Stambanan och TGOJ-banan vars tågtrafik orsakar buller och vibrationer i bostäder. I utredningen identifierades åtgärder för att klara de riktvärden som gäller. Då trafikbullerutredningen togs fram var det mer än 1200 bostäder i flerfamiljshus och villor som hade en ekvivalent ljudnivå (genomsnittlig nivå) över 55 dB(A) utomhus.

Trafikverket har vidtagit åtgärder sedan trafikbullerutredningen från 1999 togs fram. Åtgärder som fönsterbyte, avskärmning av uteplatser med mera har erbjudits de boende. De åtgärder som dåvarande Banverket och nuvarande Trafikverket har genomfört i Flens kommun anses vara klara.

I Trafikverkets bullerutredning bedömdes att ljudnivån skulle vara i stort sett oförändrad år 2010 jämfört med år 1998. Trafikökning påverkar inte den maximala bullernivån inomhus vid en enskild tågpassage. Den maximala ljudnivån beror på tågtyp, tåglängd och hastighet. Vid en fördubbling av trafikmängden

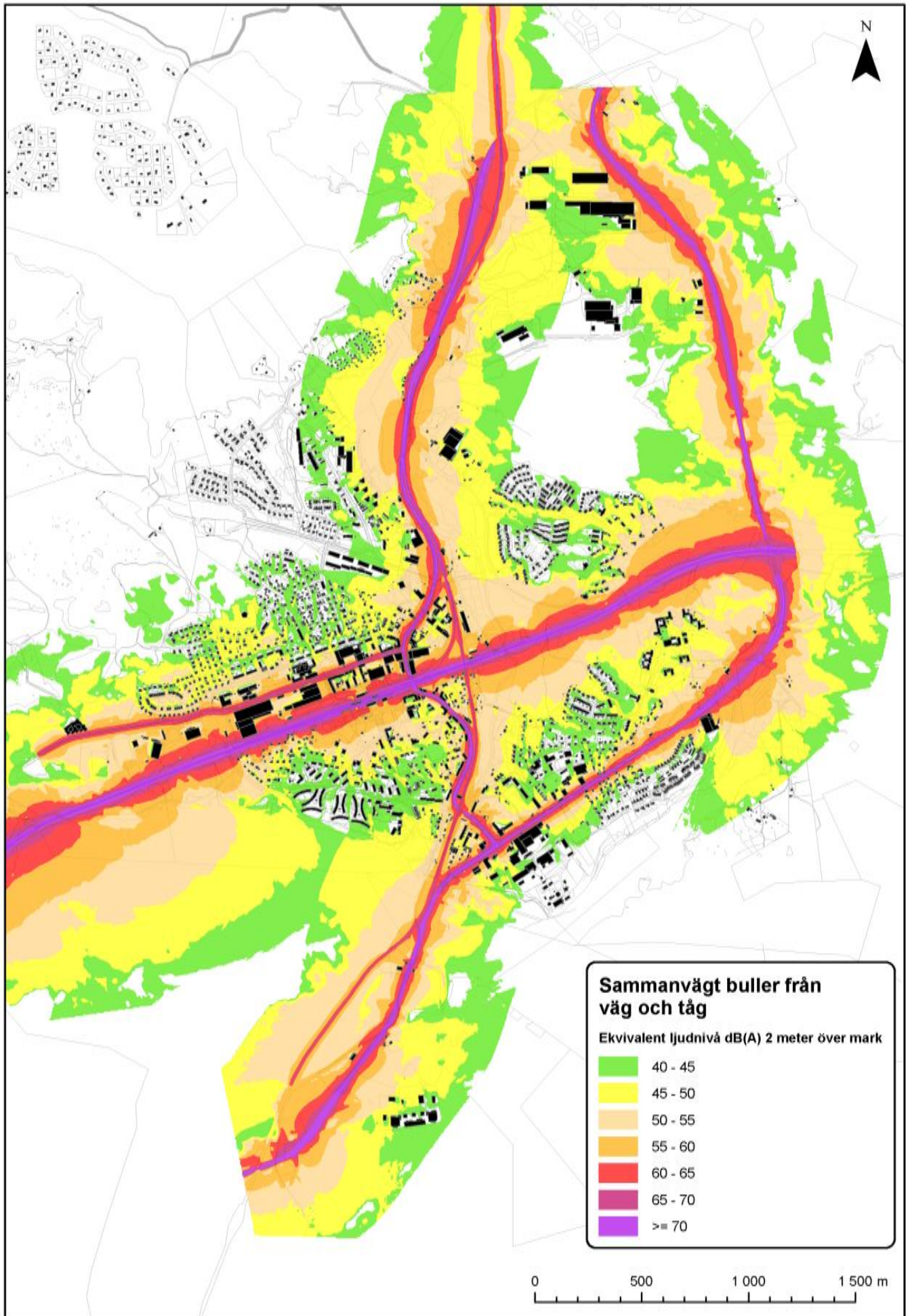
ökar den ekvivalenta ljudnivån med 2-3 dB(A). Vid ekvivalenta ljudnivåer utomhus vid bostäder högre än 70 dB(A) (Leq_{24h}) övervägs dock åtgärder längs alla Trafikverkets järnvägar i hela landet.

Bullerutredare på trafikverket har uttryckt att det är ett fortsatt stort åtgärdsbehov längs med järnvägarna, och att tillgängliga medel skall användas så att bullersänkande åtgärder prioriteras för dem som har över 55 dB(A) inomhus i sovrum. Längs sträckor med hög trafikering (mer än 100 tåg per dygn) kan trafikverket till viss del erbjuda ett bidrag till fastighetsägare för bullerdämpning även av övriga bostadsrum. Se även avsnitt Bulleråtgärder under kapitlet 2.3.6 Brogetorp.

6.5.2 Buller från väg

Trafikverket följer upp trafikflödena vart fjärde år på de delar av riksväg 55 och 57 som är belägna inom området som omfattas av fördjupningen. Det senaste decenniet har trafikmängderna varit relativt konstant men med ökning av den tunga trafiken. Bullernivån påverkas av hastigheten vilken i nuläget varierar inom 50-70 km/h. En utredning "Rätt fart i Flens kommun" har nyligen tagits fram. I utredningen föreslås att högsta tillåtna hastighet ändras från 50 till 40 km/h på Kungsvägen (väg 55, 57). På korta sträckor norr och söder om detta område föreslås hastigheten 60 km/h från nuvarande 50 km/h. Dåvarande Vägverket genomförde år 2001-2003 bullerdämpande fasadåtgärder vid 13 bostäder utmed Kungsvägen. I bullermål som sattes upp i Flens kommuns trafikplan från 2001 anges att ekvivalenta bullernivåerna ej skall överstiga 65 dB(A) vid fasad. Det målet bedöms vara uppfyllt och inga fler bullerdämpande åtgärder är för närvarande planerade.

Då den planerade förbifarten av riksväg 55,57 är byggd kommer trafiken att minska på Kungsvägen, och andelen tung trafik kommer med stor sannolikhet att bli betydligt mindre. Detta får i sin tur den positiva effekten att vägbullret minskar i hela den sydöstra delen av Flen som omfattas av Flensby, Bjurtorp och Ekliden.

6.6 Luft

I Flens kommun är vägtrafikens och industriens påverkan på luftkvaliteten begränsad och risken för att någon av miljökvalitetsnormerna ska överskridas till följd av sådana luftutsläpp måste betraktas som mycket liten (läs mer under 7.1 miljökvalitetsnormer).

Det som har mest negativ påverkan på utomhusluften är istället dåligt fungerande fastbränsleeldning (vedeldning) i tätbebyggda områden. Brister i eldstäder, bränsle och/eller eldningsteknik kan utsätta närboende för olägenhet av vedeldningsröken. Riskerna för olägenhet minskar betydligt om eldning kan ske med torr och ren ved i miljögodkänd panna och med ansluten ackumulatortank. Då finns förutsättningar för mer fullständig förbränning av bränslet och därmed mindre irriterande rökluft och luftföroreningar.

Rök från bristfällig vedeldning innehåller bland annat höga halter partiklar (såsom sot och askämnen), flyktiga organiska kolväten (VOC) och polycykliska aromatiska kolväten (PAH). Sådana ämnen kan vara cancerframkallande och förorsaka problem i andningsvägar och hjärt- och kärlsystem. Människor med luftvägsproblem, till exempel astmatiker, barn och äldre människor är särskilt känsliga för vedeldningsrök. De senaste 10-20 åren har många olämpliga vedpannor och kombipannor ersatts med miljögodkända vedpannor, pelletspannor, bergvärme eller fjärrvärme. Fortfarande finns det dock kvar en del äldre eldstäder som kan förorsaka problem för närboende.

SMHI beräknade år 2011 halter av kvävedioxid och inhalerbara partiklar i luften på ett flertal platser i Södermanlands län, utifrån 2008 års trafikmätning. För Flens stad beräknades halterna utmed Norra Kungsgatan samt mellan Hantverkargatan och Drottninggatan. Resultatet av beräkningarna visade att Flens klarar årmedelvärdet men överskider den nedre utvärderingströskeln när det gäller medelvärdena per dygn. En liten ökning av antalet fordon som trafikerar Norra Kungsgatan samt Drottninggatan kan noteras utifrån en trafikmängdsmätning framtagen våren 2014. Förändringen till gångfartsgrata efter ombyggnaden Norra Kungsgatan 2011 innebar också att det trafikljusförsedda övergångsstället togs bort. (se även kap 2.3.1 Centrum, norr) Eftersom hastigheten är lägre nu samt att trafiken flyter jämnt i långsam takt, utan att bilar behöver vänta vid trafikljus, behöver ökningen av antalet fordon inte ha inneburit ökade utsläpp. Inga mätningar avseende luftutsläpp har dock gjorts efter ombyggnaden av gatan som kan bekräfta denna slutsats.

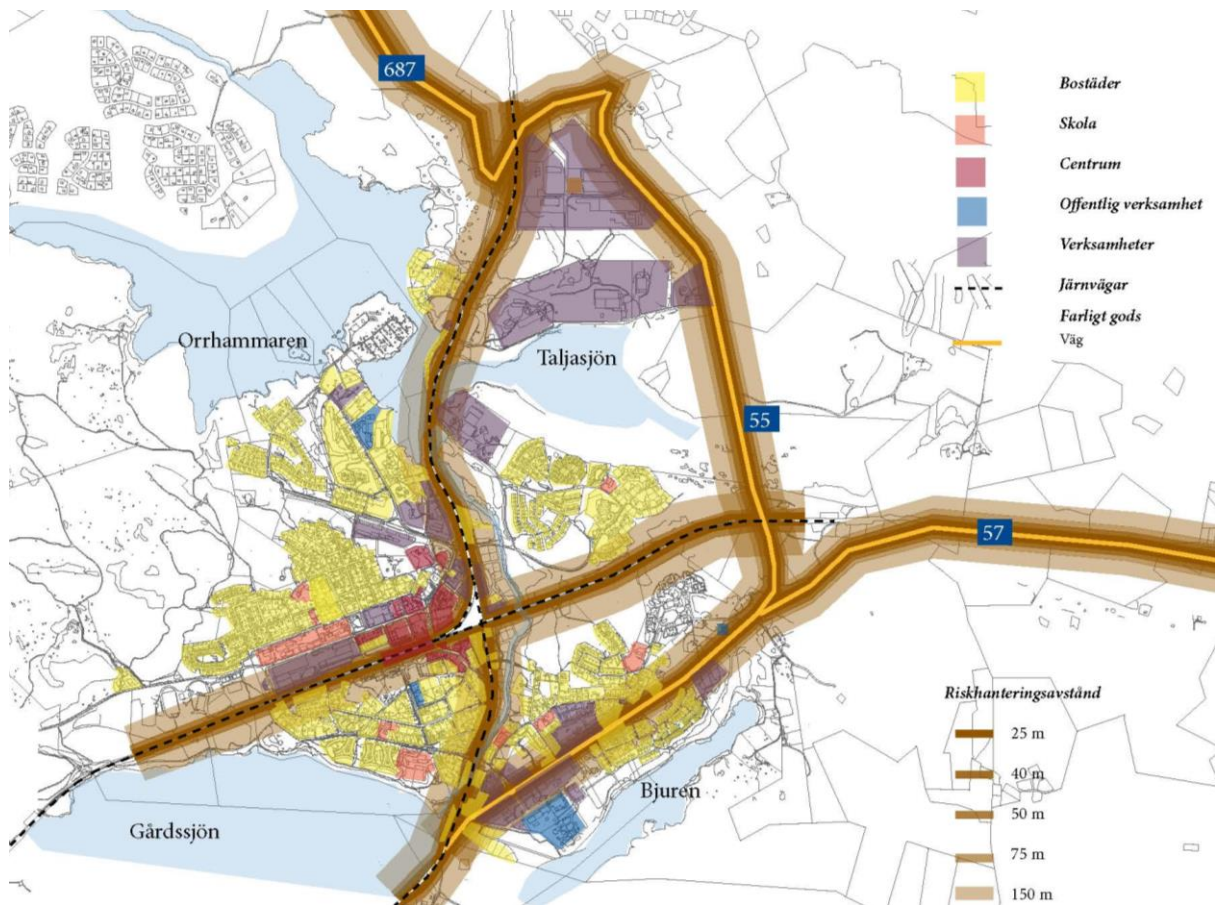
Rekommendationer – Lokala eldstäder, småskalig fastbränsleeldning

6.7 Farligt gods

Farligt gods är samlingsnamnet för ämnen som på grund av sina kemiska eller fysikaliska egenskaper kan skada människor, miljö, egendom eller annat gods om det inte hanteras rätt under transporter. Det kan röra sig om ämnen och varor som kan vara explosiva, brandfarliga, giftiga, frätande, smittförande eller radioaktiva. Dagligen transporteras stora mängder farligt gods på vägar och järnvägar genom kommunen. Som exempel på farligt gods kan nämnas bensin, diesel, gasol, svavelsyra, arsenik, fyrverkerier och vattenförorenande ämnen. Vid transporter av farligt gods bidrar säkerheten på infrastrukturen, hållbara förpackningar och tankar, utbildad personal samt säkerhetsutrustning till att genomföra en säker transport.

Länsstyrelsen beslutar om vilka vägar som rekommenderas för transporter med farligt gods. De vägar inom området för fördjupningen som rekommenderas som primära transportleder är väg 55 och 57. Väg 687 mot Mellösa och Hälleforsnäs anges som sekundär transportled. Även järnvägen är primär transportled för farligt gods.

Transporter av farligt gods till Flens centrala delar hänvisas idag till norra infarten vid Talja från väg 55 och via väg 681 till centrum. Vid norra utfarten finns även en uppställningsplats för transporter med farligt gods.

Vägar för farligt gods med riskhanteringsavstånd

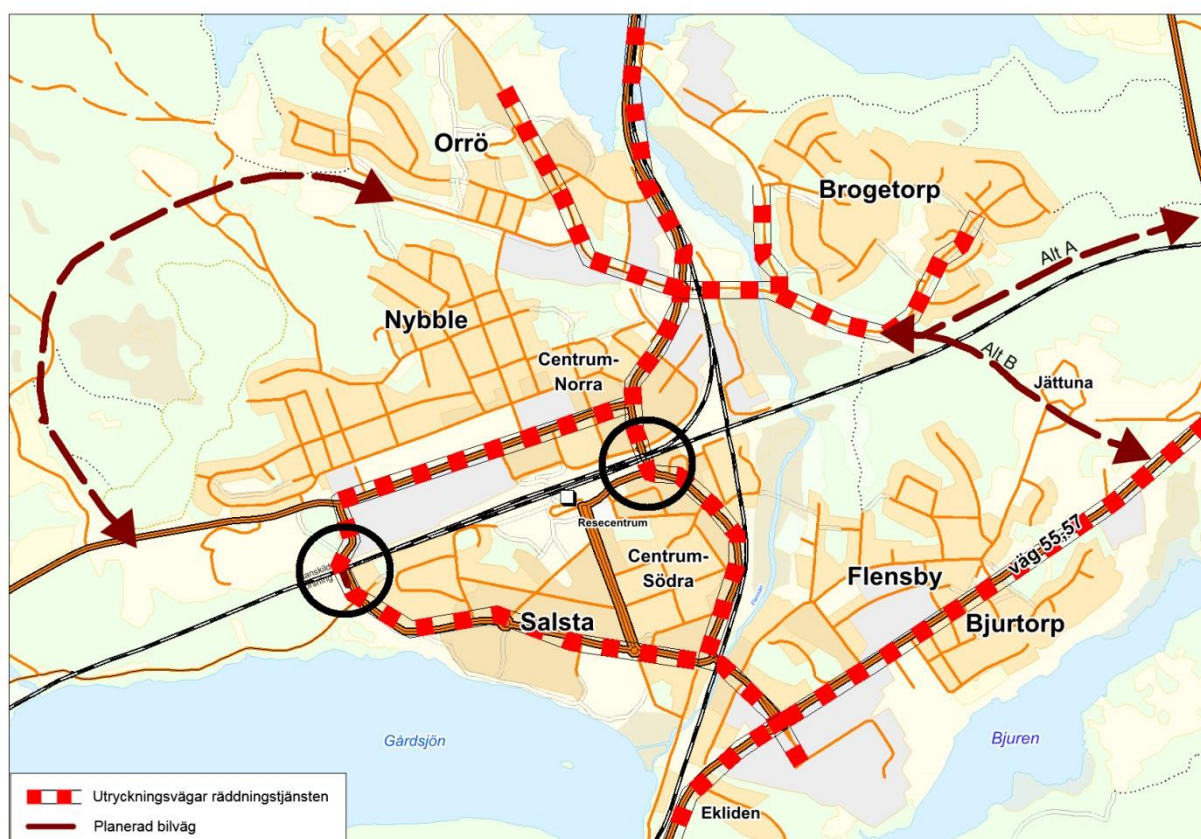
Rekommendationer - När bebyggelse planeras i anslutning till vägar eller järnvägar där farligt gods transporteras krävs analys av riskerna för att avgöra om lokaliseringen är lämplig, samt vilka eventuella åtgärder som krävs eller rekommenderas. Generellt kan ett avstånd på 150 meter vara ett riktvärde för inom vilket område som riskerna med farligt gods bör undersökas närmare. Detta avstånd återfinns i flera regionala riktlinjer, men är inte nationellt fastställt.

Viktiga parametrar i bedömning och val av markanvändning i anslutning till farligt godsleder är persontäthet, exploateringsgrad, ålderssammansättning, rörelseförmåga, språk och lokalkännedom samt medvetenhet om olyckor med mera. Olika platsspecifika förutsättningar och risker har stor betydelse vid val av markanvändning. Hänsyn bör tas till

- mängd och typ av farligt gods
- hastigheter som godset fraktas med
- topografi och vindriktningar
- eventuella hinder som kan skada till exempel tankar
- trafiklösningar
- byggnaders brandklassning

6.8 Utryckningsvägar

De vägar som används som utryckningsvägar utgörs av stadens huvudstråk. De två platser där vägen korsar västra stambanan är mellan Norra och Södra Kungsgatan samt mellan Salstagatan och Variagatan. Eftersom den senare korsningen är försedd med bommar är det vanligt förekommande med långa väntetider då tågen skall passera. Det innebär att utryckningsfordon i praktiken inte kan använda den förbindelsen. Den förbindelse som återstår är Norra Kungsgatan som utgörs av gångfartsgata där framkomligheten ofta är begränsad eftersom det är en starkt trafikerad gata med många gående, cyklister och bilister.

Karta över utryckningsvägar i Fleken. De svarta cirklarna markerar platser med begränsad framkomlighet över järnvägen.

Rekommendationer - Det finns endast en användbar förbindelse för utryckningsfordon över järnvägen mellan norra och södra stadsdelarna. Då det dessutom är begränsad framkomlighet på denna bedöms situationen som sårbar och det är viktigt att kommunen arbetar aktivt för att få fram flera utryckningsvägar. Att göra den västra järnvägsövergången planskild är en angelägen åtgärd. (se även avsnitt 5.1.3 Järnvägsövergången vid Variagatan). Den redovisade nya vägförbindelsen mellan centrum och väg 55 via Brogetorp är ur utryckningsperspektiv ytterligare en väg som är angelägen att få till stånd. I det som benämns som alternativ B är vägsträckningen dragen Brogetorp-Flensby-väg 55 vilket gör att det även tillkommer en förbindelse mellan stadsdelarna Brogetorp och Flensby. (se avsnitt 6.8.1 Ny vägförbindelse mellan centrum och väg 55 via Brogetorp)

7 Konsekvenser på miljön

7.1 Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormerna syftar till att skydda människors hälsa och miljön samt att uppfylla krav som ställs genom vårt medlemskap i EU. Utgångspunkten för en miljökvalitetsnorm är att den tar sikte på tillståndet i miljön och vad människan och naturen bedöms kunna utsättas för utan att ta alltför stor skada. Det finns idag miljökvalitetsnormer för buller, luft och vattenkvalitet. Miljökvalitetsnormerna ska inte förväxlas med miljökvalitetsmål, som beskriver det tillstånd som det samlade miljöarbetet ska leda till. Miljökvalitetsmålen är oftast mer långtgående.

Kommuner och myndigheter har huvudansvaret för att normerna följs, men ett visst ansvar finns även hos olika verksamhetsutövare. Miljökvalitetsnormerna ska följas när kommuner och myndigheter planerar och planlägger, bedriver tillsyn och ger tillstånd till att driva anläggningar. Enligt miljöbalken ska alla ha kunskap om sin miljöpåverkan och självmant utföra rimliga åtgärder för att begränsa verksamhetens hälso- och miljöpåverkan. Ansvaret ökar med verksamhetens storlek och miljöpåverkan.

7.1.1 Buller

Miljökvalitetsnormerna kopplade till buller anger de störningsnivåer som utgör olägenheter för människor. Kommunen skall arbeta för att minska och/eller reducera nivåerna. Riktlinjer för buller finns kopplat till byggplatser, flyg, industrier, motorbanor, skjutfält och skjutbanor, vindkraft, vägar och järnväg. Läs mer under kapitlet om *Risikfaktorer i Flen* (6.5 Buller).

7.1.2 Luft

I luftkvalitetsförordningen finns det miljökvalitetsnormer för utomhusluft när det gäller kvävedioxid, kväveoxider, svaveldioxid, bly, partiklar, bensen, kolmonoxid, ozon, arsenik, kadmium, nickel och bens(a)pyren.

Flens kommun är medlem i Sörmlands Luftvårdsförbund, som verkar för en bra luftmiljö i länet genom att bland annat undersöka spridningen av luftföroreningar och hur de påverkar hälsa och miljö. Mätningar genomförs för att kontrollera att gällande miljökvalitetsnormer för utomhusluft inte överskrids. Läs mer om situationen i Flens stad i kapitlet om *Risikfaktorer i Flen* (6.6 Luft).

7.1.3 Vattenkvalitet

Vattendelegationen beslutar om miljökvalitetsnormerna, som uttrycker den kvalitet en vattenförekomst ska ha vid en viss tidpunkt. Huvudregeln är att alla vattenförekomster ska uppnå normen god status till år 2015 och att statusen inte får försämrans, men ibland kan undantag göras.

Det är vattendelegationen i vattendistriktet som beslutar vilka miljökvalitetsnormer som ska gälla för respektive vattenförekomst. Beslutsunderlaget tas fram av vattenmyndigheterna i samverkan med länsstyrelser, kommuner, vattenråd och andra myndigheter och organisationer. I december 2009 beslutade vattendelegationerna i respektive vattendistrikt om miljökvalitetsnormer för yt- och grundvatten.

Flen tillhör Norra Östersjöns vattendistrikt, vars mål är att vattnet inom distriktet skall ha uppnått god ekologisk och kemisk status till 2015. För status om Flens sjöar och å se kapitel om *Den gröna och blå staden* (3.3 Stadens vatten), samt miljökonsekvensbeskrivningen.

7.2 Sammanfattning av miljökonsekvensbeskrivning

En miljökonsekvensbeskrivning (MKB) har tagits fram i samband med fördjupningen av översiktsplanen för Flen – staden mellan sjöarna. Syftet med denna MKB är att redovisa och utreda de miljökonsekvenser som ett genomförande av fördjupningen kan antas medföra.

Planförslaget utgör **Alternativ 1** i bedömningen.

Alternativ 2 innebär, i motsats till Alternativ 1, en utvidgning av stadens bebyggelse över ett större geografiskt område. **Nollalternativet** beskriver planområdets sannolika utveckling om den fördjupade översiktsplanen inte genomförs.

Miljökonsekvensbeskrivningen finns som särskilt dokument och tillhör planhandlingarna. Den har avgränsats till att bedöma följande miljöaspekter:

- Natur- och vattenmiljöer
- Bebyggd miljö
- Hushållning med resurser
- Risker för människors hälsa
- Trafik och kommunikation

Miljökonsekvenserna har bedömts utifrån ett nollalternativ som utgår från nuläget och den antagna utvecklingen under kommande år ifall planen inte skulle genomföras. I tabellen nedan presenteras en sammanfattning av hur de olika miljöaspekterna bedömts vid de tre alternativen. Bedömningen har gjorts utifrån regionala (reg.), kommunala (kom.) och lokala konsekvenser (lok.).

Miljöfaktorer	Konsekvenser		
	Vid nollalternativ (jämfört med nuläget)	Vid Alternativ 1 (jämfört med nollalternativ)	Vid Alternativ 2 (jämfört med nollalternativ)
Natur och vattenmiljö	Naturmiljö -- (kom.) Vattenmiljö - (kom.)	Naturmiljö -- (lok.) Vattenmiljö ++ (kom.)	Naturmiljö -- (lok.) Vattenmiljö -- (kom.)
Bebyggd miljö	Kulturmiljö och stadsbild - (kom.)	Kulturmiljö och stadsbild + (lok.)	Kulturmiljö och stadsbild - (lok.)
Hushållning med naturresurser	Avfallshantering ++ (kom.) Energi + (kom.) Markanvändning 0 Vattenförsörjning + (kom.)	Avfallshantering + (kom.) Energi + (kom.) Markanvändning -- (lok.) Vattenförsörjning 0	Avfallshantering 0 Energi - (kom.) Markanvändning -- (kom.) Vattenförsörjning 0
Risker för människors hälsa	Översvämningar -- (lok.) Ras och skred -- (lok.) Förorenad mark - (lok.) Luftkvalitet - (lok.) Radon 0 Buller -- (kom.) Farligt gods ++ (reg.)	Översvämningar + (lok.) Ras och skred 0 Förorenad mark 0 Luftkvalitet + (lok.) Radon 0 Buller + (kom.) Farligt gods 0	Översvämningar 0 Ras och skred 0 Förorenad mark 0 Luftkvalitet -- (kom.) Radon 0 Buller -- (kom.) Farligt gods 0
Trafik och kommunikation	Gång-/cykeltrafik -- (kom.) Kollektivtrafik -- (kom.) Järnvägen ++ (reg.)	Gång-/cykeltrafik + (kom.) Kollektivtrafik + (kom.) Järnvägen 0 Större vägar 0	Gång-/cykeltrafik -- (kom.) Kollektivtrafik -- (kom.) Järnvägen 0 Större vägar 0

Miljöfaktorer	Konsekvenser		
	Vid nollalternativ (jämfört med nuläget)	Vid Alternativ 1 (jämfört med nollalternativ)	Vid Alternativ 2 (jämfört med nollalternativ)
	Större vägar ++ (reg.) Framtida förbifart ++, -- (reg.)	Framtida förbifart 0	Framtida förbifart 0

Bedömningskala:	+++ ---	(stora konsekvenser)
	++ --	(måttliga konsekvenser)
	+ -	(små konsekvenser)
	0	Inga konsekvenser av nämnvärd betydelse

Nedan följer en sammanfattning av konsekvenserna för väsentliga miljöaspekter.

7.2.1 Natur- och vattenmiljöer

Konsekvenser Alternativ 1

Strategin kring att förtäta bebyggelsen i staden medför att en mindre andel oexploaterad mark tas i anspråk för bostads- och verksamhetsområden, vilket är positivt för naturmiljöerna vid utkanterna av staden. Dock finns det en risk för att den rödlistade arten trumgräshoppa finns inom ett av de områden som bedömts som lämpliga för utbyggnad av bostäder (Slottsskogen). Kommunens ställningstagande om att områden med höga naturvärden inte ska bebyggas bedöms vara en tydlig vägledning för bevarande av känsliga naturområden. Därmed bedöms planen, trots planerad exploatering av flera obebbyggda områden, endast medföra **små negativa lokala konsekvenser** för naturmiljön. Utvecklingen av de nya områdena kan komma till på lång sikt och det är osäkert i vilken omfattning Slottsskogen och Hagalund kommer att exploateras inom planperioden. Planperioden sträcker sig till 2025-2030 med utblick fram till 2050.

Genom nybyggnation och förtätning uppstår en ökad andel hårdgjorda ytor. Det kan påverka förutsättningarna för vattenflöden och vattenmiljön i kommunen. Rådande problematik kring hantering av ovidkommande vatten och bräddning av orenat vatten till kringliggande recipienter, riskerar att förvärras vid planens genomförande. VA-planen som är under framtagande kommer att hantera denna problematik. Kommunen föreslår att ta fram en dagvattenpolicy och en dagvattenplan, samt att satsa på lösningar för lokalt omhändertagande av vatten (LOD). Detta bedöms kunna begränsa dagvattenflödena och medföljande tillförsel av näringsämnen och tungmetaller till berörda vattenrecipienter. Sammantaget bedöms planen medföra **måttliga positiva kommunala konsekvenser** för vattenmiljön. Konsekvenserna bedöms som måttliga eftersom de kommer att påverka vattenförekomster som sträcker sig utanför planområdet.

Konsekvenser Alternativ 2

Liksom i alternativ 1 bedöms en expansion av tätorten inom tidigare oexploaterade områden påverka naturmiljön och kan medföra negativ påverkan avseende biologisk mångfald. Omfattningen av denna negativa påverkan är kopplad till hur stora områden som tas i anspråk. Eftersom ingen förtätning av bebbyggda områden planeras här, kommer mer mark att behöva tas i anspråk för både bebyggelse och infrastruktur. Även i detta alternativ finns risk för att levnadsförhållandena för den rödlistade arten trumgräshoppa försämras. Planförslaget bedöms medföra **måttliga negativa lokala konsekvenser** avseende naturmiljö.

Eftersom en utspridd bebyggelse väntas kunna medföra ökat bilberoende kan alternativ 2 medföra ökade utsläpp av luftföroreningar från bilar. Utspridd bebyggelse medför också att större markytor hårdgörs, vilket försämrar markens förmåga att fördröja vatten. Beroende på hur nya områden utformas, ger en glesare bebyggelse samtidigt utrymme för goda möjligheter att införa lösningar för lokalt omhändertagande av dagvatten. Därmed skulle problematiken kring ökad belastning på recipienter av dagvatten kunna kringgås.

Sammantaget bedöms Alternativ 2 medföra **måttliga negativa kommunala konsekvenser** avseende vattenmiljö.

7.2.2 Bebyggd miljö

Konsekvenser Alternativ 1

Inom de föreslagna exploateringsområdena för bostäder och verksamheter samt vid områden utpekade för infrastruktursatsningar, vägåtgärder etc, finns ett flertal fornlämningar. Planförslagets rekommendationer säger att områden som omfattas av fornlämningar liksom områden med höga naturvärden inte ska bebyggas. Någon djupare bedömning utöver detta konstaterande görs inte i denna MKB, utan får bedömas i kommande utredningar då exakta placeringar och åtgärder fastställs.

Att planförslaget pekar ut speciellt värdefulla kulturmiljöer utgör inte något juridiskt skydd, men medger en tydlig viljeriktning/vägledning. Detta, tillsammans med planförslagets ställningstagande att *"inom områden som inte redan är skyddade genom detaljplanebestämmelser behöver en ny detaljplan upprättas som säkerställer de skyddade värdena"*, bedöms medföra positiva konsekvenser för kulturmiljövärdena i den fortsatta utvecklingen av Flen som tätort. Ny bebyggelse står ofta i konflikt med värnandet om befintlig stadsbild och kulturlandskapets miljökvaiteter. Inom befintliga bebyggelseområden som föreslås kunna förtätas, liksom inom föreslagna exploateringsområden för ny bostadsbebyggelse, kan vissa kulturvärden komma att försvagas och stadsbilden kan komma att påverkas negativt om inte den nya bebyggelsen anpassas efter dessa värden.

Sammantaget medför planförslaget i jämförelse med nollalternativet **små positiva lokala konsekvenser för kulturmiljön**. Konsekvenserna bedöms vara av lokal karaktär.

Konsekvenser Alternativ 2

En utvidgning av stadens bebyggelse innebär att mer värdefull skogs- och jordbruksmark tas i anspråk. Det kan resultera i att värdefulla kulturmiljöområden splittras/delas upp eller förstörs när exempelvis ny bebyggelse, vägar, el- och vattenledningar etableras. Mer sparsam utbyggnad i centrum ger en mindre påverkan på de identifierade kulturmiljövärdena där.

7.2.3 Hushållning med resurser

Konsekvenser Alternativ 1

Kommunens planer kring utökad bebyggelse av bostäder och verksamhetsområden, samt planerade nya vägsträckningar, medför att mark tas i anspråk under obestämd tid. Omkring hälften av den nya bostadsbebyggelsen planeras att uppföras inom bebyggda områden. Genom denna förtätning av staden kan befintlig infrastruktur användas för energi- och VA-försörjning samt transporter. Eftersom kommunens dricksvattenförsörjning i nollalternativet liksom i planförslaget hämtar vatten från vattentäkter utanför planområdet, bedöms inga dricksvattenresurser inom planområdet påverkas av förslaget att hämta dricksvattnet från Katrineholm i framtiden.

Planförslaget bedöms medföra **små positiva kommunala konsekvenser** avseende **avfallshantering** och **energiushållning**. **Markanvändningen** i planförslaget bedöms medföra **måttliga negativa lokala konsekvenser**. Vattenförsörjningen inom planområdet bedöms inte påverkas av planförslaget.

Konsekvenser Alternativ 2

Alternativ 2 innebär ett ökat ianspråktagande av mark i förhållande till nollalternativet. Beroende på hur nya byggnader och deras energisystem utformas, samt vilka energikällor som används kan energihushållningen i kommunen variera avsevärt. Eftersom ställningstaganden kring energihushållning och energieffektivisering saknas, bedöms alternativ 2 inte medföra några förändringar avseende energihushållningen i byggnader. Vägtransporter utgör också en betydande faktor i energianvändningen. Konsekvens av ett stigande bilberoende är ökad energianvändning i form av fossila bränslen och ökade utsläpp av växthusgaser.

Avfallshanteringen bedöms fortsätta i samma omfattning som vid nollalternativet. Planförslaget bedöms därmed medföra **obetydliga konsekvenser** avseende **avfallshanteringen**.

Alternativ 2 bedöms medföra **små negativa kommunala konsekvenser** avseende **energihushållning**, och **måttliga negativa kommunala konsekvenser** avseende **markanvändning** inom kommunen.

Utvecklingen inom området vattenförsörjning bedöms inte skilja sig från den i Alternativ 1. Konsekvenserna bedöms därmed bli **obetydliga** avseende **vattenförsörjningen**.

7.2.4 Risker för människors hälsa

Konsekvenser Alternativ 1

Inga av de planerade områdena för utbyggnad av bebyggelse ligger inom riskområdet för **översvämningar** vid 100-årsflöden. Alternativ 1 innebär att det inte bör tillkomma ny bebyggelse utöver enkla byggnader som exempelvis garage och uthus inom översvämningss känsliga områden. Det ger goda förutsättningar för hänsynstagande till översvämningssrisker vid planering. Sammantaget bedöms planförslaget medföra **små positiva lokala konsekvenser** avseende översvämningssrisker.

Risker avseende **ras och skred** bedöms inte påverkas i någon betydande omfattning vid genomförandet av planen.

Risker avseende spridningar av **föroreningar i mark** bedöms inte påverkas i någon betydande omfattning vid genomförandet av planen. Kommunens positiva inställning till utvecklingen av nya verksamhetsområden kan dock medföra att ny mark tas i anspråk för verksamheter som långsiktigt bidrar till nya föroreningar i mark. Sammantaget bedöms genomförandet av planförslaget **medföra obetydliga konsekvenser** avseende förorenade områden.

Den strategiska inriktningen i planen om att gynna tillväxt inom kommunen kan medföra ett utökat transportbehov och ökad användning av personbilar. Mer vägtrafik resulterar i större utsläpp av **luftförorenande ämnen** och **mer buller**. Samtidigt finns planer i kommunen på att anpassa och bygga ut kollektivtrafik samt cykelvägar i samband med ny bostadsbebyggelse, vilket kan tillfredsställa ökade transportbehov utan att luft- och bulleremissioner ökar. Bulleråtgärden som kommunen föreslår för bostadsområdet Brogetorp skulle lokalt medföra positiva konsekvenser avseende buller. Sammantaget bedöms planförslaget medföra **små positiva lokala konsekvenser** avseende luftkvalitet och buller i Flen.

De områden som markerats ut i planen för framtida bostadsbebyggelse ligger inte inom det huvudsakliga stråket med högriskområde för **radon**. Riskerna för att människor ska utsättas för radon bedöms inte förändras vid Alternativ 1 jämfört med nollalternativet. Sammantaget bedöms planförslaget **medföra obetydliga konsekvenser** avseende radonrisker.

Avseende **transporter av farligt gods** bedöms planförslaget medföra obetydliga **konsekvenser**.

Konsekvenser Alternativ 2

Genom att bygga glest hamnar fler bostadsområden långt ifrån stadskärnan. Detta medför längre transportsträckor till arbete och pendlingsnoder vilket kan ge förutsättningar för ökat bilberoende och

ökade utsläpp av luftföroreningar. Samtidigt kan en glesare bebyggelse med fler grönytor minska riskerna för att koncentrationer av luftföroreningar i centrala delar av orten hamnar på en hälsovådlig nivå. Även om hälsoriskerna inte skulle öka, så skulle trafikökningen medföra mer utsläpp av klimatpåverkande och förorenande avgaser.

Ett ökat bilberoende medför ökade bullerproblem längs med trafikleder.

Alternativ 2 bedöms medföra **måttliga negativa kommunala konsekvenser** avseende **luftkvalitet** och **buller**.

Utan riktlinjer för hänsynstagande till översvämningsrisker som finns i planalternativ 1, bedöms Alternativ 2 medföra **obetydliga konsekvenser** avseende **översvämnningar** samt **ras och skred**.

Risker och konsekvenser avseende föroreningar i vatten och mark, radon och transporter av farligt gods bedöms vara samma som vid alternativ 1 ovan.

7.2.5 Trafik och kommunikation

Konsekvenser Alternativ 1

De områden i centrala Flen som i planförslaget är markerade som förtätning, bostäder och verksamheter, det vill säga exploateringsområden, ligger nära befintlig service, skola och infrastruktur. På detta sätt utnyttjas redan gjorda investeringar för såväl vägar och kommunikationer som annan infrastruktur och olika verksamheter. Om ett återupptagande av persontrafiken på TGOJ-banan blir av, förväntas detta skapa förutsättningar för en vidgad arbetsmarknad för de som bor i Flen och i regionen. En ombyggnad av järnvägsövergången vid Variagatan skulle på sikt innebära att bilisterna inte tar genvägen genom centrum. Det innebär en trevligare stadsmiljö och minskat trafikbuller för de boende i centrum. Planförslagets inriktning är en tätare stad vilket för trafiksystemet innebär goda förutsättningar för gång-, cykel- och kollektivtrafik. Sammantaget bedöms boende och verksamma i centrala Flen att fortsätta ta sig fram till fots, med rollator, på cykel eller med bil, men också med den lokala busslinjen. De som kommer bosätta sig i nya områdena vid Hagalund och Slottsskogen antas dock med största sannolikhet bli mer beroende av bil som transportmedel, trots att avstånden är korta i Flen. Alternativ 1 bedöms sammantaget medföra **små positiva kommunala konsekvenser** avseende **gång-, cykel- och kollektivtrafiken samt järnvägsövergången** jämfört med nollalternativet.

För de större vägarna i kommunen, framtida förbifarten och tågtrafiken på TGOJ-banan bedöms Alternativ 1 **medföra obetydliga konsekvenser** avseende **trafiksäkerhet, tillgänglighet och ökad persontrafik på järnväg** jämfört med nollalternativet.

Konsekvenser Alternativ 2

Alternativ 2 innebär med största sannolikhet att Flensborna kommer att bli mycket beroende av bil som transportmedel. Trafikarbetet och utsläpp av koldioxid kommer att öka. Ekonomiskt innebär det stora kommunala investeringar i infrastrukturen för att bygga ut vägar och gator till de nya bostads- och verksamhetsområdena. Ett ökat bilberoende innebär ett allt större folkhälsoproblem då många som annars hade valt att gå och cykla till arbetet, stadskärnan och fritidsaktiviteter nu istället tar bilen. En utspridd bebyggelse gör att kollektivtrafiken får svårare att anpassa sig till detta. Det blir inte lönsamt att dra ut kollektivtrafiken till upptagningsområden med få boende vilket innebär att andelen som reser kollektivt inte kommer att öka. Alternativ 2 bidrar inte till att skapa ett hållbart transportsystem. Alternativ 2 bedöms sammantaget medföra **måttliga negativa kommunala konsekvenser** avseende **gång-, cykel-, kollektivtrafiken samt järnvägsövergången** jämfört med nollalternativet.

För de större vägarna i kommunen, framtida förbifarten och tågtrafiken på TGOJ-banan bedöms Alternativ 2 **medföra obetydliga konsekvenser** avseende **trafiksäkerhet, tillgänglighet och ökad persontrafik på järnväg** jämfört med nollalternativet.

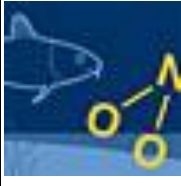

7.3 Planens bidrag till miljömålsuppfyllelse

I detta kapitel utvärderas planen utifrån i vilken utsträckning den bidrar till möjligheten att uppnå relevanta miljömål. Samtliga relevanta miljömål har utvärderats med hjälp av de antagna regionala preciseringarna av målen.

Bedömningen sammanfattas med figurer enligt följande:

- Ja, förslaget bedöms bidra till att uppnå målet.
- Förslaget varken bidrar till eller försämrar möjligheterna till att uppnå målet.
- Nej, förslaget bedöms inte bidra till att uppnå målet.

Tabell 1: Planens bidrag till miljömålsuppfyllelse utifrån relevanta nationella miljömål

Miljömål		Avsnitt i MKB	Kommentarer	Bedömning
Begränsad klimatpåverkan		Trafik och kommunikation Hushållning med naturresurser	Trafikmängden bedöms komma att öka nämnvärt. Mindre satsningar på kollektivtrafik, samt och gång-/cykel vägar föreslås, dock inte i sådan utsträckning att det skulle ha en betydande inverkan på miljömålet. I planen föreslås att energieffektivisering ska eftersträvas vid lokalisering och utformning av ny bebyggelse, och att användandet av förnyelsebar energi ska underlättas. Detta möjliggör för minskade utsläpp av klimatpåverkande gaser från el- och värmeförsörjning.	
Frisk luft		Trafik och kommunikation Risker för människors hälsa	Beräkningar visar att luftkvaliteten i Flen uppfyller delmålen för PM10 och NO ₂ . Planen bidrar till något ökade trafikmängder genom ökad befolkning och nya bostadsområden i ytterkanterna av tätorten. Samtidigt medförs ökade möjligheter för de boende att använda kollektivtrafik samt gång- och cykel. Planförslaget bedöms sammantaget bidra till fortsatt uppfyllelse av målet.	
Giftfri miljö		Risker för människors hälsa	Risker avseende spridning av föroreningar i mark bedöms inte påverkas i någon betydande omfattning vid genomförandet av planen. Kommunens positiva inställning till utvecklingen av nya verksamhetsområden kan medföra etablering av miljöfarliga verksamheter som långsiktigt bidrar till att föroreningar sprids i mark. Ekologiskt jordbruk berörs ej i planen.	
Ingen övergödning		Natur- och vattenmiljöer	Sjöarna som omger Flen samt Flensån som rinner igenom tätorten är belastade av höga halter av näringsämnen. Kommunens planer kring framtagande av en dagvattenpolicy och dagvattenplan, samt satsning på lösningar för lokalt omhändertagande av vatten (LOD) bedöms kunna begränsa dagvattenflödena och medföljande tillförsel av näringsämnen och tungmetaller till berörda vattenrecipienter.	
Levande sjöar och vattendrag		Natur- och vattenmiljöer	Samma bedömning som för <i>Ingen övergödning</i> , ovan.	

Miljömål		Avsnitt i MKB	Kommentarer	Bedömning
Grundvatten av god kvalitet		Hushållning med naturresurser	Inom planområdet finns inget vattenskyddsområde. Kommunen hämtar dricksvatten från vattentäkt utom planområdet i nollalternativet liksom i planförslaget. Användning av vägsalt eller naturgrus berörs inte i planförslaget.	
Myllrande våtmarker		Natur- och vattenmiljöer	Inom planområdet finns Hammartorpssömmen som utgör ett 7 ha stort område bestående av dikad sumpskog och en mindre del öppen blötmyr.	
God bebyggd miljö		Bebyggd miljö	Planförslaget strävar mot en hållbar utveckling där förtätning och att hålla samman staden är en viktig del. Sammantaget uppfyller planförslaget de flesta av preciseringarna av miljömålet God Bebyggd Miljö: hållbar bebyggelsestruktur, infrastruktur, natur- och grönområden, kulturvärden, god vardagsmiljö, hälsa och säkerhet, hushållning med energi och resurser, avfallshantering. Dock följer inte de nya utpekade bostadsområdena förtätningsstrategin om att hålla ihop staden.	
Ett rikt växt- och djurliv		Natur- och vattenmiljöer	Trumgräshoppa och dess spridningsmöjligheter bedöms kunna komma att påverkas negativt i planförslaget jämfört med nollalternativet. Etablering av bebyggelse och vägar i Slottsskogen samt den nya förbifarten kommer sannolikt påverka djurlivet negativt i form av vägtrafikbuller, ljus, barriärer och hårdgjord yta. Strandnära bebyggelse vid inlandsvattnen utgör en indikator för miljömålet. Inom planområdet finns många detaljplanlagda stränder, där strandskyddet måste prövas på nytt om en detaljplan ska ersättas med en ny. Detta är positivt för djurlivet längs stränderna.	

8 Planeringsunderlag

Utredningar och dokument som är framtagna som planeringsunderlag till fördjupningen Översvämningskartering 2011

Kulturhistorisk områdesbeskrivning 2011

”Satsa på stadskärnan”. Idéunderlag från Spacescape 2013

Länsstyrelsens sammanfattande redogörelse för fördjupad översiktsplan för Flens tätort. Daterad mars 2013

Risk- och sårbarhetsbedömning av Flens stad, Sweco 2014

Övriga utredningar och dokument som använts som underlag
Ortsanalys för Flen 2009

Arkeologisk utredning – Stenhammarsområdet (Slottsskogen) 2009

Naturinventeringar – Flensån, Hammartorpsmossen och Nybbleskogen

Tågbullerutredning, Banverket 1999

Brogetorp Trafikbullerutredning, Ingemansson 2009

Trafikplan för Flen 2001 (Lugna gatan)

Tillgänglighetsplan för trafiknät 2006

Kulturhistorisk karakterisering och bedömning av Flens kyrka 2006

Kommunal avfallsplan antagen av KF 2012-11-29

Folkhälsoprofil för Flen 2012

Riskbild 2 Södermanland – Skyfall, lokala avrinningsförhållanden och extrema havsvattenstånd

Regional cykelstrategi för Sörmland 2012

LÄNSSTYRELSEN

Södermanlands län

Torbjörg Sekse
010-2234343

GRANSKNINGSYTTRANDE

Datum

Dnr

2014-08-07

401-3601-2014

Dossnr 82-2-004

Flens kommun
Samhällsbyggnadsförvaltningen
642b81 FLEN

Fördjupning av översiktsplanen för Flens tätort, Flens kommun

Förslag till fördjupning av översiktsplanen för Flens tätort är utställt och har inkommit till Länsstyrelsen för granskningsyttrande enligt 3 kap. 16 § plan- och bygglagen (PBL). Granskningsyttrandet ska enligt 3 kap 20 § PBL redovisas tillsammans med översiktsplanen. Om Länsstyrelsen inte har godtagit planen i en viss del ska det anmärkas i den antagna planen. Kommunen har remitterat planförslaget till de statliga verk som berörs. Länsstyrelsen har lämnat samrådsyttrande den 20 mars 2014 och de synpunkter som framfördes har i huvudsak tillgodosetts. Trafikverket har i yttrande den 30 juni inga synpunkter på förslaget.

Nedanstående frågor kan leda till att Länsstyrelsen kommer att pröva kommunens beslut att anta detaljplaner enligt 11 kap 10 § PBL.

Hälsa och säkerhet, risk för olyckor, översvämning eller erosion

Den riskbedömning som har beställts avseende farligt gods, väg- och järnvägstrafikbuller, förorenad mark, skyddsavstånd till hälso- och miljöfarliga verksamheter, radon, översvämningar, skred mm behöver arbetas in i den slutliga fördjupningen. Länsstyrelsens ställningstagande får anstå till kommande prövningar.

Strandskydd

Det finns osäkerhet kvar kring bedömningar av strandskyddet till exempel i området Brogetorp (Flensån) med flera. Länsstyrelsens slutliga ställningstagande får anstå till kommande prövningar där ställningstagandet beror på utformning av detaljplanerna, påverkan på strandskyddets syften samt skälen för upphävande.

Övrigt

Länsstyrelsen upplyser om att i det fall ett område inte är tillräckligt utrett inför kommande detaljplanering beträffande rödlistade arter, på land eller i vatten, kan det komma ställas krav på fördjupade naturinventeringar. Dispens från artskyddsförordning och förordning om områdesskydd m.m. kan komma att krävas.

I ärendet har deltagit företrädare för berörda enheter.

Torbjörg Sekse

Postadress
611 86 NYKÖPING

Besöksadress
Stora torget 13

Telefon
0155-26 40 00 växel

Telefax
0155-26 71 25

E-post
sodermanland@lansstyrelsen.se

Organisationsnr
202100-2262

PlusGiro
35174-2

Bankgiro
5051-8653

Faktureringsadress
FE 98
838 73 FRÖSÖN

Internet
.lansstyrelsen.se/sodermanland